

Vlaams
Parlement

vergadering **33**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 26 mei 2021

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
MOTIE betreffende een belangenconflict van Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse en Suzy Wouters over het ongrondwettelijk usurperen van Vlaamse bevoegdheden door het federale wetsontwerp betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie – 821 (2020-2021) – Nr. 1	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	5
ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het kanaliseren van feestvreugde in tijden van corona	5
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de bundeling van Vlaamse ICT- en digitale competenties in het agentschap Digitaal Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de aantrekkelijkheid voor de lokale besturen van digitaal Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de cyberbeveiliging bij de Vlaamse overheid naar aanleiding van de nieuwste aanval op de FOD Binnenlandse Zaken	10
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt	17
ACTUELE VRAAG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de informatie-uitwisseling en rol van de Vlaamse verbindingsofficier, naar aanleiding van de voortvluchtige en gewapende extreemrechtse geradicaliseerde militair	
ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over rechtsradicalisering bij militairen	22
ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het laadpaalplan voor de lokale besturen	30

ACTUELE VRAAG van Wim Verheyden aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het negatief advies omtrent de uitbreidingsplannen (Extra Containercapaciteit Antwerpen) van de Antwerpse haven	
ACTUELE VRAAG van Annick De Ridder aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het advies van de auditeur van de Raad van State inzake de uitbreidingsplannen van de Antwerpse haven	35
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verdeling van de vaccins tussen de regio's	42
ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissingen van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid betreffende het coronacertificaat	48
ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende armoedecijfers	53
ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de meer dan 1 miljoen ongebruikte sneltesten waarvan een deel met vervaldatum in augustus	59
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de consumptiecheques voor de zorgsector	62
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	65
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn, wat betreft de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking	
- 718 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Algemene bespreking	65
Artikelsgewijze bespreking	81
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	81
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over openbaarheidsregels voor medische dossiers van wilsonbekwame personen in het algemeen en in woonzorgcentra in het bijzonder	
- 774 (2020-2021) – Nr. 1	
Verslag	81
MOTIE betreffende een belangenconflict van Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse en Suzy Wouters over het ongrondwettelijk usurperen van Vlaamse bevoegdheden door het federale wetsontwerp betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie	
- 821 (2020-2021) – Nr. 1	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	82

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn, wat betreft de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking - 718 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Artikelsgewijze stemmingen	84
Hoofdelijke stemming	85
ROUWHULDE voor de heer Johan Weyts, gewezen Vlaams volksvertegenwoordiger	85
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	86
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	88
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	88

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14.01 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Zoals al meer dan een jaar zijn we hier niet met alle 124 Vlaamse volksvertegenwoordigers aanwezig, maar slechts met 39, want ook wij moeten ons aan de coronamaatregelen houden.

De ministers Ben Weyts, Matthias Diependaele en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

MOTIE betreffende een belangenconflict van Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse en Suzy Wouters over het ongrondwettelijk usurperen van Vlaamse bevoegdheden door het federale wetsontwerp betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie – 821 (2020-2021) – Nr. 1

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, met toepassing van artikel 50 van het reglement zou ik graag bij motie van orde een voorstel tot aanvulling van de agenda aan de plenaire vergadering willen voorleggen. Het gaat om een motie betreffende een belangenconflict over het ongrondwettelijk usurperen van Vlaamse bevoegdheden door het federale wetsontwerp betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie, of – met andere woorden – een belangenconflict over de federale Pandemiewet. De teksten daarvoor worden ongeveer op dit moment digitaal ingediend.

De voorzitter: Is het goed dat we ons daar straks over uitspreken? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneckhout aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het kanaliseren van feestvreugde in tijden van corona

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Minister-president, we hebben afgelopen weekend begrijpelijke feestelijkheden gezien bij de verdiende titel van Club Brugge. (*Rumoer*)

Ja, er is al meteen gewoel in de plenaire zaal.

Maar we hebben tegelijk gezien dat dat ook wel wat frustraties heeft opgewekt.

We hebben het afgelopen jaar zeer veel gevraagd van onze burgers, van de Vlamingen. We vragen eigenlijk nog altijd om de komende tijd voorzichtig te blijven. Tegelijk zien we dat feestelijkheden die voorspelbaar zijn, zoals bij een

kampioenstitel, wat uit de hand lopen en op gespannen voet staan met de maatregelen. En dan hebben de lokale besturen het wat moeilijk om daarop te reageren. Moeten ze hard handhaven? Ik verwijs naar de wantoestanden in het Ter Kamerenbos. Moeten ze helemaal niet optreden? Dat was eigenlijk het antwoord in Brugge. De waarheid ligt vast ergens in het midden, vooral in het anticiperen op een aantal dingen.

En anticiperen kunnen we doen, aangezien we weten dat binnen enkele weken het Europees kampioenschap voetbal begint. Ik ga ervan uit dat we unaniem in deze zaal hopen dat onze Belgische nationale ploeg het goed zal doen in juni. Minister-president, hoe kunnen we daaraan werken? Het is een uitdaging om bijvoorbeeld onze eventsector erbij te betrekken. Het zijn zij die de expertise hebben om op een veilige manier aan handhaving te doen en het crowd-management van zulke zaken op een goede manier te leiden. We moeten respect hebben voor de gezondheidszorgsector, die bezorgd blijft over de cijfers. Die cijfers gaan in een zeer goede richting, en hopelijk blijft dat de komende maanden zo. Maar het lijkt ons wel belangrijk om die twee balansen samen te houden en vooral vooruit te kijken. Een aantal weken geleden konden we dit voorspellen. De komende weken komen er nog meer evenementen van die orde aan.

Minister-president, hoe zult u er samen met de Vlaamse Regering voor zorgen dat de lokale besturen enzovoort worden gesteund om op een veilige en goede manier de terechte en voorspelbare feestvreugde te kanaliseren?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Vaneeckhout, wat ordehandhaving en openbare orde betreft, is Vlaanderen niet bevoegd. Dat weet u. Ik ontwaar in uw vraag een stevig pleidooi om die bevoegdheid naar Vlaanderen te brengen. *(Applaus bij de N-VA)*

Daar zijn wij partners in. Dat willen wij samen met Groen bewerkstelligen. Dat is op zich geen probleem. Maar ik durf te betwijfelen of dat volgende week al in orde zal zijn.

Het behoort tot de autonomie van het lokale bestuur om te oordelen welke festiviteiten op welke manier kunnen plaatsvinden. De lokale overheden zijn wat mij betreft het beste geplaatst om de situatie op het terrein in te schatten en de gepaste maatregelen te nemen. Zij kunnen daarbij gebruikmaken van de eventmatrix en de infrastructuurmatrix. Er zijn daarnaast ook afsprakenkaders en protocollen die met organisatoren van festiviteiten kunnen worden opgesteld. Er is ook de website Vlaanderen Helpt, waarin de concrete voorbeelden en concrete ontwerpprotocollen kunnen worden teruggevonden. Collega Bart Somers is daar in de commissie Binnenlands Bestuur al een aantal keren op ingegaan. We hebben dus de tools ter beschikking voor de lokale besturen.

Maar alles start en eindigt met te weten in welke periode welke maatregelen van toepassing zijn. Want we zijn nu in de fase gekomen dat er maand na maand verdere versoepelingen zullen zijn. Om te vermijden dat iedereen op een onverantwoorde manier uit de bol gaat, zal de Vlaamse overheid oproepen tot blijvend verantwoord gedrag. Op 9 juni, enkele dagen voor het EK-gebeuren losbarst, zal er een campagne starten. Die campagne wordt gelanceerd onder de titel 'Geniet, maar met maatregelen'. Dat is toch wel subtiel. Met die boodschap starten we via de klassieke en de sociale media een sensibiliseringsactie om Vlamingen ertoe aan te sporen verstandig om te gaan met de herwonnen vrijheden.

Het is dus voor een deel handhavingsverantwoordelijkheid van de lokale besturen. We stellen protocollen enzovoort ter beschikking van de lokale besturen. En op 9 juni starten we een sensibiliseringscampagne.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Dank u wel, minister-president, voor uw antwoord.

Eerst en vooral zeg ik alle steun toe aan de sensibiliseringscampagne en de oproep met deze subtiele woordspeling. Ik denk dat dat een goede zaak is.

Er moet natuurlijk meer gebeuren dan dat. Je merkte aan de uitspraken van de burgemeester van Brugge dat hij het eigenlijk niet makkelijk had in de manier waarop hij daarmee moest omgaan. Hij gaf eigenlijk aan dat hij daar als burgemeester niets aan kon doen. Ik denk dat wij als Vlaamse overheid, die wel degelijk bevoegd is voor de lokale besturen, toch echt wel aan de zijde van onze lokale besturen moeten gaan staan om ze meer handvatten te geven.

Ik heb een zeer concrete vraag. In de maatregelen van het Overlegcomité, waar u ook deel van uitmaakt en waarin mijn partij via het federale niveau vertegenwoordigd is, is beslist dat de horeca na 9 juni binnen tot 22 uur mag open zijn. Dat is midden in de laatavondmatches van het Europees kampioenschap voetbal. Dat betekent dat je halverwege, rond de rust, de mensen naar buiten moet sturen. Ofwel is er dan nog plaats op het terras ofwel moet je de mensen naar huis sturen. U kunt nu al voorspellen, minister-president, dat dat op sommige plaatsen problemen zal geven en dat de burgemeesters zullen vragen hoe ze daarmee moeten omgaan. Wilt u hierop nog anticiperen met het Overlegcomité, waar u wel degelijk in zit?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voetbal is emotie. Sport in het algemeen is emotie. Ik ben zelf ook een grote sportliefhebber en ik heb daar op zich begrip voor. Mensen beleven echter ook emoties in hun persoonlijke leven. Dat was het voorbije anderhalf jaar zowel in positieve als in negatieve zin. We vragen aan iedereen om zich ook in die situaties aan heel strenge maatregelen, die voor ons allemaal van belang zijn, te houden. Ik denk dat we wat donderdag en zondag in Brugge is gebeurd eigenlijk niet kunnen goedpraten. Niet dat iemand dat hier doet voor alle duidelijkheid.

We zullen de volgende weken en ook deze zomer inderdaad voor uitdagingen staan. Minister-president, hoe denkt u dat de testen en ook de testevents een rol kunnen spelen bij grote sportevenementen?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): In de eerste plaats ook mijn felicitaties aan Club Brugge voor het behalen van de titel, en ook aan Genk, de ploeg van mijn fractieleider, voor het net niet behalen van de titel.

Minister-president, het was natuurlijk allemaal te voorspellen. Iemand die iets van voetbal kent, weet dat er bij het behalen van een titel een emotionele ontlasting volgt. Ik ben mij ervan bewust dat er fouten zijn gebeurd en dat er maatregelen zijn overtreden, maar ik denk dat alles te voorspellen was. Misschien was het verstandiger geweest om in plaats van een testevent met 500 mensen een testevent met 5000 mensen in een stadion voor 28.000 personen te organiseren. Dan hadden we die problemen absoluut niet gehad.

U hebt gelijk, de handhaving is inderdaad een lokale bevoegdheid, maar u bent bevoegd voor het organiseren van testevents. Ik reken erop dat er in de toekomst meer mensen op een testevent worden toegelaten. Als dat was gebeurd, dan zouden we donderdag en zondag deze problemen niet gekend hebben.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, ook namens onze fractie valt te betreuren wat er het afgelopen weekend gebeurd is. We hopen dat de supporters die daar aanwezig waren toch nog het besef hebben dat er boven hun feestvreugde nog altijd een schaduw hangt van al die zorgverleners en medici die nog elke dag in onze instellingen moeten vechten om ervoor te zorgen dat covidpatiënten het halen en dat ze genezen.

Het is echter geen Vlaams gegeven, het is ook geen Belgisch gegeven. We hebben overal in Europa kampioensvieringen gezien en er is ook wel begrip voor op te brengen als je ziet hoelang mensen al voor de buis en in hun zetel zitten.

Wat moeten we daar aan doen, mijnheer Vaneeckhout? Ik denk dat dat heel duidelijk is. We hebben lokaal een ministerieel besluit, dat we samen met onze politie gebruiken als leidraad, als richtlijn, om de organisatoren te begeleiden en om op het veld te kunnen kijken hoe het eraan toegaat. Ik denk dat het daar ligt.

Minister-president, als we naar Vlaanderen kijken, dan kijk ik vooral naar u. Waar kan Vlaanderen ons in helpen? In het vaccinatiebeleid. We zijn nu op kruissnelheid gekomen en ik zou zeggen, minister-president, dat u dat vooral goed in de gaten moet houden en dat u ervoor moet zorgen dat we op dat vlak eventueel een tandje kunnen bij steken, want dan zullen wij op het lokale vlak, samen met de politie, zien wat er nodig is om het feestgedruis dat er met de Rode Duivels zit aan te komen, in goede banen te leiden.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, ik heb de beelden natuurlijk ook gezien, trouwens niet alleen deze week, er waren er de voorbije weken ook al, ook in het buitenland. We begrijpen natuurlijk dat mensen graag feesten, we zouden dat allemaal graag opnieuw doen. Maar toch is wat we hebben gezien, echt wel een slag in het gezicht van die vele mensen die nu al meer dan een jaar werken in de zorg en ook wel van heel veel uitbaters van horecazaken of mensen die werkzaam zijn in de cultuursector, die veel investeringen doen, kosten maken en inspanningen doen om alles opnieuw op een veilige manier te organiseren en dat binnenkort nog meer hopen te kunnen doen.

Misschien hebben mensen al te veel het gevoel dat we er al zijn, dat het allemaal voorbij is, terwijl het virus toch nog circuleert. Er zijn minder ziekenhuisopnames, maar er zijn er nog altijd veel. We moeten dan ook nog altijd heel voorzichtig zijn.

Wanneer we die beelden zien en de politie dan moet optreden, is het al te laat. We moeten proberen die situaties te vermijden. Ik pleit hier zeker niet voor een harder optreden, maar wel voor veel overleg, lokaal overleg met diegenen die evenementen organiseren. Minister-president, ik kan absoluut onderschrijven wat u stelt, namelijk dat er bijkomende acties zullen worden gevoerd om de mensen erop te wijzen dat er maatregelen nodig zijn en dat die moeten worden gevolgd. Want we zijn er nog echt niet.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister-president, u hebt natuurlijk terecht aangehaald dat wij ook via het Vlaams niveau in het Overlegcomité zitten en dat daar allicht de komende weken en maanden over zal worden gesproken. Dan zou mijn oproep, wanneer evenementen zoals het EK op ons afkomen, zijn om het vooral zo eenvoudig en helder mogelijk te houden. Verschillende uren hanteren voor de horeca binnen en buiten lijkt me heel moeilijk. In die zin denk

ik dat voor de gezondheid en om toch nog zoveel mogelijk voorzichtigheid van de mensen te kunnen vragen, eenvoudigheid en gezond verstand meer werken dan nog meer dichtgetimmerde besluiten en dat het vertrouwen dat u hebt uitgesproken in de lokale besturen op zijn plaats is. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, wat de horeca en de verschillende sluitingsuren betreft, verdedig ik altijd loyaal de beslissingen van het Overlegcomité. Maar de positie van Vlaanderen was om binnen en buiten hetzelfde sluitingsuur te hanteren, zo dicht mogelijk bij het uur dat het samenscholingsverbod ingaat. Ik denk dat er een correlatie tussen die twee is. Ik begrijp dat meerdere fracties erop aandringen om dat op het volgende Overlegcomité opnieuw ter sprake te brengen. Zoals steeds ben ik daar uw boodschapper en zal ik dit daar opnieuw op de agenda zetten, omdat ik denk dat dit inderdaad een kwestie van gezond verstand is. In een gremium zoals het Overlegcomité is het echter niet altijd het gezond verstand dat het haalt, maar we doen wel altijd een poging – dat is toch al iets.

Wat de testevenementen betreft, heb ik destijds gezegd die vooral kort in de tijd te houden en niet te proberen het warm water hier helemaal zelf uit te vinden. Er zijn landen om ons heen die ook testevenementen doen en die we daarbij betrekken.

Het is mijn overtuiging dat evenementen in het sportstadium grotendeels veilig kunnen gebeuren. Bij Club Brugge ging het echter over een spontaan ontstane situatie. En inderdaad, wanneer een ploeg kampioen speelt, kan men verwachten dat dit wat volk op de been brengt. Maar ik blijf erbij dat dat op dat moment een zaak is van handhaving van het publieke domein. Ik zou die bevoegdheid heel graag hebben, maar we hebben die voorlopig nog niet. Wij moeten daar dus inzetten op sensibilisering en de lokale besturen daarin bijstaan. De tools worden aangereikt, maar wanneer op een bepaald moment de regels worden overgetreden, moet er worden opgetreden in het publieke domein.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister-president, ik denk dat het hele parlement inderdaad vraagt om gezond verstand, dat mag absoluut geen politieke discussie zijn. We leven echter in een vreemde tijd, waarin het lijkt alsof men alleen voor of tegen de maatregelen kan zijn, alsof men alleen keihard of helemaal niet wil optreden. Ik denk dat er heel veel wegen tussenin zijn en dat vooral anticiperen heel belangrijk is, minister-president. We moeten anticiperen op zaken waarvan we weten dat ze zullen opduiken. Het probleem van de horeca bij het EK, festiviteiten bij een voetbaltitel, discussies over tuinfeesten: we kunnen ze allemaal vermijden wanneer we gewoon gaan voor eenvoudige en leesbare maatregelen, wat ook de collega's – niet toevallig twee burgemeesters – hier mee benadrukken, met applaus.

We stellen echter ook vast, minister-president, dat we toch een beetje laat zijn met onze testevents. We zijn nu bezig met testevents terwijl de events op het terrein eigenlijk al plaatsvinden. Ik denk dat we sneller moeten handelen om hiermee aan de slag te gaan. Betrek de eventsector en zorg dat grootschalige events op een veilige manier kunnen worden beleefd, met de nodige afstand, maar laat het niet zomaar op u of op de lokale besturen afkomen. Zij verdienen beter.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de bundeling van Vlaamse ICT- en digitale competenties in het agentschap Digitaal Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de aantrekkelijkheid voor de lokale besturen van digitaal Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de cyberbeveiliging bij de Vlaamse overheid naar aanleiding van de nieuwste aanval op de FOD Binnenlandse Zaken

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Een identiteitskaart of een rijbewijs uitdelen, het verhuren van sportzalen, een reservatie mogelijk maken in het containerpark, een parkeerbeleid, een bewijs afleveren van goed gedrag en zeden: het lijken op het eerste gezicht eigenlijk processen die niets met elkaar te maken hebben. Maar toch is het administratieve en digitale proces daarachter bijna voor elke gemeente gelijk. En toch doen alle of bijna alle gemeenten in Vlaanderen dit nu op hun eigen manier, met een eigen backoffice. Een gevolg daarvan is een grotere versnippering en efficiëntieverlies.

Gisteren stelde u tijdens een persconferentie een ambitieus digitaal relanceplan voor, met als zeer duidelijke doelstelling Vlaanderen naar de kopgroep van Europa loodsen op het vlak van digitale overheid of e-government. Momenteel staan we op de twaalfde plaats, en u wilt graag naar de vijfde plaats gaan. Er is dus nog wat werk aan de winkel.

De Vlaamse ICT- en digitale competentie zullen dus gebundeld worden in het agentschap Digitaal Vlaanderen, met in totaal ongeveer 470 interne en externe digitale experts die daar tewerkgesteld zullen worden. De versterkte coördinatie in één agentschap moet Vlaanderen dan op weg helpen naar een positie in de digitale top vijf van de regio's. Dat is dus een zeer ambitieuze opschaling van onze digitale ambities, maar voor ons een ambitie die zeer terecht is en die perfect aansluit bij het relanceplan Vlaamse Veerkracht. In dat plan Vlaamse Veerkracht wordt immers ook de ambitie vooropgesteld om Vlaanderen digitaal te transformeren, en dat op een vlotte, veilige en privacybestendige manier.

We hadden het gisterennamiddag in de commissie Algemeen Beleid al zeer uitgebreid over het belang van cybersecurity, maar nu wil ik het graag hebben over de digitale transformatie. Dat brengt mij tot mijn vraag, minister-president. Welke stappen ziet u Vlaanderen zetten op weg naar een plaats in de digitale top vijf van de regio's?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister-president, gisteren hebt u samen met de Vlaamse Regering het digitale relanceplan gelanceerd, waarbij volop wordt ingezet op datatechnologie. De komende drie jaar zou er een miljard euro geïnvesteerd worden in digitalisering. U hebt daarbij ook de wens uitgedrukt dat de Vlaamse overheid tot de top vijf van Europa zou behoren. De ambitie van u en de Vlaamse Regering daarin is volkomen terecht. De verdere digitalisering van de samenleving is immers een absolute must. Een samenleving die volop voorbereid

wil zijn op de toekomst, is een samenleving waarin verdere investering in digitalisering een echt speerpunt moet zijn. Met deze plannen en met de daaraan gekoppelde investering bewijst deze regering dat ze Vlaanderen volop wil wapenen voor de toekomst.

Met het agentschap Digitaal Vlaanderen zal er één marsrichting bepaald worden voor alle overheden in Vlaanderen, en zal er ook voor de lokale overheid en voor de lokale besturen één loket komen. Gemeenten zijn natuurlijk niet verplicht om in dat aanbod in te stappen. Zulke verplichtingen zouden haaks staan op het respect voor de gemeentelijke autonomie. Maar het is natuurlijk wel uiterst belangrijk dat ze aangemoedigd en overtuigd worden om dat wel te doen, en dat een performante digitale dienstverlening uitgebouwd kan worden naar elke Vlaming toe, in welke stad of gemeente die ook mag wonen.

Want het zijn wel de gemeenten van wie de mensen dienstverlening verwachten en waartoe ze zich zullen wenden om problemen op te lossen. Willen we alle Vlamingen echt bereiken en de meest optimale resultaten boeken, dan is de medewerking van de lokale besturen noodzakelijk. U hebt verduidelijkt dat er naar de lokale besturen toe een aantrekkelijk voorstel wordt gedaan. Minister-president, op welke manier zult u ervoor zorgen dat het aanbod naar lokale besturen zodanig aantrekkelijk is dat zij hierop zullen ingaan?

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister-president, ambitie zien we graag, dus wij steunen ook namens onze fractie de plannen om Vlaanderen naar de top te brengen op het vlak van e-government. Dat is de richting om naartoe te gaan, maar het spreekt voor zich dat alles staat of valt met de veiligheid. U hebt dat gisteren al uitgebreid toegelicht.

Maar uw woorden waren nog niet koud, en de discussie nog niet goed afgerond, of we kregen vanmorgen het nieuws dat in de federale overheid bekend raakte dat de Federale Overheidsdienst (FOD) Binnenlandse Zaken gehackt is. En niet zomaar eventjes: het is blijkbaar sinds 2019 aan de gang. Men neemt grote woorden in de mond: 'het is heel professioneel, heel gesofisticeerd, het gaat om spionage, men is vanuit buitenlandse mogendheden op zoek om in ons netwerk te infiltreren'. Wat in België kan, dat kan natuurlijk in Vlaanderen ook gebeuren. Ik begrijp dat er geen enkel systeem is dat – hoe zeg je dat – 'onhackbaar' is. Maar wat we wel kunnen doen, minister-president, is ons goed wapenen en gericht controleren.

Mijn vragen aan u zijn de volgende.

Ten eerste, zijn er implicaties van dat lek op Binnenlandse Zaken naar ons eigen Vlaams binnenlands bestuur? Is men aan rijksregisternummers geraakt? Wat met Mijn Burgerprofiel? Hoe zit het daarmee?

Ten tweede, kunnen we een ethische of andere preventieve hacking doen op onze eigen diensten? We zijn bezig met vaccinaties, minister-president. Er zijn risicoprofielen bepaald. Dat zit allemaal in computers. Het zou een absolute ramp zijn mocht de privacy van mensen gewoon open op straat liggen omdat onze beveiliging onvoldoende is.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, dat zijn natuurlijk drie vragen die allemaal het woord 'digitalisering' ergens gebruiken, en het zijn samengevoegde vragen, maar ik denk dat ik drie antwoorden moet geven ...

De voorzitter: ... anders hadden we twee keer hetzelfde debat gehad.

Minister-president Jan Jambon: Ik ga proberen binnen de tijd te blijven, en anders zal er in de repliek nog wel een mogelijkheid zijn.

De digitale strategie die wordt uitgerold door de Vlaamse Regering – en die onder meer vervat zit in het plan Vlaamse Veerkracht – heeft inderdaad de doelstelling om Vlaanderen naar de top van de digitale regio's te brengen. We hebben eind vorig jaar de DESI-score laten opstellen. Die wordt op landenbasis gemaakt, maar wij hebben die nu toegepast op de Vlaamse situatie. DESI staat voor Digital Economy and Society Index. Dat is het bestaande instrument van de Europese Commissie om de voortgang van de digitale economie in Europa te meten. Als we die meting op Vlaanderen loslaten, dan staan we – met het Verenigd Koninkrijk nog meegerekend – op de twaalfde plaats wat betreft de digitale diensten. En onze ambitie is inderdaad om naar plaats vijf te gaan. Daarom hebben we een actieplan opgesteld. Het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid heeft dat op mijn vraag gedaan. Dat plan zet in op een aantal acties en initiatieven.

Eerst en vooral willen we het aantal e-governmentgebruikers verhogen, want je kunt natuurlijk je e-government uitbreiden, maar als het aantal gebruikers beperkt blijft ... We willen dus het aantal gebruikers verhogen. Daartoe zitten er een aantal acties vervat binnen het initiatief Iedereen Digitaal van collega Somers, en binnen het initiatief van de digibanken, van collega Crevits. Die maken alle twee deel uit van het Vlaamse relanceplan.

Maar we willen natuurlijk ook de digitale dienstverlening verbeteren. Daarom zullen, in samenwerking met een andere overheden, een aantal diensten verder gedigitaliseerd worden. Eigenlijk gaat dat uit van de belangrijkste levensgebeurtenissen van de burger of van een ondernemer. Dat is de belangrijkste leidraad om eerst die processen te digitaliseren. Het zal bijvoorbeeld ingezet worden om automatische rechtentoekenning te doen, omdat dat een vorm is van digitalisering die burgers en ondernemers het hoogste gebruiksgemak oplevert. Dat hebben we bijvoorbeeld in het groeiplan gedaan hebben met de automatische rechtentoekenning. Men denkt bij digitalisering altijd aan smartphones en dergelijke, maar dit is eigenlijk een digitaliseringsoperatie die 'backoffice' heeft plaatsgevonden. Mensen krijgen ineens te horen: u hebt wel geen aanvraag gedaan, maar u komt toch in aanmerking. Zij hebben geen smartphone vastgehad om dat te krijgen. Digitalisering is dus ruim te zien.

Door op die manier in te zetten op het verhogen van de digitale vaardigheden van de burgers én op de verdergaande digitalisering van de Vlaamse overheidsdienstverlening – samen met de lokale besturen, want dat gaat hand in hand –, denk ik dat we inderdaad op weg kunnen zijn om die digitale top vijf te halen.

Mijnheer De Roo, we zetten meer en meer in op generieke bouwstenen die ook voor de lokale besturen relevant zijn, zoals toegangsbeheer, automatisatietools, veiligheidscomponenten en natuurlijk Mijn Burgerprofiel. Eigenlijk zouden we op de gemeentelijke website een venster naar heel de overheidsdienstverlening moeten hebben, van gemeente tot provincie, Vlaamse overheid en zelfs federale overheid of EU. De burger kan dat zelfs niet zien wat van de Vlaamse overheid of wat van zijn gemeente komt. Dat is de ambitie. Mijn Burgerprofiel is daar het basiselement van. Dit moet evolueren naar een unieke toegangspoort voor burgers. Daar kunnen alle zaken dan geautomatiseerd verlopen. Momenteel zijn al een honderdtal lokale besturen aangesloten. De burger kan Mijn Burgerprofiel op de websites van al die besturen vinden. Wat mij betreft, vormt enkel het lokale bestuur de unieke toegangspoort.

Bovendien staat het gisteren ondertekend raamcontract open voor de lokale besturen. We zullen inzetten op vliegende ploegen om, al dan niet in samenwerking

met gekende lokale IT-leveranciers, lokale besturen te ondersteunen, zowel met betrekking tot de generieke bouwstenen die we aanleveren als met betrekking tot het raamcontract.

Mevrouw Rutten, ik heb gisteren in de commissievergadering al uitgebreid geantwoord, maar ik kan misschien nog een paar bijkomende elementen aanhalen. Wat de spionageaffaire betreft, denk ik op dit moment niet dat er een link met de Vlaamse overheid is. Zoals zo vaak, moeten we hier met twee woorden spreken. Er zijn op dit moment geen indicaties.

De discussie over de beveiliging zal nooit worden afgerond. Dat zijn stropers en boswachters. De stropers worden boswachters en de boswachters worden stropers. Net zoals we een politiebeveiliging en een defensieapparaat hebben uitgebouwd, zullen we met betrekking tot ICT een permanente beveiligingspolitiek moeten ontwikkelen.

Aangezien u er in uw actuele vraag expliciet naar hebt verwezen, wil ik, bovenop wat ik gisteren in de commissie heb verteld, nog aangeven dat het natuurlijk niet voldoende is een muur rond onze ICT-infrastructuur op te trekken. Door het toenemend gebruik van de clouddiensten en de shift naar het thuiswerk, wat ons netwerk redelijk kwetsbaar maakt, is die benadering met firewalls ondertussen achterhaald. Om de nieuwe realiteit te omarmen, heeft de Vlaamse overheid reeds de beweging ingezet naar een model dat op de voortdurende verificatie van elke gebruiker, elk toestel en elke applicatie steunt. In het jargon wordt dit een 'zero trust security model' genoemd. Op die manier wordt het voor indringers veel moeilijker toegang tot het hele netwerk te krijgen. Met de geplande investeringen, onder meer in toepassing van het digitaal relanceplan, bouwen we deze beveiligingsarchitectuur verder uit.

Een ander element is dat zowel interne als externe veiligheidsspecialisten regelmatig penetratietesten en audits uitvoeren. Om te verzekeren dat de omgeving goed is beveiligd, maken we ook gebruik van het 'responsible disclosure'-programma. Dit betekent dat ethische hackers worden ingezet om onze zwakke plekken te ontdekken en hieruit te leren.

Die systemen zijn momenteel al operationeel, maar ik maak me geen begoochelingen. We zullen dit permanent moeten bijsturen en monitoren. Net zoals we op de digitalisering blijven inzetten, zullen we op de beveiliging moeten blijven inzetten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Als de Vlaamse Regering op de digitalisering wil inzetten, klopt het dat het aantal gebruikers van e-government moet stijgen. Dit moet op een zeer gebruiksvriendelijke en een, in de brede zin van het woord, zeer veilige manier gebeuren.

Het gaat niet enkel om de software, maar ook om de digitale infrastructuur. De snelle uitbouw van het 5G-netwerk staat als doelstelling duidelijk in het relanceplan Vlaamse Veerkracht vermeld. Deze middag is het persbericht binnengerold dat het Overlegcomité deze voormiddag over het 5G-netwerk heeft vergaderd en dat een aantal belangrijke beslissingen zijn genomen. Kunt u de beslissingen van het Overlegcomité toelichten?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister-president, dank u voor uw antwoord. Ik wil eerst inpikken op hetgeen u in het begin hebt gezegd. Het is eigenlijk jammer dat deze twee vragen over digitale relance moeten worden gekoppeld aan een vraag

over veiligheid. Dat is iets wat we gisteren in de commissie hebben bekeken. Nul risico bestaat natuurlijk niet. Digitalisering zal altijd hand in hand gaan met een toegenomen niveau van cyberveiligheid. Er zullen steeds nieuwe inzichten zijn die we moeten oppikken en bijsturen.

Laat mij toe de positieve boodschap te versterken: we willen dat lokale besturen meedoen. U hebt het verhaal van de lokale toegangspoort tot de diverse diensten geschetst. Dat lijkt me een zeer goed verhaal. We willen dat ze digitale dienstverlening aanbieden. U hebt het ook gehad over vaardigheden bij de Vlaming, maar mijn bijkomende vraag is: hoe zult u zorgen voor extra vertrouwen bij de Vlaming om, ondanks een aantal risico's die er zijn, volledig mee te doen met die noodzakelijke digitalisering?

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb dus goed genoteerd dat er voorlopig – en ik begrijp dat u met twee woorden moet spreken – geen gevolgen zijn voor het Vlaamse niveau. Dat gezegd zijnde: die operatie op federaal niveau was al sinds 2019 bezig, en men heeft ze ook pas nu ontdekt. Ook al is er op het eerste gezicht dus niks aan de hand in Vlaanderen, toch zou ik u bijkomend willen vragen om, gezien dit nieuwe gegeven, namelijk dat dit over spionage gaat, waarschijnlijk staatsspionage, waarbij men richting China kijkt, toch met diezelfde expertise en diezelfde ernst onze huidige digitale systemen eens door te lichten, zodat we daar zeker van zijn. Nogmaals, ik denk dan in het bijzonder aan heel de vaccinatiecampagne. Die begint aan een belangrijke eindsprint nu we voor de zomer staan. We moeten er toch zeker van zijn dat dit niet wordt onderuitgehaald.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister-president, het is hier al gezegd: onlangs werd bekend dat de FOD Binnenlandse Zaken werd getroffen door een cyberaanval. Er wordt inderdaad naar China gekeken. Het lijkt er toch al op dat een vreemde mogendheid naar alle waarschijnlijkheid toch wel heel wat gevoelige informatie over communicatie, veiligheidsprocedures en onze politiewerking heeft verkregen. Dat wordt trouwens ook beaamd door onderzoekers van Universiteit Antwerpen.

Er is hier al gezegd dat dit soort hackings en bedreigingen alleen maar zal blijven toenemen, dat dat een uitdaging blijft voor de toekomst. Daar zijn we van overtuigd. We hebben hier heel veel zaken gehoord, heel veel stappen gehoord die u zult zetten qua digitalisering. We kunnen dat alleen maar toejuichen, maar toch mis ik de concrete stappen die zijn gezet inzake cybersecurity. Mijn vraag is dus: welke stappen op het vlak van cybersecurity heeft de Vlaamse Regering in deze legislatuur al gezet, en wat plant ze nog te ondernemen?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, tot spijt van wie het benijdt ga ik het niet over de hacking zelf hebben. Minister-president, het was al een zeer breed debat tot nu toe. Er werd hier daarnet onder andere gesproken ook gesproken over de interne en de externe digitale experts van Digitaal Vlaanderen, dat binnenkort wordt opgericht en dat centraal moet staan in heel die omslag naar een digitale overheid. Ik hoor dat voor die experts wordt gewerkt met kortlopende contracten, contracten van drie jaar, dat er een aanwervingsstop is voor mensen met een ambtenarenstatuut, dat consultants daar weliswaar wat hogere lonen, maar wel een minder goed sociaal statuut hebben, en geen sociale vertegenwoordiging. Minister-president, als we zo'n omschakeling willen doen, dan denk ik dat ook het personeelsbeleid in orde moet zijn, want dat is belangrijk voor de

continuïteit van de dienstverlening, zeker als men zoiets heel belangrijks aan het uitbouwen is, maar ook voor de waardering van het personeel dat die omschakeling moet dragen.

Ik weet dat dit nog een extra thema toevoegt aan het debat, maar mijn vraag is dus: bent u van plan om verder op die weg te gaan, of wilt u toch de omslag maken naar sterke statuten, die goed zijn voor de burgers, voor de lokale besturen en voor de werknemers bij Digitaal Vlaanderen zelf?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister-president, daarnet zei u dat digitale veerkracht en die cyberaanval twee verschillende dingen zijn. Ik zou u toch willen waarschuwen: de veiligheid van dienstverlening en digitalisering staat of valt met die cyberveiligheid. Dat die aanval van 2019 pas gisteren bekend raakte, toont dat het ons daar toch wel menens mee moet zijn. Die aanvallen zullen er in de toekomst niet minder op worden. Dat digitale relanceplan met de middelen is een belangrijke stap, maar wij zijn toch van mening dat 'cybersecurity by design' integraal deel moet uitmaken van die digitalisering. Het is voor ons, voor Vooruit, dan ook belangrijk dat alle besturen op een verantwoorde manier met digitalisering omgaan.

Nu, collega De Roo vroeg daarnet – en ik heb u daarop nog niet horen antwoorden – hoe u gaat garanderen dat de data van de burgers en de dienstverlening veilig blijven. Het mag toch niet afhangen van de wil van een lokaal bestuur om daarin te investeren. Daar zijn wij toch bezorgd over. Ik wil dat graag nog eens expliciet van u horen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, werk in de commissie is toch ter voorbereiding van de plenaire vergadering, dat mag op dinsdagavond toch niet worden uitgeveegd in de aanloop naar de plenaire vergadering van de woensdag erna.

Mijnheer Verheyden, u was er gisteren bij. Ik heb een heel omstandig antwoord gegeven over wat er in het verleden en in deze legislatuur is gebeurd en wat we in het kader van het plan Vlaamse Veerkracht nog vooruitschuiven. In antwoord op een vraag van mevrouw Rutten heb ik daar nog een aantal elementen aan toegevoegd. Je kunt niet bezig blijven. Lees het verslag van de commissie van gisteren en van wat ik daarstraks aan mevrouw Rutten heb geantwoord. Dat zijn alle elementen van cybersecurity die op dit moment op de tafel liggen.

Mijnheer Gryffroy, wat 5G betreft: dat stond inderdaad op de agenda van het Overlegcomité van deze morgen. Dat is altijd een werk in stappen. Wat we deze morgen hebben beslist, is om de federale wet voor de veiling van 5G voor de spelers mogelijk te maken. Dat kan nu worden goedgekeurd in het federaal parlement. De vijf uitvoeringsbesluiten die daarmee gepaard gaan, worden voor advies opgestuurd naar de Raad van State, met de uitdrukkelijke vraag of ze stroken met het bewuste artikel 52 van de Europese regelgeving. Dan zal dat terugkeren naar het Overlegcomité. Wij hebben er wel op aangedrongen om vooruitgang te boeken in dit dossier, want heel wat kringen zitten daar op te wachten, en dan kunnen wij de infrastructuurwerken aanvatten.

Mevrouw Rutten, de doorlichting gebeurt. Het is ook logisch dat als je zo'n signaal krijgt, je nog wat dieper gaat graven. Dat gebeurt dus.

Mijnheer De Roo, extra vertrouwen komt door de communicatie over welke beveiligingssystemen we allemaal in stelling brengen. Die beveiligingssystemen

moeten tot en met het lokale niveau worden geaudit, die moeten voldoende veilig zijn. Daarover ben ik het absoluut met u eens.

Mijnheer D'Haese, we zijn inderdaad van plan om op die weg verder te gaan met goede statuten voor onze ambtenaren. Het nieuwe agentschap Digitaal Vlaanderen zal ongeveer 450 ICT-specialisten tellen. Daarnaast gaan we ook de nodige wendbaarheid in onze personeelsbezetting handhaven door met externe partners te werken, omdat je soms maar tijdelijk een bepaalde kennis of bijkomende capaciteit nodig hebt. De wendbaarheid in dat systeem gaan we dus blijven handhaven.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister-president, het is goed dat we nu ook op federaal niveau in het Overlegcomité vooruitgang boeken over onze digitale infrastructuur, 5G dus. Als we als uitgangspunt nemen – en daar gaan we 100 procent mee akkoord – dat we het aantal e-governmentgebruikers moeten verhogen, dan kan dit maar op twee manieren, namelijk dat het gebruiksvriendelijk is en dat het veilig is in de breedste zin van het woord. Uiteraard hoort cybersecurity daarbij, maar dat was niet de basis van de vraag. De basis van de vraag is: als we het aantal e-governmentgebruikers kunnen verhogen, kunnen we in de top vijf terechtkomen. Dan zal de uitdaging in de toekomst de samenwerking op de verschillende beleidsniveaus zijn. Een aantal apps ontwikkelen zal keuzes vragen tussen het hoogste niveau en het lokale niveau. Het is wel zeer logisch dat het lokale bestuur de unieke toegangspoort is, want die staat ook het dichtst bij de burger.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): We zijn het erover eens dat de verdere digitalisering een noodzaak is en dat cyberveiligheid daarin van cruciaal belang is. We moeten er wel voor oppassen dat niet elk positief bericht over digitalisering in de grond wordt geboord door een aantal berichtgevingen over veiligheid. Daar moeten we heel goed voor opletten.

We moeten vooral lokale besturen aanmoedigen en overtuigen om in te tekenen op het aanbod dat Vlaanderen nu voorziet. Via die lokale besturen zullen we Vlamingen bereiken en zullen we voor goede resultaten kunnen zorgen in de verdere digitalisering van Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik ben, net als mijn fractie, een heel groot voorstander van verdere digitalisering. Ik juich ook die ambitie toe. Maar dit moet wel hand in hand gaan met garanties voor de privacy van mensen. Dat is even belangrijk. Minister-president, dank u wel voor deze nieuwe bijkomende informatie. Voorlopig is er geen impact op Vlaanderen, dat heb ik goed onthouden. Er komt een bijkomende gerichte screening om te bekijken of er hier geen lekken zijn. Dat lijkt mij dan een boodschap die op alle niveaus moet worden doorgetrokken. Als burgemeester ben ik alvast heel blij met het raamcontract. Ik denk dat u daarmee heel wat lasten uit de handen neemt van lokale besturen die wensen in te stappen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, collega's, over te lande waar ik kom, zeggen ze mij: we hebben volk nodig. Ik vraag me dan af of ze mij misschien zoeken, maar antwoord altijd dat ik niet beschikbaar ben. Ze vragen me wel om dat aan te kaarten en aan bod te brengen in het Vlaams Parlement. Dat is ongelooflijk belangrijk. Het is eigenlijk even belangrijk als het bestrijden van de pandemie op het vlak van welzijn. Nu is het onze rol om mensen te vinden voor de vele openstaande vacatures.

Minister, we hebben het er al oneindig vaak over gehad in de plenaire vergadering en in de commissie. Als ik bekijk wat er allemaal al gerealiseerd werd in dit Vlaams halfrond, onder meer door u en onder uw leiding, op het vlak van de arbeidsmarkt, dan vind ik dat gigantisch veel. We hebben een heel ambitieus plan om mensen die tijdelijk werkloos zijn, om te scholen. Er zijn nog nooit zoveel digitale opleidingen geweest. De jobbonus wordt volop uitgewerkt. We hebben ons plan voor de doelgroepenkorting op maat. Al die zaken zijn in volle gang, een dikke pluim daarvoor!

Maar we mogen ook niet blind zijn. Ik ben het zelf ook een beetje beu om hier telkens de zeurkous te moeten spelen als ik het heb over het federale niveau, maar ik moet het toch aanhalen. Ik ga het evenwel niet doen als een zeurkous. Ik stel voor om te komen tot een tweede jobsdeal. Ik denk dat dat een historische verantwoordelijkheid is. Als we eerlijk zijn met onszelf, en we willen ervoor zorgen dat die openstaande vacatures worden ingevuld, dan moet het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT) worden uitgedoofd. Dan moeten intensief tijdelijk werklozen zich verplicht inschrijven bij VDAB. Dan moet de re-integratie van langdurig zieken ambitieuzer verlopen. Dan moet werken lonend gemaakt worden.

Mijn vraag is eigenlijk heel simpel, minister. Bent u bereid om die zaken, die in ons Vlaams regeerakkoord staan en ook op VESOC-niveau (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) afgeklopt zijn, voor te leggen aan de regering-De Croo als een tweede jobsdeal voor Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wel, collega Ronse, ja! (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil er wel nog iets aan toevoegen, voorzitter.

We hebben met de sociale partners een akkoord gesloten, collega Ronse, en ook een afspraak gemaakt over de agendapunten die we aan de Federale Regering willen voorleggen. Ik heb uiteraard mijn huiswerk gemaakt en ben ook bij de Federale Regering geweest. Ik heb ondertussen de toezegging van collega Dermagne dat er in september een grote werkgelegenheidsconferentie komt die zal gaan over de harmonieuze eindeloopbanen. Naast wat we doen voor langdurig zieken, waarnaar u verwees, is natuurlijk ook de manier waarop mensen hun loopbaan beëindigen ontzettend belangrijk.

Wij bereiden onze visie hierop nu voor. We baseren ons daarvoor ook op het sociaal akkoord dat afgesloten werd. Het is absoluut mijn bedoeling, collega

Ronse, om te focussen op die zaken die heel specifiek voor Vlaanderen zo cruciaal zijn. Het feit dat u vandaag een vraag stelt over de krapte die alweer aan het ontstaan is, is zonder meer goed nieuws. Dat betekent dat onze economie zich aan het herstellen is. Maar het zal absoluut noodzakelijk zijn dat ook de Federale Regering ons behulpzaam is om een aantal zaken, desnoods op asymmetrische wijze, op te lossen. Maar ik heb geen signalen ontvangen die erop wijzen dat men dat niet wil. Over de langdurig zieken zijn we goed aan het overleggen met de federale minister van Volksgezondheid. Over werk loopt het overleg met collega Dermagne. Zoals ik net al zei, heeft hij aangekondigd dat er een interfederale grote werkgelegenheidsconferentie komt waar de deelstaten en de federale overheid op gelijkwaardige wijze hun problemen willen aanpakken en daarvoor oplossingen op maat uitwerken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben heel blij dat die ambitie er is, dat er ook al initiatieven voor genomen worden. Ik hoop dat het snel zal gaan, want de problematiek is zeer acuut. U sprak over het engagement rond ambitie voor langdurig zieken, ook over het verhaal van einde loopbaan. Minister, ik denk dat we zeer concreet moeten zijn vanuit Vlaanderen. We moeten echt een lijstje hebben van de zaken die essentieel zijn voor ons om ons beleid op een deftige manier te kunnen voeren om ervoor te kunnen zorgen dat onze bedrijven, maar ook onze openbare besturen en de non-profitsector voldoende mensen vinden. In die zin is er één zaak heel acuut – ik heb het al een aantal keren gevraagd: de verplichte inschrijving van intensief tijdelijk werkzoekenden. Ziet u daar perspectief in? Daar bent u daarnet nog niet op ingegaan.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, collega Ronse, voor de vraag. Het feit dat de krapte op onze Vlaamse arbeidsmarkt weer toeneemt, is in zekere zin fantastisch nieuws. Dat toont aan dat de economie opnieuw herleeft, dat bedrijven weer opnieuw op zoek zijn naar werkmensen. In die zin is dat goed nieuws, maar het stelt ons natuurlijk weer voor de uitdaging waar we voor corona ook al voorstonden, namelijk: hoe krijgen we die functies ingevuld? We kunnen vanuit Vlaanderen zelf al heel veel doen. Ik denk dat er drie dingen zijn die we moeten doen. Ten eerste moeten we mensen die vandaag werkzoekend zijn, beter en strikter begeleiden. Ten tweede moeten we mensen die vandaag niet meer werken of nog niet werken en ook geen werk zoeken, toch overtuigen om dat te doen. Ten derde moeten we misschien ook op zoek gaan naar mensen die vandaag wel al werken, maar in sectoren die minder toekomstperspectief hebben, en hen ervan overtuigen om zich via opleiding, heropleiding te focussen op de knelpuntvacatures in de sectoren waar wel degelijk nog toekomst is en nood is aan mensen.

Minister, hoe staat het daarmee, met de acties rond het zoeken van mensen in sectoren die wat in gevaar zijn en met hen ervan te overtuigen om in andere sectoren aan de slag te gaan?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Het klinkt me bekend in de oren: 'volk, volk, volk' in de plaats van 'jobs, jobs, jobs'. Dat is al een tijd het mantra van Voka West-Vlaanderen. Collega Ronse, ik heb nu ook geleerd dat die bedrijven u niet willen. Ik heb ook iets bijgeleerd. Maar wij van Vooruit zijn ervan overtuigd dat werkzoekenden echt wel hun best doen en iedere dag hun best doen, maar heel vaak botsten op drempels en op obstakels. Nu, flexibiliteit is niet iedereen gegeven. Zeker om opleidingen te volgen naast een job en een gezin, is niet altijd voor

iedereen evident. Volgens ons is het dan ook aan de Vlaamse Regering om te werken op die obstakels. Die mismatch qua competenties is inderdaad belangrijk.

Minister, een van de acties die u aangekondigd had, is de leer- en loopbaanrekening. Ik zou graag van u horen hoe het daarmee staat.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Op zich is het feit dat we op een moment dat de pandemie nog niet voorbij is, al kunnen spreken over krapte op de arbeidsmarkt, een positieve zaak. Als je kijkt naar de cijfers van de krapte en op welke punten er nieuwe vacatures gecreëerd worden, dan zie je twee zaken. Die zitten vooral bij de hogeschoolden, en voor de mensen die nog geen ervaring hebben, blijft het aantal vacatures zakken. Dus aan de ene kant heb je de problematiek van de krapte op de arbeidsmarkt, maar aan de andere kant – en ik denk dat dat voor de komende jaren misschien nog het belangrijkste punt wordt – heb je een arbeidsmarkt op twee snelheden. Dat zal post corona nog toenemen, omdat net die sectoren waarin er veel laaggeschoolden aan het werk zijn, die zijn die we langdurig hebben moeten sluiten. Die mensen opnieuw aan het werk krijgen, is de komende jaren de hoofduitdaging. Daarvoor moet u in de eerste plaats investeren in opleiding. Dat is gebeurd met het opleidingsoffensief dat nu wordt uitgerold. Er wordt bijna 200 miljoen euro in het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) gestoken. Persoonlijk geloof ik zelf ook enorm – daar wordt weinig over gesproken – in het verder uitrollen van het duaal leren. Het leren op de werkplek is in Zwitserland en Duitsland een bijzonder succes. De polarisering op de arbeidsmarkt is een reëel gevaar, en daar moeten we ook iets aan doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord. *(Opmerkingen van Meyrem Almaci)*

Excuseer, normaal spreekt u iets luider.

Meyrem Almaci (Groen): Dat is dat mondmasker.

Ik had op het einde ook nog even het woord gevraagd.

De voorzitter: Sorry, dat had ik niet gezien. U krijgt het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Geen probleem, ik was wat op de achtergrond.

De voorzitter: U, op de achtergrond?

Meyrem Almaci (Groen): Ja, voilà, het kan. *(Opmerkingen. Gelach)*

De voorzitter: U leert bij.

Meyrem Almaci (Groen): Het is lang geleden. Het is er nog even inkomen.

Alle gekheid op een stokje. De problematiek die wordt aangehaald, wordt regelmatig aangehaald door collega Ronse, maar er zijn wel een aantal zaken die veranderd zijn. We kennen de problematiek van de langdurig zieken. We kennen ook de problematiek – en dat is gisteren nog eens benadrukt in Antwerpen, met de eerste resultaten van de Antwerpse praktijktesten – dat er ook sprake is van mensen die minder aan de bak komen, simpelweg vanwege hun etnische achtergrond. We kennen de problematiek van een gebrek aan opleiding. Er zijn op dit moment in de regio Antwerpen bedrijven op zoek naar vijfduizend technici, die ze niet kunnen vinden. Er zijn verschillende verklaringen waarom verschillende groepen op onze arbeidsmarkt niet voldoende aan de bak komen of een mismatch hebben met de jobs die beschikbaar zijn.

Ik hoop dat deze minister en deze Vlaamse Regering het beeld van de Antwerpse praktijktesten toch ter harte gaan nemen met betrekking tot een andere kant van het arbeidsmarktbeleid, waar hier vaak veel lippendienst aan wordt bewezen, maar weinig actie. Het is nog eens het zoveelste bewijs dat actie nodig is. Maar er is ook meer actie nodig rond die vijfduizend technici die niet gevonden worden. Onbekend maakt onbemind, bij heel veel jongeren.

De voorzitter: Kunt u uw vraag stellen, alstublieft?

Meyrem Almaci (Groen): Ik kom tot mijn vraag. Er is de uitstraling van voorbereidende richtingen die onvoldoende aantrekkelijk is enzovoort. Gezien het feit dat er in steden als Antwerpen een grote jongerenwerkloosheid is, en een opleiding tot pijpfitter bijvoorbeeld zes maanden duurt, en de Vlaamse Regering de ambitie heeft om de tewerkstellingsgraad te verhogen tot 80 procent, lijkt dit mij een uitgelezen kans om hier nu meer op in te zetten. Welke concrete stappen komen er rond die verschillende aspecten van deze problematiek?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Of hoe mijn eenvoudige antwoord 'ja' tot zoveel bijvragen aanleiding kan geven.

Collega Ronse, u weet dat de verplichte inschrijving van tijdelijk werklozen een van mijn grote vragen is aan het federale niveau. Men heeft toch beslist om in het kader van corona die verplichting op te schorten. Ik vind dat spijtig. We hebben het daar al over gehad. Er gaan nu heel veel sectoren weer open, waardoor ik ervan overtuigd ben dat er opnieuw ruimte zal komen om de regel in te voeren. Het is voor mij dé ideale manier om mensen die intensief tijdelijk werkloos zijn, fatsoenlijk te kunnen begeleiden. Maar u weet dat de angst die men op federaal niveau heeft, erin bestaat dat mensen ervoor zullen worden gesanctioneerd, terwijl wij mensen natuurlijk willen stimuleren om opleidingen te volgen. En zo heeft ieder zijn visie.

Collega Ongena, er ligt bij VDAB – daar zijn door jullie ook al vragen over gesteld – echt wel werk op de plank om ook het handhavings- en sanctioneringsbeleid goed uit te voeren. We hebben op dit ogenblik een paar zeer interessante werk-naar-werkprojecten lopen, voor mensen die transities willen maken vanuit een sector waarvan we denken dat er minder werk zal zijn in de toekomst, naar een nieuwe sector. Er is wel wat drempelvrees bij een aantal sectoren. Dat is ook logisch. Ik heb dat bij de horeca meegemaakt. Toen we vroegen of het niet nuttig zou zijn om mensen eens over de haag te laten kijken, vreesde men dat we hun beste mensen gingen wegpakken. Dus eerst investeren we in het beter opleiden van mensen binnen de sector, maar sowieso moeten we ook investeren in die werk-naar-werktransities. En daar zijn in het kader van de convenanten nu ook mensen voor aangeworven, die die oefening mee willen maken.

Collega Veys, over de leer- en loopbaanrekening zou ik hier lang bezig kunnen zijn. Uw collega Caroline Gennez stelt daar heel veel vragen over in de commissie Werk. Op dit ogenblik loopt het onderzoek door Idea Consult, die de begeleiders daarvan zijn. Maar dit is natuurlijk het sluitstuk om mensen een goede loopbaan te geven, als je zo'n leer- en loopbaanrekening hebt. Die zal er morgen nog niet zijn, omdat er zoveel voorbereidend onderzoek rond loopt en omdat ook de Federale Regering een aantal initiatieven op dat vlak neemt en we geen dubbel werk willen doen. Maar ons traject staat wel volledig in de steigers.

Collega Van Rompuy, u hebt heel direct de link gemaakt met duaal leren. Ik wil ook de link maken met de individuele beroepsopleiding. Voor een pak jongeren, maar ook voor oudere mensen, is het uitbreiden van kansen om via de werkvloer opleiding te krijgen en te leren, iets wat totaal nodig, maar onderbenut is

vandaag, vandaar dat we nu tijdelijk zelfs extra incentives hebben voor werkgevers die een jongere willen opleiden in het kader van duaal leren. Die krijgen nu tijdelijk ook een extra vergoeding, om hen te stimuleren en om zo jongeren toch tot dat diploma secundair onderwijs te begeleiden, maar ondertussen ook praktijkervaring te geven op de werkvloer. Dat is dus een absoluut aandachtspunt.

Collega Almaci, ik begrijp dat u de link legt met de praktijktesten, maar als u het hebt over lippendienst, ben ik het uiteraard niet met u eens. We zijn erin geslaagd om met 33 sectoren een overeenkomst te sluiten dat de nulmeting zal gebeuren rond de discriminatie op de arbeidsmarkt. Dat is ongezien. Het is de eerste keer dat zoveel sectoren daarmee aan de slag gaan. We doen dat in volle transparantie en met toestemming van de sectoren. Ze zullen zelf ook de hand aan de ploeg slaan. De beste manier voor mij om discriminatie uit de wereld te helpen, is niet de controle van buitenaf maar zelf de handschoen opnemen, en dus ook beseffen dat er soms mechanismen aan het werk zijn die men zelf niet kent. Daarom denk ik dat we daar in deze legislatuur een heel groot verschil zullen maken.

U had het ook over Antwerpen en de jongeren die geen job vinden. Ik kan u naar één zeer interessant project toeleiden. In het kader van Oosterweel loopt er een VDAB-project om neetjongeren (not in education, employment or training) die geen diploma secundair onderwijs gehaald hebben, op te leiden en aan de slag te laten gaan in die werken. Dat is voor mij een voorbeeld voor andere grote werken die we in Vlaanderen zullen uitvoeren waar VDAB het verschil kan maken in de praktijk en jongeren zo een toekomst kan geven. Ook op dat terrein zijn we volop aan de slag.

Tot slot, collega's: het lijstje met vragen aan de federale overheid is zeer concreet. Het is samen met de sociale partners afgeklopt in het sociaal akkoord dat we gesloten hebben en ik zal me daar minutieus aan houden om dit lijstje afgewerkt te krijgen en dus van de Federale Regering groen licht te krijgen of zelfs aanpassing van de federale regelgeving, voor die zaken waarvan wij samen met de sociale partners vinden dat ze elementair zijn om onze arbeidsmarkt in betere conditie te brengen dan vandaag het geval is.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Laat vandaag een historische dag zijn, de dag waarop de minister van Werk hier uitspreekt dat ze voluit akkoord gaat met een tweede jobsdeal, een heel belangrijke jobsdeal, die mensen toelaat om niet bruto maar vooral netto meer te verdienen. Een deal die ervoor zorgt dat werken lonend is. Laat het een dag zijn om uit te spreken dat wij onze tenen gaan uitkuisen om zoveel mogelijk mensen om te scholen, om ervoor te zorgen dat werkgevers geen vooroordelen meer hebben ten aanzien van talent, dat potentieel is wat hen zal leiden. Dat zal de enige manier zijn, collega's, om over te gaan tot economische groei.

Ik roep iedereen op om onverkort te gaan voor een heel forse stevige jobsdeal, die zelfs verder gaat dan het pure VESOC-akkoord, maar die ook alle elementen bevat die in ons Vlaams regeerakkoord staan. De Federale Regering heeft zelf gezegd dat ze voor een asymmetrisch beleid gaat. Het is tijd om dat te bewijzen. Ik hoop dat hier zeker tegen september een goede ambitieuze jobsdeal ligt. Onze steun hebt u, minister.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de informatie-uitwisseling en rol van de Vlaamse verbindingsofficier, naar aanleiding van de voortvluchtige en gewapende extreemrechtse geradicaliseerde militair

ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over rechtsradicalisering bij militairen

De voorzitter: De beide ministers zullen een deel van het antwoord op zich nemen.

De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, ministers, collega's, ik heb de voorbije dagen van heel nabij gevoeld hoe totale polarisatie kan zijn, hoe ze als het ware onder de huid van mensen kan kruipen. De polarisatie werd gevoed door een concrete dreiging van gewelddadig extremisme. Dat ontwricht ons sociaal weefsel. Ik heb dat gevoeld.

Het is nog maar twee weken geleden dat we hier in het Vlaams Parlement het decreet Lokale Integrale Veiligheidscellen hebben goedgekeurd. Ik heb toen heel expliciet benadrukt hoe belangrijk de informatie-uitwisseling is. De geschiedenis heeft ons in dit land geleerd dat heel wat veiligheids crisissen te herleiden waren tot slechte informatie-uitwisseling. Opnieuw blijkt nu dat er zeer ernstige vragen te stellen zijn bij de wijze waarop informatie werd uitgewisseld, in casu en in eerste instantie bij Defensie.

Defensie is niet onze bevoegdheid. We zullen hier dan ook niet de evaluatie maken van de interne werking en de informatiestromen bij Defensie. Maar om lessen te trekken, moeten we bekijken hoe we hier in Vlaanderen de informatie uitwisselen. We moeten kijken naar de structuur die rond informatie-uitwisseling in Vlaanderen is opgebouwd in het kader van de strijd tegen de gewelddadige radicalisering.

Naast de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's) waarnaar ik al heb verwezen, is hierin ook een belangrijke taak weggelegd voor de nieuwe Vlaamse verbindingsofficier, die verbonden is aan het kabinet van minister Demir. Ik zoom even in op het takenpakket. We lezen onder andere: 'Instaan voor de verbinding tussen de deelstaten en de geïntegreerde politie' en 'Op basis van de verkregen informatie adviezen formuleren en beslissingen voorstellen aan de Vlaamse regering'.

Minister, heeft de Vlaamse verbindingsofficier zijn rol gespeeld? Heeft hij die rol kunnen spelen? Zijn er lessen te trekken uit het concrete geval, met het oog op een efficiënte informatie-uitwisseling over personen die op de lijst van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) voorkomen en die een gevaar vormen in het kader van gewelddadig extremisme?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, in tegenstelling tot collega Brouns zal ik minder ingaan op de zaak zelf. Maar het is wel duidelijk dat onze veiligheidsdiensten nu al enkele dagen met man en macht op zoek zijn naar die sterk bewapende terreurverdachte die dreigt met aanslagen. Het is een man die ook op de OCAD-lijst stond van potentieel gewelddadige extremisten – hetzelfde OCAD, collega's, dat al een tijdje waarschuwt voor een sterke toename van rechts-

radicalisme in onze samenleving. In de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering van dit parlement was men heel duidelijk: de voorbije vijf jaar is dat rechts-extremisme sterk toegenomen. Geweld wordt door deze mensen meer en meer beschouwd als een legitiem middel. En daardoor stijgt volgens onze eigen veiligheidsdiensten ook het gevaar op gewelddadig rechts-radicalisme. Jammer genoeg hebben we gezien dat er in onze buurlanden al aanslagen werden gepleegd. Er werden zelfs politici vermoord. Bij ons is er de brandstichting in Bilzen, waarvan de verdachte ondertussen ook uit rechts-extremistische hoek blijkt te komen.

Collega's, we moeten dat stijgende gevaar ernstig nemen. Ik ben blij dat twee ministers zo dadelijk zullen antwoorden dat de Vlaamse Regering dat ook doet. Vlaanderen heeft belangrijke preventieve bevoegdheden in de aanpak van dat radicalisme. Toevallig is er vorige vrijdag een nieuw actieplan tegen radicalisering goedgekeurd. Ministers, op welke wijze zal dit nieuwe actieplan inzetten op de bestrijding van dat rechts-extremisme en het stijgende risico op rechts-radicaal geweld?

De voorzitter: Normaal gezien hebt u vier minuten, maar ik zal iets guller zijn. Maar maak er dan alstublieft geen misbruik van.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voorzitter, ik dank u voor uw gulheid. Vraagstellers, ik dank jullie voor jullie vraag.

Collega's, wat we de afgelopen week hebben meegemaakt, is natuurlijk heel confronterend en zorgwekkend. Het is natuurlijk niet het eerste incident met mensen die geradicaliseerd zijn. De Vlaamse Regering heeft ongeveer een jaar lang gewerkt aan een nieuw actieplan rond radicalisering, waarbij we de goede elementen van het verleden meenemen, maar ook proberen in te zetten op nieuwe inzichten. Een van de inzichten is dat we de scope van op wie we ons moeten richten, moeten verbreden. Op basis van de OCAD-lijst blijkt vandaag heel duidelijk dat het jihadistische radicalisme, het jihadistische extremisme, nog altijd de hoofdmoot is van de dreiging. Zestig op de honderd mensen die op die lijst staan, zijn vanuit dat perspectief geradicaliseerd. Dertig op de honderd zijn rechts-extremisten en tien op de honderd zijn andere extremisten, vaak links-extremisten.

Daarom hebben we ons nieuw actieplan opengetrokken naar al die groepen. Dat is het eerste dat we hebben gedaan. We krijgen immers het signaal dat een op de drie burgemeesters wordt geconfronteerd met radicaliseringsfenomenen, met extreme polarisatie, toxische polarisatie vanuit extreemrechtse hoek. Twee jaar geleden was dat nog maar bij een op de vijf het geval. Er is daar dus een versterking.

Hoe willen we dat doen? Een actieplan is nooit een wondermiddel. Maar u weet dat wij heel hard vertrouwen op de lokale besturen, die met hun lokale integrale veiligheidscellen, waar politie en preventie samen aan tafel zitten, op basis van concrete dossiers en met gedeeld beroepsgeheim, dankzij het Vlaams Parlement geïnstalleerd, casus per casus op basis van maatwerk kunnen aanpakken. Zo kunnen ze trachten te voorkomen dat mensen verder worden meegesleurd op het pad van de radicalisering. Want onze taak is evident het preventiewerk.

Het tweede dat we willen aanpakken, is online haatspraak. We willen dat doen door de omstaander verder te empoweren. Niet alleen online, maar ook in de maatschappij: de leerkracht, de jeugdwerker, de trainer die geconfronteerd werd met extreme polarisatie, met extreme uitspraken, met gedrag dat aan alle vormen van respect voorbijgaat. Hoe ga je daarmee om? Hoe ga je de dialoog

aan? Hoe ga je het gesprek aan? En hoe zorg je ervoor dat de mensen terug naar de normaliteit gaan, waarbij meningsverschillen kunnen bestaan – evident – maar waarbij men op een respectvolle manier en zeker zonder geweldsdynamiek met elkaar omgaat?

Ik denk dat dat de belangrijkste elementen zijn van dat actieplan, waarbij we meer middelen zullen inzetten en ook meer ondersteuning zullen aanbieden aan die lokale integrale veiligheidscellen. Een school die wordt geconfronteerd met toxische polarisatie roept hulp in. Wel die hulp kan er nu komen door middel van deskundigen die samen met het lerarenkorps aan de slag gaan om de toestand te de-escaleren.

Voor alle duidelijkheid en daarmee wil ik ook eindigen: dit is geen wonderoplossing. Die bestaat niet. Een actieplan lost dit probleem niet op. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van heel de samenleving, waarbij we moeten nagaan en zoeken hoe we met elkaar kunnen omgaan op basis van het inzicht dat we niet altijd dezelfde mening hebben en waarbij we vooral luisteren naar de frustraties van mensen. Het antwoord op de frustraties van mensen kan echter nooit het stigmatiseren of het aanvallen van anderen in de samenleving zijn op basis van groepskenmerken. Als we dat gedeeld inzicht kunnen omarmen, dan ben ik ervan overtuigd, al zal het moeilijk werken zijn, dat we via de lokale besturen de stappen vooruit kunnen zetten in de strijd tegen extremisme en radicalisering.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil aanvullend nog antwoorden op de vraag van de heer Brouns over de rol van de verbindingsofficier. Ik denk dat het goed is dat wij in Vlaanderen eindelijk een verbindingsofficier hebben.

In het dossier Jürgen Conings heeft de verbindingsofficier zich meteen over vier punten geïnformeerd bij de betrokken veiligheidsdiensten, met name het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD), de Staatsveiligheid, de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid (ADIV) en de federale politie.

Was er ten eerste een acute dreiging voor de leden van de Vlaamse Regering, van het Vlaams Parlement of van de Vlaamse instellingen? Het antwoord was negatief. Indien er een wijziging is in deze situatie, zullen de veiligheidsdiensten onmiddellijk de Vlaamse verbindingsofficier inlichten. Dat is zo afgesproken.

Werden er ten tweede op de OCAD-lijst ook Vlaamse ambtenaren vermeld zodat we eventueel noodzakelijke maatregelen kunnen treffen? Ook hier was het antwoord negatief.

Was er ten derde dringende actie vereist in dit dossier vanuit de Vlaamse overheid? Het antwoord was negatief.

Was Jürgen Conings ten vierde bekend bij de lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme Maastricht (LIVC R)? Dat was het geval, ik denk dat u dat ook kunt bevestigen, maar gezien het lopende gerechtelijk onderzoek wordt het dossier nu verder besproken in de Lokale Task Force Terrorisme Limburg.

Ik heb vernomen dat er binnenkort een hoorzitting is waarin we het actieplan ten gronde kunnen bespreken. De rol van de verbindingsofficier kan in dezen dan ook besproken worden. Hij kan ook naar de commissie komen om de nodige toelichting te geven.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw toch wel heel duidelijke antwoord. Het is goed dat we nu weten dat de Vlaamse verbindingsofficier hierin al heel concreet zijn rol heeft kunnen spelen. Ik denk dat het goed is dat dat met het parlement wordt gedeeld en dat dat heel transparant wordt meegegeven.

Minister Somers, ik deel ook de mening dat het absoluut een gedeelde verantwoordelijkheid is en dat het nog steeds zo is dat we ook allemaal onze woorden goed moeten wikken en wegen, ook al verschillen we van mening. Zoals een wijze madame het ooit heeft gezegd, gaan woorden nog altijd vooraf aan daden. Het antwoord kan nooit geweld zijn.

Het Vlaams actieplan dat door de Vlaamse Regering is goedgekeurd is een goed plan dat gedragen wordt door de volledige Vlaamse Regering. Daarin staan tal van acties, maar ik hoop wel, en dat is meteen ook een vraag, dat dat het projectmatige kan overstijgen. Ik denk niet dat we elkaar moeten overtuigen van het feit dat dit een duurzaam verhaal, een duurzame ondersteuning van die lokale besturen en die LIVC's, moet zijn zodat ze hiermee aan de slag kunnen gaan.

Hoe zult u dat in de toekomst duurzaam integreren en ondersteunen in die lokale besturen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, voorzitter en ministers voor uw antwoorden.

Ik denk dat we de voorbije dagen wel gemerkt hebben dat de steunbetuigingen voor die terreurverdachte groot en talrijk waren, vooral op sociale media. Dat toont toch wel aan dat heel veel mensen vatbaar blijken te zijn voor radicale ideeën. Ik denk daarom dat het echt belangrijk is dat we die dialoog blijven aangaan en opzoeken. Het is een taak die we allemaal hebben. We moeten mensen blijven overtuigen dat radicalisering nooit het juiste antwoord is, dat radicalisering altijd de tegenstellingen groter zal maken, het wij-zij alleen maar zal versterken, en ook altijd zal eindigen in geweld. Als het niet verbaal is, dan jammer genoeg ook soms fysiek.

Wat kan de Vlaamse Regering specifiek doen om die dialoog met mensen te blijven zoeken en hen te blijven overtuigen dat radicalisering nooit een antwoord is? Wat voorziet de Vlaamse Regering daarvoor?

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Collega's, extremisten van welke gezindte dan ook, verzieken onze samenleving. Zij luisteren nooit. Zij zijn alleen overtuigd van hun eigen gelijk en willen dat gelijk ook altijd opdringen, desnoods met geweld. Jürgen Conings vandaag is een symptoom, een symptoom dat woorden ertoe doen, dat systematisch haat zaaien, diaboliseren, intimideren niet onschuldig zijn. Ik heb dat als politica al eerder gezegd en ik herhaal dat vandaag.

Ja, luisteren is belangrijk. We moeten luisteren naar iedereen. Maar we moeten ook grenzen durven te trekken. Ik heb dat hier gedaan bij mijn eedaflegging. De universele rechten van de mensen, de Europese rechten van de mens zijn wat mij betreft die democratische grens. En we moeten dat niet alleen duidelijker durven te benoemen, maar dat ook consequent samen durven uit te spreken als democraten. Want ook bij ons zijn er politici die de grofste en meest hatelijke ideeën en leugens de vrije loop laten en propageren. Ik ben politica maar ik ben ook moeder van kinderen die als 'omvolking' worden voorgesteld, en vriendin van mensen met een andere geaardheid die als niet normaal worden voorgesteld. En

dus is mijn vraag op het moment dat een mediagebouw wordt ontruimd heel eenvoudig. Deze Vlaamse Regering heeft een moeilijke verstandhouding gehad met het etnisch-culturele middenveld. Ze heeft een brokkenparcours gelopen wat de dialoog over die etnisch-culturele minderheden betreft.

De voorzitter: Dus uw vraag luidt?

Meyrem Almaci (Groen): Mijn vraag naar aanleiding van die woorden en van dit parcours dat we nu meemaken is om rond het stappenplan een andere koers in te stellen.

De voorzitter: Collega Almaci, dit is niet meer serieus.

Meyrem Almaci (Groen): Mijn zin is af.

De voorzitter: Uw zin is af, maar heeft wel vijf minuten te lang geduurd. U had één minuut.

Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Collega's, elke vorm van gewelddadige radicalisering is even verwerpelijk, of het nu gaat over extreemrechts, extreemlinks of moslimextremisme. We moeten dan ook niet focussen op een van die vormen, maar een totaalplan klaar hebben dat op elk terrein werkt.

In Vlaanderen werken we al vijf jaar aan dat preventieve luik, en met succes. Er staat nu zelfs een nieuw actieplan klaar dat op elk domein die gewelddadige radicalisering zal aanpakken. Die eenzijdige focus op extreemrechts van sommige partijen en die eenzijdige focus op het moslimextremisme van andere partijen draagt werkelijk nergens toe bij, maar zorgt eerder voor een verdere uitholling van dit soort van extremisme. We moeten de focus leggen op gewelddadige radicalisering. 'Gewelddadig' is hier van belang. Termen als 'haatspraak' en 'polarisatie' moeten niet op diezelfde lijn worden gezet. Niet radicaliseren ook in een radicaliseringsaanpak, ...

De voorzitter: Ook u moet een vraag stellen.

Maaïke De Vreese (N-VA): ... dat werkt echt wel contraproductief. Laten we gaan voor vrije meningsuiting. De grens ligt bij het oproepen tot geweld.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, de dreiging van een extreemrechtse aanslag door een geradicaliseerde militair drukt ons nogmaals met de neus op de feiten dat onze vrijheden niet vanzelfsprekend zijn. Ze moeten worden beschermd en verdedigd tegen elke vorm van gewelddadige radicalisering. En zoals we samen inderdaad gewelddadig moslimextremisme bestrijden, moeten we ook samen gewelddadig rechtsextremisme bestrijden. En wie dat nu nuanceert of zelfs extremisme goedpraat, zit niet in met de vrijheid of de veiligheid van de Vlaming.

De berichtgeving dat in totaal negentien militairen op de OCAD-lijst staan, toont aan dat het hier niet gaat over een eenmalig geval. Informatiedoorstroom en informatie-uitwisseling zijn cruciaal. En inderdaad, twee weken geleden is hier een decreet goedgekeurd, met onze steun, om die informatiedoorstroming lokaal te verbeteren. Ik heb dan ook een vraag: op welke manier komen geradicaliseerde militairen op de lokale radar terecht?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, de gretigheid waarmee sommige politieke partijen één casus aangrijpen om een hele politieke stroming verdacht te maken, geeft eigenlijk aan waar het jullie echt om te doen is: een concurrent treffen die jullie in het stemhokje niet kleinkrijgen. Diezelfde politieke partijen die verantwoordelijk zijn voor islamitische terreur in ons land, proberen nu op leugenachtige wijze de Vlaamse politieke rechterzijde te linken aan geweld. Net daarom komen steeds meer mensen in het verzet, net daarom verliezen de traditionele partijen geloofwaardigheid en vooral kiezers.

Wel, ik steun die mensen die in opstand komen, tegen censuur, tegen politieke correctheid, tegen een anti-Vlaamse regering, en ja, tegen islamisering. Meer nog: ik roep hen zelfs op om nog meer in het verzet te gaan. Gebruik alle democratische middelen om u te verweren tegen politieke partijen die u marginaliseren en criminaliseren. Ga in het verzet, zonder gebruik van geweld, en met het vrije woord als enige wapen. Want men kan proberen om het Vlaams Belang te censureren, maar men zal het Vlaams Belang dankzij onze honderdduizenden kiezers nooit kleinkrijgen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt, voorzitter. Ik vind het opvallend hoe het Vlaams Belang zich hier aangesproken voelt wanneer het gaat over gewelddadige, extreemrechtse radicalisering. *(Applaus bij de PVDA en Groen)*

Ik vind het opvallend. Er is hier vandaag ook gesproken over extreemlinks en gewelddadige radicalisering, mijnheer Janssens. Ik voel mij daar hoegenaamd niet door aangesproken, maar u blijkbaar wel. *(Applaus van Jeremie Vaneeckhout)*

Als het vandaag gaat over extremisme, minister, dan weten we allemaal dat extremisme al veel te veel slachtoffers heeft gemaakt in onze samenleving, in heel veel verschillende vormen. Er werd daarnet gesproken over dodelijke slachtoffers van extreemrechts geweld in het buitenland, en we hebben die slachtoffers jammer genoeg bij ons ook al. In 2006 schoot Hans van Themsche Luna en Oulematou dood in Antwerpen. Ik was toen nog niet zo oud, maar die dag zal ik nooit vergeten.

Dan vind ik toch, als we zeggen dat we een succesvol beleid hebben gehad, dat de focus misschien toch niet helemaal juist heeft gelegen, of dat er misschien toch niet breed genoeg werd gekeken. Als ik hoor dat vandaag jongeren die een verkeerd Facebookbericht hebben geliket of op een verkeerde betoging terecht zijn gekomen, achteraf zelfs geen steward meer kunnen zijn op feestjes, maar dat ondertussen militairen die op een terroristenlijst staan wel aan wapens kunnen, dan is er iets mis.

De voorzitter: En uw vraag luidt?

Jos D'Haese (PVDA): Mijn vraag is dus om extreemrechtse radicalisering minstens even serieus te nemen als de andere vormen van radicalisering die worden aangepakt.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, in 2015, toen de aanslagen gepleegd werden, en de jaren voordien, gold: wie toen wegkeek, was niet verantwoordelijk. Wie vandaag wegstijgt, is ook niet verantwoordelijk. Mijnheer D'Haese, u zegt dat men beide of alle vormen van extremisme op eenzelfde manier moet behandelen. Ik ben het daar volkomen mee eens. We moeten dat niet tegen elkaar afwegen.

Wat de heer Conings betreft – iemand die misdrijven pleegt, wapens steelt, boobytraps maakt aan een wagen, mensen met de dood bedreigt: dat zijn mensen die voor de rechtbank moeten worden gebracht, en het zal de rechter zijn die hem veroordeelt of niet veroordeelt op basis van die misdrijven. Dat is heel duidelijk.

Daarnaast zijn er de omstaanders, de sympathisanten, met een zeer confronterende situatie, waarbij tienduizenden mensen zeggen dat zij dat liken. Zij gaan achter die man staan. Hoe ga je daar als samenleving mee om?

In de samenleving zijn er heel veel frustraties, en die frustraties zijn het voorbije jaar groter geworden. Wat er het voorbije jaar gebeurd is, is wat we eigenlijk weten vanuit de ervaringen met islamitisch extremisme. Daarbij zeggen we dat mensen die in een isolement terecht komen, dreigen te radicaliseren. Waar normale maatschappelijke contacten temperen in opvattingen en uitdrukkingen, zorgt een isolement op sociale media, de bubbel, eerder voor het aanwakkeren van frustraties en het uitvergrooten ervan. En dat is een jaar lang gebeurd, waardoor mensen die kwaad of gefrustreerd zijn, terecht of onterecht, in een tijd van grote beperkingen in de strijd tegen het virus, op een zeker moment overtuigd kunnen worden dat niet een virus de vijand is maar de viroloog, het systeem, de anderen in de samenleving. En dat proces van isolement en radicalisering is eigenlijk exact hetzelfde als wat we op andere momenten hebben gezien.

Ik heb in 2015 en nadien altijd gezegd dat hoe fout, hoe irrationeel, hoe onjuist, hoe onredelijk sommige motieven ook zijn om sympathieën te hebben met extremisme, we altijd moeten blijven zoeken hoe we die mensen weer kunnen verbinden met de samenleving. Hoe kunnen we een antwoord zoeken op hun frustraties? Ik heb altijd gezegd dat dat alleen maar kan door te verbinden. Ik zeg dat vandaag opnieuw.

Het is evident dat ik geen sympathie heb voor mensen die dat 'liken'. Evident vind ik dat gevaarlijk. Maar we moeten wel opnieuw op zoek gaan, en beter proberen te begrijpen vanwaar die frustraties komen. Hoe geven we daar een antwoord op? Daar is geen wondermiddel voor. Een actieplan is dat zeker niet. Maar wel door samen projecten te maken, door mensen mee te nemen in een samenlevingsverhaal, door respect op te brengen voor hun zorgen en frustraties, door mensen perspectief te geven – op tal van vlakken –, door te bouwen aan één gemeenschap. Het antwoord kan nooit liggen in het meegaan met een verhaal waarbij de oplossing voor de frustratie van de ene het afnemen van rechten en vrijheden van de andere is. De oplossing kan er nooit in bestaan anderen te stigmatiseren om er zelf beter van te worden. De oplossing kan er alleen maar in bestaan door te zoeken naar: hoe kunnen we gedeeld verder gaan? Hoe kunnen we respect opbrengen voor iedereen in onze samenleving?

Als we verder stappen op het pad van de toxische polarisatie, dan verliest iedereen in de samenleving. Dan gaat onze samenleving kapot, en daar verliezen we allemaal bij. Mijn laatste woord daarover: in onze samenleving is dat heel moeilijk, omdat er nu eenmaal krachten zijn die garen willen spinnen uit die polarisatie, en die de mensen willen wijsmaken dat de oplossing voor hun probleem het aanpakken van de anderen is. Als je politieke partijen hebt die dat graag spelen, en daar graag in mee gaan, en dat elke dag opnieuw oppoken, dan is die uitdaging in een democratische samenleving nog moeilijker. Maar we moeten die uitdaging opnemen. Het is onze verantwoordelijkheid, omdat het de enige manier is om te voorkomen dat we meegezogen worden in een negatieve cirkel van verdere polarisatie. Dat doe je door respect, door te luisteren, door niet af te wijken van je principes, maar wel door bruggen te bouwen. En dat doe je op de eerste plaats lokaal. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Aanvullend heb ik nog twee dingen. Er was een vraag van een collega over hoe geradicaliseerde militairen op de radar van lokale besturen terechtkomen. Ik denk dat dat de vraag is die de collega heeft gesteld. Dat kan op verschillende manieren: het kan het OCAD zijn, het Justitiehuis, of andere actoren. Daarom hebben we ook een decreet goedgekeurd, zodat die mensen een beroepsgeheim hebben, en zich ook verzekerd voelen om dat te kunnen doen. Dat is ook zo gegaan in dit geval, voor alle duidelijkheid. Dat is in februari-maart op de radar gekomen van de lokale LIVC.

Ten tweede: ik heb hier verschillende meningen en standpunten gehoord, en ik wil hier ook beklemtonen dat het belangrijk is – collega Somers heeft dat ook benadrukt – dat we alle vormen van radicalisering au sérieux nemen. Dat is ook de essentie van het actieplan, daar zitten verschillende maatregelen in. Maar sta me toe om te zeggen dat de regering niet de bedoeling heeft om mensen monddood te maken. De vrijheid van meningsuiting gaan we niet beknotten – dat wil ik wel benadrukken – tenzij, collega's, tenzij er geweld of bedreiging aan te pas komt. Dan moet dat beoordeeld worden door een rechter. Die nuance wil ik wel nog toevoegen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Dank u wel, aan beide ministers. Ik herhaal hoe ik de voorbije dagen geschrokken ben van hoe totaal die polarisatie kan zijn – ik heb dat lokaal van heel dichtbij meegemaakt – en hoe ze onder de huid van de mensen kan kruipen. Wanneer ze dan gevoed wordt vanuit een heel concrete dreiging van gewelddadig extremisme, dan ontwricht dat uw samenleving. En dat terwijl de verbondenheid net de kracht is van een lokale samenleving. Het is dan ook onze collectieve verantwoordelijkheid om elke vorm van gewelddadig extremisme ten strengste te veroordelen. Als we naar de taakstelling van Vlaanderen gaan kijken, dan is dat net de essentie, de kern: het voorkomen van gewelddadige radicalisering. Daarin zijn twee elementen belangrijk. Ik herhaal ze. Dat is ten eerste de informatie-uitwisseling. We hebben de informatiestructuren goed op poten in Vlaanderen. Dat is vandaag gebleken. Daar moeten we aan vasthouden. En ten tweede: de lokale verankering, de lokale integrale veiligheidscellen, die moeten duurzaam versterkt worden, ministers, omdat daar altijd de eerste signalen opgevangen zullen worden, en het beste antwoord geboden kan worden.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): We staan vandaag voor een belangrijke keuze. We kunnen zwijgen, dit wegmoffelen en wegkijken of we kunnen het probleem durven benoemen en er iets aan doen. Mijn keuze is duidelijk. Ik hoop dat elke democraat dezelfde keuze maakt en zich niet laat intimideren door beledigingen, haatberichten en dreigementen. Dat eindigt met zelfcensuur, en dat is het grootste plezier dat we extremisten kunnen geven. Dat wil ik niet doen. We moeten de moed hebben hier op een verstandige manier tegen in te gaan, niet door zelf te beledigen, mensen in een hoek te duwen en te marginaliseren, en ook niet door te ontvrienden, wat we nu ook vaak zien. Ik denk dat dit een foute keuze is, want door mensen te ontvrienden, sluiten we hen nog meer op in hun echokamers. We weten dat een samenleving waarin wordt ontvriend, uiteindelijk eindigt in een samenleving vol vijanden, haat en geweld. Te veel mensen hebben te lang voor onze democratie gevochten om ze nu te grabbel te gooien en aan extremisten over te laten. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het laadpaalplan voor de lokale besturen

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, u hebt gisteren het idee gelanceerd om een laadpaalplan voor de lokale besturen te introduceren. Het is de bedoeling de steden en de gemeenten er aan de hand van vijf actiepunten toe aan te zetten het aantal laadpalen op hun grondgebied te verhogen.

De uitwerking van dit plan roept echter veel vragen op, zeker wat het beruchtste actiepunt betreft. Wie thuis geen garage of oprit heeft, wat voor ongeveer 60 procent van alle Vlaamse gezinnen geldt, zou over de stoep een kabel naar een laadpaal aan de gevel mogen leggen. Hoe zit het dan met de toegankelijkheid van het voetpad voor rolstoelgebruikers of voor mensen met een kinderwagen? Wie zal aansprakelijk zijn als er toch iemand over struikelt? Is er geen verhoogde kans op elektrocutie? Zal de verzekering dergelijke schade wel dekken? Beseffen de burgers die op die manier een laadpaal installeren, dat ze opnieuw een elektrische keuring moeten ondergaan en dus opnieuw moeten betalen? De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de Unie van elektriciens zijn niet echt over uw plan te spreken. Zowel lokale besturen als burgers stellen zich hier bijzonder veel vragen bij.

Hebt u überhaupt iets bij de steden en gemeenten, bij de experts of bij de andere stakeholders afgetoetst alvorens dit vijfpuntenplan de wereld in te sturen? Was de voorstelling van dit plan in de media gewoon een demarche om de Federale Regering, met haar tegenstrijdige beslissingen over de kernuitstap en de elektrificatie van de bedrijfswagens, uit de wind te zetten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voorzitter, we staan in Vlaanderen voor een grote uitdaging. In heel Europa en wereldwijd is de elektrificatie van het wagenpark volop bezig. Uit alle studies en uit de inzichten van de Vlaamse Regering blijkt dat hier tegen 2030 ongeveer 660.000 elektrische wagens zullen rondrijden. Wetenschappers vertellen ons dat we ongeveer 66.000 laadpalen nodig hebben. Momenteel hebben we er 4700, wat betekent dat we serieus wat tanden bij moeten steken.

Als minister van Binnenlands Bestuur wil ik de lokale besturen aanmoedigen om creatief te zijn, om hun bevoegdheden en hun mogelijkheden te gebruiken en om zelf na te denken over hoe ze dit kunnen doen. Ik heb een vijftal ideeën gelanceerd om hen aan te moedigen hier werk van te maken.

Een van die ideeën is wat in Nederland nogal ongelukkig 'de oprotpremie' wordt genoemd. Ik zou het veeleer 'de vertrekbonus' noemen. Wie in de publieke ruimte zijn wagen heeft volgeladen, krijgt als beloning een verminderd parkeertarief als hij vertrekt.

Een tweede mogelijkheid die we voorstellen, is het 'paal volgt wagen'-systeem dat in sommige gemeenten nu al bestaat. Dat kan overal gebeuren. Wie een elektrische wagen heeft, dient bij het gemeentebestuur een aanvraag in. Het gemeentebestuur zorgt er dan voor dat er in zijn directe omgeving in de publieke ruimte een paal kan komen. We kunnen proberen die elementen in de lokale bouwreglementen in te bouwen. Nu krijgen veel immobiliëneigenaars hun parkeerplaatsen niet meer verkocht. Er zijn praktische oplossingen te vinden, zodat mensen in de omgeving een badge krijgen om daar hun wagen op te laden. Daar

staat dan een kleine vergoeding tegenover. Met die praktische maatwerkoplossingen kan een lokaal bestuur het verschil maken.

Daar waar dat nuttig, nodig en mogelijk is, kan een andere mogelijkheid zijn dat we in specifieke omstandigheden toelaten om rechtstreeks vanuit de woning elektriciteit te tanken. Dat bestaat nu al in Brugge, Roeselare en tal van Nederlandse gemeenten. Dat is niet evident. Er zijn altijd randvoorwaarden en het kan niet overal. Om die reden leg ik het niet op, maar laat ik de lokale besturen dit volledig zelf bepalen.

De gemakkelijkste houding is te stellen dat niets kan. De moeilijke houding is zich af te vragen hoe we beweging in dit dossier krijgen en hoe we ervoor zorgen dat de elektrificatie een succes kan worden. Dat zal veel creatieve oplossingen en een en-enbeleid vragen.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het zou u wel sieren indien u toch al meer concrete antwoorden zou kunnen geven op de vragen die ik daarnet heb gesteld, over de kabel, over de stoep. Daar zijn toch heel veel vragen over. Er is zelfs angst daarover.

Ik heb echter een bijkomende vraag. Als in de nabije toekomst het wagenpark in sneltempo zou worden geëlektrificeerd, zal dat volgens de Unie van elektriciens, zoals ik daarnet al heb gezegd, ook gevolgen hebben voor ons elektriciteitsnet. De unie stelt dat er immers niet genoeg stroom zou kunnen worden geleverd als al die geplande laadpalen worden geïnstalleerd bij particulieren, en dat is nu net wat u met dit plan wilt promoten. Volgens de elektriciens moet de overheid dan ook geld vrijmaken voor collectieve laadplekken, maar vooral moet de overheid de capaciteit van het net vergroten.

Minister, hoe reageert u op deze bezorgdheden van de elektriciens? Neemt u die bezorgdheden mee in uw plan?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik denk dat iedereen het erover eens is dat er meer laadpunten nodig zijn. Het is al goed dat minister Peeters initiatieven neemt. Het is goed dat op federaal niveau minister Van Peteghem fiscale stimuli ziet. Minister, het is goed dat u de lokale besturen wilt ondersteunen, maar ik vind het ook wel belangrijk om toch eens te onderstrepen dat heel wat lokale besturen vandaag eigenlijk al veel doen, dat ze eigenlijk al langer klaarstaan om laadpalen te installeren. Sommige gemeenten krijgen echter ook de kans niet om dat te doen. In de vorige legislatuur was er ook een plan, dat eigenlijk nog in uitrol is, om meer laadpalen te hebben in de publieke ruimte. We leren uit dat plan dat private aanbieders niet altijd klaarstaan om in kleinere gemeenten in het buitengebied laadpalen te plaatsen. De return on investment is daar minder groot. Ik weet dat die uiteraard rendabel zullen worden als iedereen elektrisch rijdt, maar we moeten nu die eerste stap zetten. Het is de vraag van de kip of het ei.

Minister, vandaar mijn vraag: welke initiatieven zult u nemen om ook in betaalbare laadpunten in het buitengebied, in de landelijke gemeenten, te voorzien?

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, we staan inderdaad voor een gigantische uitdaging. Het is een enorme inhaalbeweging die we moeten maken. We zullen daar alleen maar in slagen als we allemaal met alle mogelijke partners de krachten bundelen. Ik denk dat de lokale besturen daar zeker een belangrijke rol in

kunnen spelen. Vandaag spelen ze die misschien al voor een stuk. Ze willen dat zeker op zich nemen. Ze zullen daar echter uiteraard bij moeten worden ondersteund. Er zijn praktische bezwaren, en die moeten worden beantwoord, maar die mogen wat ons betreft geen dooddoener zijn.

Minister, ik wil u vragen om concreet daarover zo snel mogelijk met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) in overleg te treden. Daarnaast wil ik u ook vragen om erover te blijven waken dat de toegankelijkheid tot die mobiliteit van de toekomst voor iedereen gegarandeerd blijft, dat het inderdaad niet zo is dat enkel diegenen die de ruimte hebben voor een oprit en een garage, toegang krijgen tot die laadpaalinstructuur. We moeten ervoor zorgen dat dit voor iedereen een recht wordt en blijft.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, ik denk dat we altijd vertrouwen moeten hebben in de innovatieve kracht van onze gezinnen, van onze bedrijven, van onze lokale besturen. Uit nood worden vaak heel vruchtbare ideeën geboren. Nood is inderdaad soms een deugd: men verandert het geweer van schouder.

Ik vind dat de VVSG een kans heeft laten liggen. Ik heb nog nooit geweten dat een lokaal bestuur een vergunning geeft met als oogmerk dat oude mensen hun knoken zouden breken of dat mannen of vrouwen met een kinderwagen in de problemen zouden komen. Ook in dezen moet men vertrouwen hebben in die lokale besturen. Twee dingen zijn nog belangrijk. Zorg ervoor dat er zo weinig mogelijk juridische obstakels zijn voor wie wil investeren in laadpunten, of dat nu op het private, het semipublieke of het publieke domein is. Zorg er ook voor dat good practices kunnen worden gedeeld.

Minister, op dat vlak kunt u wél veel betekenen voor de lokale besturen. We kunnen eigenlijk heel veel leren van projecten die elders al hun deugdelijkheid hebben bewezen, ook als het gaat over laadpunten. Op die manier kunnen we tijd en geld sparen, en kunnen we dat investeren in de uitbreiding met extra laadpunten.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, Vlaanderen moet een inhaalbeweging maken inzake laadinfrastructuur. Minister Peeters heeft daar een plan voor. Indien nodig moet ze dat plan versnellen, moet ze meer creativiteit aan de dag leggen, en uiteraard moet ze daarbij overleggen met de lokale besturen. Elektrificatie is immers een goede zaak, maar wat we vooral nodig hebben, is een openbaar domein dat minder wordt gedomineerd door de auto. Wat we niet nodig hebben, dat zijn foute goede ideeën. Uw idee om onze stoepen en onze fietspaden vol kabels te leggen en zo de veiligheid van minder mobiele mensen in het gedrang te brengen, dat is geen goed idee.

Minister Peeters heeft hier vorige week een overleg met de steden en gemeenten aangekondigd. Volgens de VVSG is er heel wat verzet, en dat is terecht. Mensen moeten veilig over stoepen kunnen wandelen en over fietspaden fietsen. U komt de minister geregeld te hulp, met extra geld voor fietspaden en nu met dit laadpaalplan. Ik zou kunnen zeggen: doe dat misschien veeleer voor het openbaar vervoer, want daar schiet de minister echt te kort. Maar ik doe dat niet, want volgens mij betekent goed bestuur dat ministers zich op hun eigen bevoegdheden concentreren.

Minister, wie is hier bevoegd en wie gaat het advies aan de VVSG vragen over kabels op voet- en fietspaden?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, als we spreken over duurzame mobiliteit, dan zijn er drie parameters. Eén: maak het bereikbaar. Dat is wat u in een aantal ideeën voorstelt. Een zeer goed idee is het promoten van de semipublieke collectieve laadpunten. Dat kan perfect. Een grootwarenhuis wordt 's avonds niet gebruikt, maar heeft wel de capaciteitsvoorziening die het overdag nodig heeft en die 's avonds vrij is.

Twee: het moet betaalbaar zijn. Er worden verwachtingen gecreëerd die achteraf door de lokale overheden zullen moeten worden betaald, onder andere de 'rotopremie'. Wie zal dat betalen? Minister, ik hoop dat u niet te veel promotie maakt – ik spreek nu als ingenieur – voor een kabel over de stoep met een matje erover, want dit zal onze duurzame mobiliteit niet vooruithelpen.

Drie: de capaciteit moet ook betrouwbaar zijn. Is het dan niet nuttiger dat u zich enkel focust op idee drie, zijnde de semicollectieve laadpalen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik heb aandachtig naar alle vragen geluisterd en ik ben toch wel een klein beetje verbaasd. Ik ben minister van Binnenlands Bestuur en mijn opdracht is om samen te werken met de lokale besturen en hen ook te inspireren. Vandaag hebben we 4700 laadpalen in Vlaanderen, minder dan in de stad Amsterdam. Mijn collega Lydia Peeters heeft een uitstekend plan klaar om die laadpalen uit te rollen.

Wat ik met mijn inspirerende voorstellen doe, is gemeentebesturen aanmoedigen om creatiever en meer out of the box na te denken. Maatwerk. Wie is bevoegd? De lokale besturen zijn bevoegd. Leg ik iets op? Ik leg niets op. Ik deel alleen best practices met de lokale besturen, om op die manier een dynamiek los te krijgen, gebaseerd op voluntarisme.

Voor elk van die ideeën ken ik ook de bezwaren, de opmerkingen en de redenen waarom je het niet zou doen. Dat is het gemakkelijkste in het leven: 'We doen het niet, want er zijn problemen.' Wat we nodig hebben, zijn mensen die zeggen: 'Hoe gaan we die problemen oplossen en hoe gaan we vooruit geraken?'

Wat ik in de komende weken ga doen, is nog veel meer van die ideeën lanceren, omdat het ideeën zijn die de een en de ander kunnen inspireren. Vandaag zijn er twee steden die onder bepaalde omstandigheden in een concrete context zeggen dat ze op bepaalde plaatsen tijdelijk of langdurig kunnen toelaten dat iemand een kabel over het voetpad legt. Dat zijn Brugge en Roeselare. In Nederland zijn er veel meer gemeenten die dat doen. Is dat een wonderoplossing? Absoluut niet. Het is een mogelijkheid waar we over moeten nadenken. Dat geldt voor elk van die voorstellen.

Er zijn nog meer dingen die we kunnen doen. Lokale besturen zou ik willen aanmoedigen om hun eigen wagenpark versneld te elektrificeren. Ik wil ervoor pleiten dat gemeentebesturen in dialoog gaan met autodealers om een versnelde elektrificatie door te voeren.

Als je vandaag een gebouw neerzet met tien ondergrondse parkeerplaatsen, moet er één elektrische bij zijn. Lokale bouwverordeningen kunnen verder gaan, en ik nodig ze uit om daarover na te denken. Waarom vragen bepaalde gemeenten niet dat een plaats op de vijf, of een op de twee wordt geëlektrificeerd ter voorbereiding van de toekomst? Een lokaal bestuur kan dat doen in zijn lokale bouwverordening. Waarom kan een lokaal bestuur niet overwegen om slimme laadpleinen te maken, waar je met de wagen aankomt, oplaadt en dan met de

elektrische fiets verder rijdt? Dat soort zaken wil ik aanbieden aan de lokale besturen: werk maken van energiegemeenschappen waar een gedeelde laadpaal staat in een bepaalde collectiviteit.

Op zich zijn dat geen wonderoplossingen. Het zijn al die verschillende sporen waarover men nadenkt die een dynamiek creëren, waarmee men het verschil realiseert op het terrein en waardoor we gemeentebesturen aanmoedigen om op dit pad verder te gaan dan vandaag. Dat is de essentie van mijn betoog. Voor elk van die zaken is dat inderdaad maatwerk.

Ik geef een voorbeeld. De Mechelse huisvestingsmaatschappij moet minder ondergrondse parkings bouwen, want die staan toch vaak leeg, dat hebt u onlangs in de krant gelezen. Immobiliënbedrijven moeten veel te veel parkings bouwen. De parkeernormen liggen in sommige steden te hoog. Ze moeten er dus minder bouwen, maar in ruil moeten ze in de publieke ruimte elektrische deelwagens zetten. Dat is een concrete oplossing en praktisch lokaal maatwerk waarbij je elektrificeert, met minder kosten en meer vooruitgang.

Waarom kan een gemeentebestuur niet nadenken over hoe het bij projecten kan opleggen om minder ondergrondse parkeerplaatsen te bouwen, wat de projectontwikkelaar minder zal opbrengen, maar om in ruil in de semipublieke ruimte een aantal parkeerplaatsen te voorzien met laadpunten, al dan niet met een deelwagen? Het zijn die concrete, innovatieve manieren van nadenken die we moeten stimuleren, waarbij de ene leert van de andere, in een lerend netwerk. Uiteraard weet ik dat er ook heel veel gemeentebesturen zijn die misschien liever niet hebben dat een minister zulke ideeën lanceert, want dat creëert een lokaal debat met voors en tegens. Maar we hebben net meer debat daarover nodig. We hebben meer actie daarover nodig. Ik weet in welke stad, in welke gemeente vandaag de meeste laadpalen staan per inwoner. Ik ken die gemeente, die stad. Maar dat vraagt een voluntaristisch beleid. En dat doe je niet met one shots, niet met één oplossing. Het is een goede zaak dat heel veel ministers daarmee bezig zijn, want het is een ongelooflijke uitdaging. We kunnen allemaal zeggen dat dat niet zal gebeuren, dat we dat niet wensen, maar de elektrificatie van het wagenpark is volop bezig en zal niet te stoppen zijn. Ofwel steken we onze kop in het zand en dan hebben we binnen een aantal jaren een groot probleem. Ofwel steken we de handen uit de mouwen en pakken we dit aan.

Betekent dat dat er overal laadpalen moeten komen, waar er nu geen auto's zijn? Natuurlijk is dat een idioot argument. Als gemeentebesturen ervoor kiezen om autoluwe straten te creëren, dan is dat een goede zaak. Mijn pleidooi is niet om overal auto's te zetten. Dat is proberen om dit debat te contamineren met een ander debat en heeft er niets mee te maken. Maar als er wagens zijn, moeten we zorgen dat ze opgeladen kunnen worden.

Ik ga nog een laatste voorbeeld geven, waar ik echt in geloof. Ik ken in mijn eigen stad een aantal projecten waar wij aan projectontwikkelaars hebben gevraagd om te voldoen aan de parkeernorm van anderhalve parkeerplaats per groot appartement. Nu blijkt echter dat er op een bepaalde plaats dertig van de negentig parkeerplaatsen niet verkocht geraakt zijn. Die staan daar leeg en je krijgt die aan de straatstenen niet verkocht. Is er geen oplossing te vinden met de buurt? Men zou bijvoorbeeld kunnen voorstellen om daar 's nachts elektrische wagens op te laden. De auto-eigenaars krijgen een badge en betalen een kleine vergoeding. We kunnen dat eventueel stimuleren. Dat leidt tot winst voor iedereen. Het zijn zulke dingen waartoe gemeentebesturen aangemoedigd moeten worden.

Ik hoorde praten over kabels op de weg. In het hoofd van sommige mensen gaan nu overal, in alle straten, kabels liggen. Ik zou het al een enorm succes vinden, mocht ik er in Mechelen in slagen om 20 elektrische wagens extra te hebben die

daardoor een kabel hebben op de 880 straten in Mechelen. Een creatief stadsbestuur zorgt ervoor dat daarvoor een concrete oplossing gemaakt wordt en schenkt die aan die eigenaar van een elektrische wagen, die rolstoelvriendelijk is, die rollatorvriendelijk is, die stevig en solide is. Dat zal niet overal kunnen, maar ik zie sommige straten voor mij, waar dat wel kan. Diegenen die zeggen dat dit toch een enorme handicap is op het vlak van mobiliteit, nodig ik uit om eens naar de straten te gaan kijken en eens met een rolstoel te rijden door die straten, met fietsen tegen de gevels, verkeerspalen die verkeerd neergezet zijn, auto's die op de stoep staan... Men doet alsof dit probleem nu opeens een groot mobiliteitsinfarct voor de voetganger gaat veroorzaken. Laten we alstublieft een klein beetje nuance in het debat houden.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister Somers, bij de laatste verkiezingen had uw stadsgenoot, Kristof Calvo, het plan om de bedrijfswagens af te schaffen. Hijzelf zit niet in de Federale Regering, maar zijn plan wordt nu blijkbaar wel ten uitvoer gebracht. Want wie bedrijfswagens verplicht gaat elektrificeren, zonder daarvoor voldoende laadcapaciteit te voorzien, schaft de bedrijfswagen de facto af. Ik wil dan ook oproepen om in eerste instantie uw laadplan beter uit te werken, want er zitten goede elementen in, maar ze moeten beter worden uitgewerkt.

Minister, ik roep u vooral ook op om uw federale collega's op te roepen om die tegenstrijdige beslissingen over enerzijds de kernuitstap en anderzijds de verplichte elektrificatie van bedrijfswagens, terug te draaien. Laat de markt daar haar werk doen, maar stop die groene waanzin, stop die groene dromen en zorg dat de Vlaming vanaf 2026 niet in de file moet staan door toedoen van elektrische wagens met een lege batterij. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Wim Verheyden aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het negatief advies omtrent de uitbreidingsplannen (Extra Containercapaciteit Antwerpen) van de Antwerpse haven

ACTUELE VRAAG van Annick De Ridder aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het advies van de auditeur van de Raad van State inzake de uitbreidingsplannen van de Antwerpse haven

De voorzitter: Ik heb begrepen dat de beide ministers zullen antwoorden.

De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, de Antwerpse haven zit bijna aan haar maximumcapaciteit. Tegen 2023 zullen de limieten van de beschikbare capaciteit op de containerterminals bereikt worden. De uitbreiding van de haven is dus absoluut nodig. Collega's, we mogen toch niet vergeten dat de Antwerpse haven de levensader van onze Vlaamse economie is. Die oplossing heeft men destijds gevonden in een nieuw getijdendok op de linkeroever, het zogenaamde Saeftinghedok. Dat zou pas ten vroegste in 2028 beschikbaar zijn. De tijd dringt nu al, ware het niet dat er ondertussen al een nieuwe spelbreker is komen opdagen, namelijk stikstof. Het debat daarrond woedt al enkele weken in dit half-rond. Nu is ook de haven een onderdeel van dit debat geworden, met alle gevolgen van dien voor die uitbreiding.

Minister, uw departement kan naar mijn mening toch wel deel uitmaken van die oplossing. We hebben het in de commissie bijna wekelijks over schone wagens.

We hebben het nu ook over laadpalen gehad. Hoe zit het nu eigenlijk met de laadpaal voor onze zeeschepen, de zogenaamde walstroom? Die zeeschepen stoten tijdens hun verblijf in onze havens tonnen CO₂ en stikstof uit omdat de zogenaamde laadpaal, de walstroom, ontbreekt. Hoe verantwoordt men enerzijds de aanwezigheid van een lage-emissiezone (LEZ) in de stad waar Jan met de pet bij de minste fout beboet wordt, terwijl men enkele honderden meters verder volop kan vervuilen?

Uit de conceptnota van de Vlaamse havenstrategie blijkt dat u de komende jaren inderdaad wilt inzetten op de walstroom. Maar de conceptnota is een visie die gespreid is op lange tot middellange termijn, tot tien jaar ver. De haven kan er niet op wachten. De tijd dringt dus. Gaat u versneld inzetten op de walstroom om bij te dragen aan een oplossing voor het stikstofprobleem in de Antwerpse haven en in onze Vlaamse havens in het algemeen?

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Afgelopen vrijdag was er bijzonder slecht nieuws, namelijk een negatief advies van de auditeur bij de Raad van State in de procedure die was aangespannen tegen het voorkeurbesluit van de Vlaamse Regering over de extra containercapaciteit in Antwerpen. Waarop is dat negatief advies – het is nog niet het definitieve arrest, maar wel een negatief advies – geadviseerd? Op opnieuw het vermaledijde, voorlopige PAS-kader (Programmatische Aanpak Stikstof) van 2016, waar men opnieuw van zegt: 'Jongens en meisjes, dit is onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd. Wij kunnen op die manier niet de mogelijke impact van stikstof op de omgeving gaan afleiden.' Zo'n arrest hebben we nog niet zo lang geleden gehad. Dus dit is nogmaals een wake-upcall.

Als ik het goed heb begrepen, hebben we als Vlaamse Regering nu dertig dagen om te antwoorden met een memorie op dat negatieve advies. Ik reken er ook op dat dat naar behoren zal gebeuren. Maar het is nogmaals duidelijk dat het een enorm dringende noodzaak is om werk te maken van dat definitief kader, dat dan wel wetenschappelijk onderbouwd is voor toekomstige investeringen.

Als de Raad van State dit advies zou volgen, dan is dat zonder meer nefast te noemen. Dat is volledig catastrofaal. Ik breng in herinnering – dat gaat dan niet over de Antwerpse haven, maar over de Vlaamse welvaart die daarmee gepaard gaat – dat daar 150.000 jobs van afhangen, en dat daar dus een oplossing voor moet komen. Ik steek ook niet onder stoelen of banken dat de verschillende stakeholders op dit moment al hun ongerustheid bij ons te kennen geven over de goede afloop van dit dossier. Hoe reageert de Vlaamse Regering op dit auditorsverslag? Wat zal zij doen om die uitbreidingsplannen van de Antwerpse haven en bij uitbreiding belangrijk voor de Vlaamse economie veilig te stellen?

De voorzitter: Beide ministers zullen een deel van het antwoord op zich nemen.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhair Demir: Ik zal eerst concreet antwoorden op de vragen rond stikstof. Van in het begin bij mijn aanstelling, zelfs in de commissie, heb ik aangegeven, ook op het terrein, op bezoek bij verschillende stakeholders, dat de situatie zeer acuut is als het over stikstof gaat, dat het voorlopige kader 2016 niet zal volstaan en dat de welvaart en de economie in Vlaanderen in het gedrang komen. Niet veel later is er een heel duidelijk arrest geweest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen: het voorlopig kader van 2016 is wetenschappelijk niet onderbouwd. Hoe komt men aan die 5 procent? Als men vandaag het advies van de auditeur leest – en laat ons een kat een kat noemen –, dan zegt de auditeur dat men binnen de passende beoordeling gebruikgemaakt heeft van die 5 procent en dat dat niet wetenschappelijk onderbouwd is.

Wat nu? Dat is natuurlijk een zeer cruciale vraag. Wat we nu eerstdaags gaan doen, is natuurlijk antwoorden op de vragen als conclusie op de reactie van de auditeur. Ik ga ook met collega Peeters kijken wat de verschillende mogelijkheden zijn en die de komende dagen ook voorleggen aan verschillende juridische deskundigen, want het gaat hier om een heel belangrijk project. Het gaat hier over de economie van Vlaanderen. En we gaan die natuurlijk niet laten gijzelen. Daarnaast is het wel zo dat we werk maken van een doortastend definitief stikstofkader. Ik heb van in het begin gezegd dat dat voor mij wetenschappelijk onderbouwd moet zijn. We hebben verschillende scenario's uitgewerkt. Er is nu ook de socio-economische impact die we de komende weken verwachten op al die scenario's. En dan zullen er knopen moeten worden doorgesneden. Maar voor mij is het heel duidelijk. Ik zal alles op alles zetten in dit stikstofdossier. Ik kan het niet genoeg benadrukken. Ik lees ook sommige zaken in de kranten, dat de 'sense of urgency' er niet is. Maar die moet er zijn, want het gaat hier echt wel over een bom die onder onze economie ligt. We werken met man en macht aan dat kader. We mogen absoluut niet in Nederlandse toestanden terechtkomen. Dat definitieve kader komt in de loop van dit jaar. Dan geef ik nu het woord aan collega Lydia Peeters, die wel iets meer mag zeggen.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega Demir. En dank u voor de extra tijd die ik krijg.

Collega Verheyden en collega De Ridder, we hebben het vorige week in de commissievergadering al uitgebreid gehad over de nood aan extra containercapaciteit. Ik ga niet alles herhalen wat ik vorige week heb gezegd, waarbij ik het hele proces uit de doeken heb gedaan.

Donderdag hebben we die bespreking gehad. Vrijdag kwam dan inderdaad het advies van de auditeur binnen, het advies dat jullie inmiddels kennen. De auditeur zegt dat er te weinig rekening is gehouden met de impact van de stikstof en dat het gebruik van de 5 procentdrempel niet voldoende gemotiveerd wordt.

We zitten met dat complexe project ECA. We zijn sinds 2016 bezig. In 2016 hebben we een startnota goedgekeurd met de Vlaamse Regering. In januari 2020 is er goedkeuring gehecht aan het voorkeursbesluit. Op dit ogenblik zitten we in de uitwerkingsfase. Ondanks heel de procedure van inspraak, onderzoek, geïntegreerd onderzoek en participatie van heel wat instanties, stellen we toch vast dat telkens opnieuw instanties naar de Raad van State stappen, ondanks het feit dat ze heel wat inspraak gehad hebben. Dat is voor mij alleszins een teken aan de wand dat er een en ander schort aan het decreet complexe projecten van april 2014, dat de bedoeling had om de doorlooptijd inzake vergunningen van grote infrastructuurwerken te halveren. Jullie weten dat wij in ons relanceplan Vlaamse Veerkracht hebben opgenomen dat dat decreet moet worden aangepast, gemonitord en gemotiveerd. Ik denk dat we daar op dit ogenblik vooral op moeten werken. We moeten dat decreet zo snel mogelijk aanpassen. Mijn administratie is samen met de juridisch adviseurs inderdaad al bezig om een memorie van antwoord te schrijven, dat binnen de dertig dagen na het advies van de auditeur moet volgen.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, onze Vlaamse havens zijn en blijven van groot belang voor onze economie. Dat is duidelijk. De cijfers liegen er trouwens niet om. In 2018 waren die havens goed voor een directe toegevoegde waarde van 17,2 miljard euro. Samen met de indirecte toegevoegde waarde komen we zomaar eventjes op 29,1 miljard euro.

Naast het louter economische perspectief wilt u via de Vlaamse havenstrategie streven naar een duurzame groei en ontwikkeling, maar tegelijkertijd zegt u dat we er ook voor moeten zorgen dat dat streven naar een duurzaam karakter geen

neveneffecten heeft met betrekking tot het beperken van de groei en de tewerkstelling. We botsen nu reeds op die neveneffecten.

Ik denk dat u absoluut moet gaan inzetten op nieuwe technologieën. Dat moet een van uw speerpunten zijn. Onze havens doen dat nu zelf al meer en meer om de uitdagingen van de toekomst aan te pakken, onder andere inzake transportmiddelen die aangedreven worden door waterstof en dergelijke meer. Hoe wilt u vanuit uw bevoegdheden concreet bijdragen aan de versnelde uitrol van die transport- en werkmiddelen in onze havens?

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de herbevestiging van jullie geloof in en het belang van de verdere havenuitbreiding. Ik wil jullie echt met aandrang vragen, of zelfs smeken zo u wilt, om al het mogelijke te doen en alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat deze uitbreiding gerealiseerd zal kunnen worden. Binnen onze Vlaamse democratie moeten we ervoor kunnen zorgen dat dergelijke projecten nog tot voltooiing kunnen komen binnen een redelijke termijn.

Minister, u spreekt over de aanpassing van het decreet Complexe Projecten, maar dat is natuurlijk niet meer van toepassing op dit dossier. Ik ben ervan overtuigd dat we dit binnen onze Vlaamse democratie moeten kunnen realiseren en dat we dat niet louter moeten doen voor onze Antwerpse maar voor onze Vlaamse welvaart en jobs.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, het is goed om te onderstrepen dat die welvaart ook vanuit het Waasland een stuk zal worden ingebracht. Maar de fundamentele vraag die voor mij op de tafel blijft liggen en die de collega's ook hebben gesteld, is de vraag rond de timing van het definitieve kader. Daar ligt toch de knoop.

Het advies van de auditeur valt terug op een kader waarvan we al wisten uit de eerdere rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat het niet voldeed. Je kunt er donder op zeggen dat ook andere vergunningen die nog hangende zijn en waar dezelfde problematiek speelt, ook op de helling komen te staan. Ik wil nog geen Nederlands scenario invoeren waarbij alles komt stil te liggen, maar de tijd dringt.

Minister Demir, kom snel met dat definitieve kader. Het zal de enige weg zijn om helderheid te brengen in het debat en om de rechtszekerheid terug te brengen die heel wat actoren vragen. Ik vraag me soms af hoelang de Vlaamse Regering nog gaat kauwen op dat dossier.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, u hebt zeer treffend de problematiek geschetst. Effectief, heren, dames ministers, dit is het eerste grote dossier dat door het stikstofarrest geblokkeerd wordt. Als we in Vlaanderen ooit nog twee stenen op elkaar willen leggen – in het kader van de relance hoop ik dat we er heel veel kunnen leggen – moet er een definitieve oplossing komen. Er is een ministeriële instructie uitgevaardigd om even de pauzeknop in te duwen, om tegen het einde van het jaar die definitieve regeling te krijgen. Zal die tijdelijke instructie voldoende robuust zijn om ook dit arrest te overleven?

Ik stel u de vraag omdat ik niet genoeg kan onderstrepen hoe belangrijk de uitbreiding van de haven is voor onze Vlaamse welvaart, zowel vanuit Antwerpen als vanuit het Waasland.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, het gaat over knopen doorhakken. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden over het gebruik van de schaarse grond en ruimte in Vlaanderen. Hoe kunnen we die het best benutten? Begin maart is er een groot actuadebat geweest over de stikstofproblematiek. Mijn collega Tobback heeft het toen op zijn gekende manier scherp gesteld: we kunnen niet alles doen, we zullen moeten kiezen. We kunnen niet én stallen zetten voor de landbouw én de economie ongebreideld laten uitbreiden.

De heer Rzoska vraagt het terecht aan minister Demir. Ik denk dat we het aan de voltallige Vlaamse Regering moeten vragen. Er wordt achter de schermen allang een robbertje uitgevochten. Er zal stilaan een ei gelegd moeten worden. Wat zal het zijn? Men zal dat dan consequent moeten verdedigen, zodat de mensen duidelijk weten wat er in de toekomst zal kunnen en wat niet. Neem zo snel mogelijk een beslissing.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, collega's, het gaat over een auditeursverslag. Het is duidelijk dat we inderdaad nog geen definitieve conclusies kunnen trekken. Anderzijds moeten we het zonlicht ook niet ontkennen. Het mag wel duidelijk zijn: stikstof is inderdaad stikstof. Alle stikstofproducerende sectoren dragen een verantwoordelijkheid en zullen dus ook inspanningen moeten leveren indien we de impact op de Europees beschermde habitat willen terugdringen.

De stikstofkwestie kan een grote impact hebben op gezinnen, bedrijven, gehele sectoren. Denken we bijvoorbeeld aan de voedingssector of de havengebieden, zoals we in dit verslag zien. Het is dan ook belangrijk om zo snel mogelijk klaarheid te brengen in dat stikstofbeleid.

Ik ben een beetje verrast door de uitspraken van sommige collega's. Zij stellen dat we op economisch vlak snel keuzes moeten maken, zonder gegevens en dergelijke.

Minister Demir, ik kijk naar u. U hebt een tijdelijke ministeriële instructie gelanceerd voor lopende en nieuwe vergunningsprocedures. U geeft ook aan dat u voorbereidingen treft voor het definitieve PAS-kader, waarbij rekening wordt gehouden met de effectiviteit van maatregelen, de socio-economische impact en het ondersteunend flankerend beleid.

Minister, wat zijn de precieze opmerkingen van het auditeursverslag? U verwees naar de 5 procent, maar zijn er ook andere opmerkingen? En welke impact hebben die op de lopende procedure van de tijdelijke regeling en het definitieve PAS-kader?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Zoals verschillende mensen al hebben gezegd, collega's en ministers, legt het falende stikstofbeleid inderdaad een bom onder de economie, de landbouw en nog vele andere delen van de samenleving. Het is trouwens belangrijk om in herinnering te brengen dat dat het falende stikstofbeleid is van dezelfde regering als diegene die nu met de problemen zit.

Er moeten inderdaad twee zaken gebeuren. Het huidige stikstofbeleid is onvoldoende en er moet daarvoor dringend een ander kader komen. De vraag is inderdaad wat de timing daarvoor is. Dat moet snel gaan gebeuren. Want zoals collega Schiltz al zei, is dit het eerste grote dossier dat wordt geblokkeerd, maar zal het absoluut niet het laatste zijn, als er niet snel een oplossing komt.

Een tweede zaak is dat de haven van Antwerpen dragend is voor de economie van het Antwerpse, van Vlaanderen en zelfs van heel België. Het is een cruciale schakel in onze economie, in de welvaart van ons land. Maar dat wil niet zeggen dat we niet moeten zoeken naar oplossingen om die groei, om die jobs, om de welvaart die daar wordt gecreëerd, op een zo duurzaam mogelijke manier te doen.

Ik hoor u al heel lang spreken over walstroom. In uw kiescampagne van 2013 had iedereen het over walstroom. Ik heb hier nog geen stekker gezien. Het gaat over welke industrie wij aantrekken naar die haven enzovoort.

Dat zijn twee vlakken waarop we nu moeten werken. *(Opmerkingen van Annick De Ridder)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhul Demir: Collega's, ik dank u voor de verschillende tussenkomsten. Collega Rzoska, u hebt natuurlijk gelijk. Ik heb dat ook benadrukt. Zonder een doortastend stikstofkader zal geen enkele procedure doorleven. Dat is de essentie van heel het stikstofdebat.

Want, collega van het Vlaams Belang, dit gaat niet over een paar weken, dit dossier is eigenlijk al een jaar volop bezig. We hebben vooral expertise in huis gehaald, want binnen onze administratie was er geen dienst stikstof. We hebben ook samengezeten met Nederland. Ik ben ook zeer voorzichtig geweest. In de dossiers die bij mij op tafel kwamen, in beroep weliswaar, ben ik zeer streng geweest. En dat werd mij verweten. U kunt de verslagen van de commissie erop nalezen. Waarom ben ik streng geweest? Net omdat ik vind dat je als overheid voorzichtig moet zijn. Je moet terughoudend zijn, omdat je weet dat dat voorlopige kader eigenlijk niet voldoet, omdat dat voorlopige kader, dat wetenschappelijke kader niet be-MER'd was. We slepen dat kader al mee sinds 2016. Er was geen openbaar onderzoek en geen passende beoordeling. Dat zijn allemaal zaken die we nu aan het doen zijn. We weten dat dat kader van 2016 niet zal volstaan. Daarom ben ik naar de regering gegaan met verschillende scenario's, die opnieuw een MER-procedure moeten doorlopen, die opnieuw passend moeten worden beoordeeld.

En daarnaast is er ook een socio-economische oefening lopende op al die scenario's. We zullen die in de loop van de komende weken krijgen. En dan is het inderdaad de bedoeling dat er politieke knopen worden doorgehakt. En die zullen ook móéten worden doorgehakt. Want ik heb geen zin om dit jaar en de komende jaren opnieuw in een voorlopig kader te werken. Ik denk dat we het er in dit parlement allemaal – links, rechts, midden – over eens zijn dat dat definitief gedaan moet zijn.

En ja, dan zullen we ook keuzes moeten maken: keuzes voor de toekomst, voor de welvaart van de Vlamingen en ook voor de economie van Vlaanderen. Want dat is een cruciaal element, dat is van belang.

In de tussentijd is er inderdaad een ministeriële instructie, mijnheer Schiltz. We hebben daar de afgelopen weken toch wel lang over gesproken. Ik denk dat die voldoende streng is: 1 procent voor de industrie en de passende beoordeling bij de intensieve veeteelt. Ook daar is het signaal dat men in tussentijd streng zal zijn. Het heeft ook geen zin om vandaag vergunningen te verlenen als je weet dat we binnen dit en zes maanden moeten zeggen dat we ons eigenlijk vergist hebben. Dat vind ik gewoon ongeoorloofd. Ik vind dat niet passend van de overheid. Daarom is er inderdaad die ministeriële instructie. Ze is streng, maar rechtvaardig. Voor het overige zal het flankerende beleid deel uitmaken van het definitieve kader. Daarin zullen we ook spreken over technologieën zoals

walstroom, maar ook over andere technologieën zoals de ammoniakemissiearme stalsystemen, enzovoort.

Ik ben het er absoluut mee eens dat er een doortastend stikstofkader moet komen. Ik zal alles op alles zetten om dat mogelijk te maken. Stikstof is stikstof, ja, maar elke sector heeft natuurlijk zijn aandeel en ook daar zullen we naar moeten kijken.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, ik wil dit nog kort aanvullen.

Mevrouw De Ridder, u zegt dat de aanpassing van het decreet betreffende complexe projecten hier niet echt aan de orde is. Ik wil er toch op blijven hameren dat dat decreet er specifiek gekomen is om grote infrastructuurwerken, zoals de uitbreiding van de containercapaciteit in de haven van Antwerpen, te versnellen.

We hebben na drieënhalf jaar onderzoek in januari 2020 een voorkeursbesluit genomen, waarbij rekening werd gehouden met de toenmalig geldende stikstofregeling. Die stikstofregeling staat nu op de helling en daar moet een nieuwe regeling voor komen. Daar zijn we het allemaal over eens. Desalniettemin neemt dat niet weg dat onze procedures veel te lang duren en dat daar dringend het een en ander aan veranderd moet worden.

We zitten vandaag gelukkig nog maar met een verslag van de auditeur. Al onze diensten werken eraan om dat te weerleggen en om hopelijk alsnog dat voorkeursbesluit staande te houden. We werken ook verder aan de uitwerkingsfase, die moet leiden tot een projectbesluit dat eigenlijk als vergunning geldt. Daarbij zal uiteraard de stikstofregeling gehonoreerd moeten worden. In dat projectbesluit zullen inderdaad ook een aantal flankerende maatregelen genomen worden. Ik vind het toch wel spijtig dat een aantal collega's hier zeggen dat ze nog nooit een stekker voor walstroom gezien hebben. Wij investeren met De Vlaamse Waterweg heel wat in walstroom. Wij hebben voor de optie gekozen om in eerste instantie voornamelijk in te zetten op de binnenvaart, en dat doen we continu. Tegelijkertijd wil ik ook meegeven dat we onderzoek doen naar walstroom in de havens, en ik kan u al meegeven dat het Havenbedrijf Antwerpen recent nog een Europees project inzake onderzoek voor walstroom in de zeehavens heeft binnengehaald, om ook daar meer duurzame oplossingen te faciliteren.

In het kader van het decreet betreffende complexe projecten en de verdere uitwerking van het projectbesluit zullen opnieuw tal van flankerende maatregelen worden genomen die de duurzaamheid en het klimaat ten goede komen. Dat kan dan eventueel ook walstroom voor zeeschepen zijn, maar dat kunnen ook nog tal van andere maatregelen zijn, maar dat is juist de bedoeling van de verdere uitwerkingsfase van het projectbesluit dat straks moet volgen. Ik hoop dat dat er zo snel mogelijk zal zijn, want de uitbreiding van die containercapaciteit hebben we nodig. Klaarblijkelijk zitten we tegen 2023 al met een krapte. Eender welke procedure die nog vertraging veroorzaakt, zal die containercapaciteit hypothekeren. Ik denk dus dat we alles op alles moeten zetten om de doorlooptijd van de procedures tot een minimum te herleiden en om ervoor te zorgen dat die noodzakelijke uitbreiding van de haven mogelijk wordt.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, die directe werkgelegenheid in 2018 in onze havens ging over ruim 150.000 personen. De indirecte werkgelegenheid gaat over meer dan 200.000 mensen. Dat is bijna 9 procent van de werkende bevolking in het Vlaamse Gewest.

U wijst vaak naar die havenbedrijven wanneer wij vragen over de haven stellen, en dat klopt en dat moet ook, maar dat neemt niet weg dat u als voogdijminister een kader moet creëren wanneer er duidelijk en goed kan worden gewerkt. U hebt die leidraad, de conceptnota rond de Vlaamse havenstrategie, en dat is een mooi en ambitieus document, maar het is duidelijk dat u geen tien jaar meer hebt. Ga aan de slag met die conceptnota. In het belang van de werkgelegenheid en van onze Vlaamse welvaart is er echt geen tijd te verliezen.

De voorzitter: Mevrouw de Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Ik dank de collega's voor de steun. Dat wordt gewaardeerd. *(De microfoon van Annick De Ridder valt uit.)*

De voorzitter: Ik heb niets gedaan.

Annick De Ridder (N-VA): Het lijkt of voorzitter Peumans terug is.

De voorzitter: Ik heb niets gedaan! *(Gelach)*

Annick De Ridder (N-VA): Afblijven, hè? En ik krijg vijf seconden extra.

Collega Rombouts, ik hoor u zeggen dat u verrast bent door de uitspraak van de collega's dat er keuzes zullen moeten worden gemaakt. Zo ver waren we al, denk ik, dus die keuzes zullen moeten worden gemaakt.

Collega D'Haese, informeer u alstublieft voor u tussenkomt in een debat. Onze bedrijven zijn volop bezig met duurzaamheid. We hebben net nog een call gewonnen als green port binnen Europa. Als u zegt dat u nog geen walstroomkast hebt gezien, dan is dat omdat u nog geen teen, met alle respect, in het havengebied hebt gezet. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Wat de walstroom betreft, dames ministers, is het heel belangrijk daar in het flankerend beleid werk van te maken voor zeeschepen in het nieuwe dok.

En ik herhaal – en daarmee sluit ik af, voorzitter – mijn smeekbede om op alle pistes te werken om die uitbreiding te realiseren in het belang van onze Vlaamse welvaart en jobs.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verdeling van de vaccins tussen de regio's

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, daarnet is de beslissing gevallen om het Janssenvaccin niet meer toe te dienen aan min 41-jarigen als gevolg van het overlijden van een 38-jarige vrouw die buiten de Vlaamse vaccinatiecampagne gevaccineerd is. Dat betekent dat er enkel Pfizer-en Modernavaccins ter beschikking zijn voor Vlamingen onder de 40 jaar.

Die beslissing roept een heel aantal vragen op. Op basis van welk advies hebt u die beslissing genomen en hoelang zal die beslissing standhouden? Als er een advies is, kwam dat dan van de Hoge Gezondheidsraad of van de Taskforce Vaccinatie of van een andere instantie?

Wat waren de verschillende posities van de verschillende ministers in de interministeriële conferentie met betrekking tot deze beslissing? Wat het een unanieme beslissing?

Uiteraard weten we dat er in maart en april van dit jaar al eens een incident is geweest met bloedklonters die te maken zouden kunnen hebben gehad met het Janssensvaccin. Het Europees Geneesmiddelenagentschap en het Center for Disease Control and Prevention (CDC) zijn daar toen naar gaan kijken en hebben opnieuw groen licht gegeven voor de toediening van het vaccin.

Een andere vraag is wat andere landen doen. Is daar overleg mee, minister? En vooral, wat betekent dit voor onze zo belangrijke streefdatum van 11 juli om alle Vlamingen hun eerste prik te kunnen hebben gegeven?

Voorzitter, ik kan niet anders dan mijn vraag herhalen: wat is het antwoord op die vragen, minister? Dat zijn vragen waar niet alleen wij maar heel veel Vlamingen vandaag mee zitten.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De vraagstelling was anders, maar geen probleem, ik wil daar ook wel op antwoorden.

Collega Parys, wij hebben vanochtend inderdaad kennisgenomen van informatie die ons is gedeeld door het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en door de voorzitter van de taskforce Dirk Ramaekers, dat een persoon is overleden in een Belgisch ziekenhuis. Niet gevaccineerd in Vlaanderen, niet in Wallonië, niet in Brussel, zit ook niet in onze vaccinatiestrategie, dus ook niet met een batch van Johnson & Johnson die in ons land wordt ingezet, maar wel met een causaal verband. Dat wil zeggen dat het overlijden in relatie wordt gebracht met dat vaccin.

Daarom hebben wij beslist om advies te vragen aan het Europees Geneesmiddelenagentschap om dit bekijken, zoals we dat ook de voorbije keren hebben gedaan, ook in relatie tot waar Johnson & Johnson op andere plaatsen wordt ingezet, bijvoorbeeld de Verenigde Staten. Zo kunnen we ons daar met een advies van vergewissen.

In afwachting daarvan hebben wij beslist om het vaccin van Johnson & Johnson, het Janssensvaccin, als bewarende maatregel tijdelijk ook niet meer in te zetten voor mensen van 40 jaar en jonger. De brede campagne loopt, de eerste uitnodigingen voor de 65-plussers zijn de deur uit. Op dit ogenblik worden dus nog geen mensen van 40 jaar of jonger uitgenodigd, behalve diegenen die aan onderliggende aandoeningen lijden. Daarvoor heb ik vanmorgen beslist om de vaccinatiecentra te voorzien met een ander vaccin, uit de noodstock die we hebben. Ik zeg het nog eens: het is een tijdelijke bewarende maatregel, in afwachting van het resultaat van het Europees Geneesmiddelenagentschap.

U weet dat het Janssensvaccin ook ingezet wordt omdat het gemakkelijk toe te dienen is voor thuisvaccinatie, maar dat zijn hoofdzakelijk oudere mensen, en ook meer kwetsbare groepen: mensen zonder papieren en andere, die heel moeilijk te registeren zijn, en die je dus ook niet kunt oproepen voor een tweede vaccin. Daarvan hebben we gezegd dat we ook daarvoor die vaccinatie wel blijven inzetten.

Wat is nu het gevolg van deze tijdelijke beslissing? Dat is nog een beetje afwachten. Want er zijn wat dat Janssensvaccin betreft eigenlijk twee elementen in dat dossier. Dit was het eerste element, en dat is dus nog even afwachten. We hebben nu een tijdelijke bewarende maatregel genomen. Het is afwachten wat de uitkomst zal zijn. Het tweede element zijn de leveringen. Daar hebben we het gisteren in de commissie ook over gehad. Als de leveringen die al weken worden voorgespiegeld door Johnson & Johnson er niet komen, heeft dat natuurlijk een effect op onze vaccinatiecampagne. Ik heb altijd gezegd dat 11 juli haalbaar en

realistisch is als de voorgespiegelde leveringen er ook zullen zijn. De voorgespiegelde levering van Johnson & Johnson was 1,4 miljoen vaccins in het tweede kwartaal. Als die er niet komen hebben we natuurlijk een probleem.

Wij hebben gerekend op een goede 500.000 vaccins, dus we hadden ook een marge ingebouwd. Maar als die er niet zijn heeft dat natuurlijk een effect. We hebben berekend dat we dan ongeveer 85 procent van de 18-plussers gevaccineerd kunnen hebben met de vaccins die we hebben, maar geen 100 procent. Nu, als we 85 procent halen is dat nog een mooie, hoge vaccinatiegraad. Maar ik moet eerlijk zeggen dat het dan niet zal lukken om iedereen gevaccineerd te kunnen krijgen tegen 11 juli. Maar ik wil daar dus niet op vooruitlopen. Ik heb gezegd – dat was ook mijn positie, omdat u daarnaar vraagt – dat het ten eerste goed is dat we dit nu als bewarende maatregel genomen hebben.

Ten tweede hebben we dat advies gevraagd. Persoonlijk ben ik er ook wel vragende partij voor dat, als deze leveringen toch zouden komen, en we moeten toch een leeftijdsgrens invoeren, we dan het debat voeren. Dan moeten we zeggen dat mensen die vrijwillig dit vaccin willen krijgen – want uiteindelijk blijft het wel over een heel beperkt aantal mensen gaan – we dit op vrijwillige basis ook moeten kunnen aanbieden. Want als we deze vaccins toch hebben, stel dat die stock er toch zou komen, en we moeten die leeftijdsgrens invoeren, dan kan ik me inbeelden dat er veel zijn die de 'risk-benefit ratio' nemen met alles wat ze weten – we moeten dat natuurlijk op een geïnformeerde manier doen. Mensen zullen ervan overtuigd zijn dat vaccineren hen veel meer voordelen oplevert dan niet vaccineren, en dan vind ik dat we dat debat moeten voeren. Dat is ook wat mijn positie is geweest op de interministeriële conferentie.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Wat u als laatste zei is misschien wel het interessantste element, minister. U zegt dat, als die miljoenen vaccins die onder andere in Beerse liggen, deze week worden vrijgegeven, en er zijn mensen die bereid zijn om die vaccins te krijgen, dan kunnen ze zelf beslissen om dat te doen. Ik denk dat het dan wel superbelangrijk is dat hier heel erg duidelijk over gecommuniceerd wordt. Want mijn eerste vraag ging zijn of er al een causaal verband is tussen het overlijden dat is vastgesteld in een Belgisch ziekenhuis en het toedienen van het vaccin. Wanneer zullen we daar uitsluitsel over hebben? Ik denk dat dat heel belangrijk zal zijn als mensen zich vrijwillig laten inenten. Wanneer weten we, op basis van een onderzoek of advies van het Europees Geneesmiddelenagentschap, wat eventueel het causaal verband is?

Twee, minister: er was vandaag natuurlijk een interministeriële conferentie. Voor de derde keer stond daar de allocatie van de vaccins op de agenda, dat betekent dat Brussel voor de derde keer ...

De voorzitter: Collega Parys, kunt u afronden?

Lorin Parys (N-VA): ... vroeg om een aantal vaccins van Vlaanderen te krijgen, omdat zij vinden dat ze een aantal zorgverstrekkers hebben ingeënt die in Vlaanderen wonen, en dat zij dan recht hebben op compensatie. Klopt dat, en wat is daarover beslist?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, de discussie over de verdeling van de vaccins over de regio's baart me eerlijk gezegd minder zorgen dan de leveringen, en ook het grote verschil in het effectieve aantal vaccins dat gezet wordt. Ik heb het gevoel dat dit bij collega Parys ook zo was, want hij heeft zijn vraag toch omgedraaid. Volgens de laatste cijfers van Sciensano zijn er voor elke 100

inwoners in Brussel vorige week slechts 3,9 vaccins gezet, tegenover 6,3 in Wallonië en 7,2 in Vlaanderen. Wat me ook zorgen baart – ik heb het daarnet gezegd – zijn de leveringen, namelijk de onzekerheid van die leveringen. We hebben het er gisteren nog over gehad in de commissie, minister. Van Pfizer en Moderna kennen we de leveringen tot eind juni, van AstraZeneca en Johnson & Johnson kennen we die voorlopig niet. Voor Johnson & Johnson komen daar dan nog twee problemen bij: er is het feit dat de vaccins daar liggen in Beerse, maar momenteel nog niet kunnen worden vrijgegeven, en de problematiek die vanmorgen is aangekaart. Het bewijst dat wij vanuit Vlaanderen wel heel sterk inzetten op vaccineren, vaccineren, vaccineren, maar dat we toch wel daarvan afhankelijk blijven.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik vind het een beetje een vreemde manier van werken: collega Parys dient iedere week een vraag in, om het even waarover. Hij dient een vraag in, omdat hij weet dat er iedere woensdagvoormiddag een IMC is.

De voorzitter: Dat weet u ook. Dat weet iedereen.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Zijn vraag luidt helemaal anders dan de vraag ...

De voorzitter: Hoe kunt u weten hoe zijn vraag luidt? U kijkt alleen naar de titel.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Zijn vraag gaat over de verdeling van de vaccins tussen de regio's. En wat was zijn vraag?

De voorzitter: U kijkt naar de lijst van de actuele vragen, ja? Maar u weet dus niet wat de inhoud van de vraag was.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ja, maar ik kan de titel en de verdeling zien. Trouwens, wie zegt dat ik die tekst niet gezien heb?

De voorzitter: Dat zou heel vreemd zijn. Van wie hebt u die dan gekregen?

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): ... over de verdeling van de vaccins tussen de regio's. En dan gaat hij in op de actualiteit van vandaag, die we allemaal hebben kunnen volgen.

De voorzitter: Goed, stel uw vraag alstublieft.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): En dat is iedere week hetzelfde spelletje. Ik vind dat het voor iedereen gelijk zou moeten zijn.

Maar ik wil wél de correcte vraag stellen, zoals ze hier stond, minister. Hoe zit het eigenlijk met de problematiek van de verdeling van de vaccins tussen de regio's? Is het inderdaad zo dat men als reden aanhaalt dat men leden van het Europees Parlement en personeel heeft moeten vaccineren in Brussel, en Vlaams zorgpersoneel? Ik denk dat de reden van de lage vaccinatiegraad in Brussel ergens anders ligt. Maar ik zou van u toch graag antwoord krijgen op de eigenlijke vraag die vandaag geagendeerd stond.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Dank u wel. Het was natuurlijk geen goed nieuws vandaag, van Johnson & Johnson. Het is te hopen dat het European Medicines Agency (EMA) heel snel met uitsluitel komt, zodat er snel duidelijkheid is of die

maatregel gehandhaafd zal moeten worden, dan wel of het vaccin toch opnieuw gebruikt kan worden voor mensen onder de 41 jaar.

Ik heb een bijkomende vraag, minister, omdat ik me daar wel wat zorgen over maak. We rekenen vooral op die vaccins in juni, en een stuk in juli. Dat is natuurlijk juist wanneer de jongste mensen aan bod komen. Als het dan niet onder de 41 jaar mag worden gebruikt, komen we dan op een bepaald moment in de problemen, doordat we wel vaccins gaan hebben, maar niet de juiste vaccins om aan die doelgroep toe te dienen? Dat is iets dat we volgens mij echt in de gaten moeten houden. Of bent u ervan overtuigd dat we voldoende Moderna- en Pfizervaccins zullen hebben om alle mensen onder de 40 jaar tegen de zomer te kunnen vaccineren?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, ook ik leer na twee jaar in dit halfroond nog elke week bij. Ik ken de inhoud van de oorspronkelijk ingediende actuele vraag natuurlijk niet, maar het nieuws over Johnson & Johnson is pas na de deadline voor de indiening van actuele vragen naar buiten gekomen. Zoals vele anderen, waren enkele mensen hier waarschijnlijk ook al op de hoogte, maar ik begrijp dat ik volgende week een actuele vraag kan indienen, dat die actuele vraag ontvankelijk zal worden verklaard en dat ik in mijn inleiding een andere bocht kan maken en iets anders ter sprake kan brengen. Het is goed dat het hier aan bod komt, want dit is de meest actuele vraag die bij de mensen en de Vlamingen leeft, maar misschien moet het Bureau van het Vlaams Parlement eens bespreken hoe we die zaken structureel kunnen aanpakken.

Minister, ik heb een aanvullende vraag. Gisteren klont u bezorgd met betrekking tot de deadline van 11 juli 2021. Vandaag klinkt u nog een stuk bezorgder. U kunt hier niets aan doen. Het is zeker geen verwijt of kritische bemerking. Veel mensen zitten nu thuis met vragen. Ze hadden erop gerekend te worden gevaccineerd voor ze op reis of op kamp vertrekken. Na 11 juli 2021 zouden ze er gerust in zijn. Dit heeft een grote impact op de plannen van die mensen. Bent u van plan proactief al te communiceren dat de planning anders zal zijn en dat die mensen er zich al op kunnen voorbereiden dat tussen 11 juli 2021 en 31 augustus 2021 nog een aantal stappen moeten worden gezet?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, als we dat afspreken, wil ik hier elke week verslag uitbrengen over de interministeriële conferentie. Dat is geen probleem.

De voorzitter: Minister, uw eigen fractie heeft ook een vraag over de interministeriële conferentie ingediend.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, het is een uitgestoken hand.

De voorzitter: Ik denk dat de Vlaamse volksvertegenwoordigers wel geïnteresseerd zijn.

Minister Wouter Beke: Ik kan de bijzondere interesse van de Vlaamse volksvertegenwoordigers enkel een warm hart toedragen. Het gaat immers om een belangrijk onderwerp, dat de mensen beroert.

Gisteren hebben we het in de commissie gehad over de ongerustheid over het uitblijven van de leverschema's. Ik geef het Vlaams Parlement elke week de leverschema's die we kennen. Daarnaast zijn er nog de leverschema's waarover de voorzitter van de taskforce elke zaterdag communiceert. De 1,2 miljoen vaccins waarvan sprake en de al geleverde 200.000 vaccins staan daarin. Op

basis van die tabellen hebben we een inschatting gemaakt en beslist het vaccin van Johnson & Johnson in de campagne op te nemen. Eigenlijk was ons de voorgaande weken verteld dat we ons niet ongerust moesten maken, maar de voorbije dagen zijn we wat minder zeker geworden. Dat is wat ik eerlijkheids-halve gisteren in de commissie naar voren heb gebracht.

Het vervelende is dat we de leverschema's voor de periode na juni 2021 niet kennen. Ik zou graag precies weten hoeveel vaccins we na juni 2021 kunnen krijgen van Moderna, van Pfizer en eventueel van AstraZeneca. Op dit ogenblik weten we dat niet. Zodra we dat weten, zal het Vlaams Parlement dat ook weten. We delen die informatie met het Vlaams Parlement.

Ik begrijp de onzekerheid van de mensen absoluut. Ik heb daar vandaag echter geen zicht op. Johnson & Johnson zal daar uiteraard een belangrijke rol in spelen. Zal er al dan niet een leeftijdsgrens komen? Betekent een leeftijdsgrens dan dat we onze campagne al dan niet verder moeten uitrollen?

Jammer genoeg, hebben we vandaag geen akkoord over de 16- en 17-jarigen bereikt. Ik had graag een akkoord bereikt. Indien de levering er zou zijn, hadden we die groep hierin kunnen opnemen. Dat zou voor de jongerengroep van ontzettend groot belang zijn geweest. Ik heb tijdens de interministeriële conferentie dan ook verklaard dat we over die leeftijdsgrens moeten nadenken. Ik spreek nu een beetje voor mijn beurt. Als die definitieve beslissing niet moet worden genomen, valt dat natuurlijk weg. Dan moeten we over de vrije toediening durven na te denken. Mensen kunnen dan op goed geïnformeerde wijze hun eigen keuzes maken.

Het beleid ten aanzien van het vaccin van Johnson & Johnson is in heel de EU verschillend. Als ik me niet vergis, zijn er zeven landen waar het vaccin niet wordt verdeeld. Er zijn een zestal landen met een leeftijdsgrens en veertien landen die zonder leeftijdsgrens werken. Het is niet zo dat alle Europese lidstaten op dezelfde golflengte zitten. Het is dan ook een goede zaak dat het Europees Geneesmiddelenbureau door deze vraag wordt gevat.

Collega Parys, we hebben vanmorgen vergaderd op basis van de informatie van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG), die het FAGG ook publiek zal maken. Het is het FAGG dat, wanneer er een verdacht overlijden wordt gesignaleerd, een onderzoek doet en de resultaten van dat onderzoek ook meedeelt en publiek maakt. Het is dus op basis daarvan dat we hebben samengezeten. Enfin, we zitten elke woensdagochtend samen – zoals u intussen weet, heb ik gemerkt.

De voorzitter: Dat is duidelijk. *(Gelach)*

Minister Wouter Beke: En zoals heel het parlement nu weet, dus dat is een heel goede zaak.

We hebben deze beslissing dus genomen, ook omdat het belangrijk was om het Europees Geneesmiddelenagentschap daar zo snel mogelijk formeel mee te vatten.

Collega Schryvers, collega Sintobin, in verhouding tot de populatie krijgt elke regio hetzelfde aantal vaccins. Als je dus een jongere bevolking hebt, krijg je in verhouding wat minder vaccins. Als je een oudere bevolking hebt, krijg je in verhouding wat meer vaccins. Dat geldt tussen de regio's, maar dat geldt ook binnen de regio's. Er zijn gemeenten en provincies die een hogere vaccinatiegraad hebben omdat ze ook een net iets oudere bevolking hebben. Dat trekt zich echter normaal gezien wel recht op het einde van de rit. Wat dat betreft, is er dus geen oneerlijke verdeling.

De discussie die men vanuit Brussel voert, vind ik wat dat betreft dus ook geen juiste discussie, ook omdat men het in één richting bekijkt. Het is natuurlijk zo dat er mensen zijn die in Brussel werken, maar in Vlaanderen of Wallonië wonen. Er zijn echter ook mensen die in Brussel wonen en die in Vlaanderen of Wallonië werken. Als ik dan kijk naar de vaccinatiegraad, dan zie ik dat wij op dit ogenblik aan 49 procent zitten. Tegen het einde van de week zouden we 50 procent moeten halen, en dat gáán we ook halen. Ik zie dat Brussel aan 37 procent zit. Dat is dus flink minder. Als ik dan de berekening maak, dan kan het niet anders dan dat er op dit ogenblik voldoende vaccins zijn. Die discussie wordt dus on-eigenlijk gevoerd vanuit Brussel, toch wat mij betreft.

Een tweede element is dat we het er allemaal, over alle regio's heen, over eens waren dat we eerst de meest kwetsbare groepen en de oudere populatie moesten vaccineren. Uiteraard heeft Brussel een jongere populatie, maar die zou dan ook minder vatbaar moeten zijn om bij een infectie in een ziekenhuis terecht te komen. Met andere woorden, dat is ook een kwestie van solidariteit. In Vlaanderen leeft een wat oudere bevolking.

Het is een kwestie van solidariteit, zoals ook Vlaanderen solidair was op het ogenblik dat er patiënten moesten worden getransfereerd uit Wallonië en Brussel naar Vlaamse ziekenhuizen. Dan hebben we die solidariteit ook laten spelen. Ik vind dit dus eigenlijk een onprettige discussie die ondertussen al drie keer op de interministeriële conferentie is gepasseerd, geen beslag heeft gekregen en ook is doorgeschoven naar een volgende keer. Daarmee weet u ook wel hoe ik sta tegenover die zaken.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik zal beginnen met het minst belangrijke. Als je een vraag stelt over de beslissing van de IMC, dan is het wel relevant voor het Vlaams Parlement om met de belangrijkste beslissing te beginnen. Minister Beke was daar op geen enkele manier over verrast, dus wees allemaal gerustgesteld wat dat betreft.

Minister, wat de discussie over Brussel betreft vind ik uw houding de juiste. Als je 37 procent gevaccineerden hebt in Brussel versus 50 procent in Vlaanderen, vind ik het heel eigenaardig dat je als Brussel meer vaccins van Vlaanderen vraagt. Dat is een soort vaccinationalisme dat ik ongepast vind. Ik hoop dat u voet bij stuk houdt, minister, want deze discussie is onverkwikkelijk voor onze fractie.

Over het vaccin van Johnson & Johnson wil ik nog eens hameren op het belang van heldere communicatie. Wat de uitkomst ook is, of er een causaal verband is of niet, er zullen mensen zijn die het vertrouwen in dat vaccin verliezen, en dus zal het aan de overheden in dit land zijn om op een heldere manier te communiceren over de voordelen van het Janssen-vaccin, zodra we het advies binnen hebben van de Europese autoriteiten.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissingen van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid betreffende het coronacertificaat

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Er zijn bepaalde dossiers die week na week op de agenda van de interministeriële conferentie (IMC) staan en die toch van groot

belang zijn voor de mensen om een aantal zaken te weten waarover ze vragen hebben. Dat heeft geleid tot mijn actuele vraag van vandaag.

De zomervakantie is in zicht en gelukkig zien we de cijfers van de ziekenhuisopnames en het aantal besmettingen dag na dag verder in de goede richting evolueren. Alsmar meer mensen worden gevaccineerd. Veel mensen kijken er dan ook naar uit om meer activiteiten te kunnen doen, maar ze kijken ook al richting vakantie. Ook de schoolvakantie komt alsmar dichterbij.

In dat kader bereikte Europa een akkoord over de invoering van een coronacertificaat. Dat moet een handvat bieden voor reizen binnen Europa in tijden van corona. Het is echter wel aan de lidstaten zelf om te beslissen wie toegang krijgt tot het grondgebied en welke bijkomende beperkingen er eventueel kunnen worden opgelegd. Het zullen niet wij zijn die bepalen wat mensen nodig hebben om naar het buitenland te kunnen gaan.

Wat wel duidelijk is, is dat het certificaat zal vermelden in welke mate men gevaccineerd is, of men recent besmet is geweest en of men een negatieve test heeft afgelegd. We hopen dat alle 18-plussers tegen 11 juli minstens een eerste prik hebben gekregen, en als het kan, ook de 16- en 17-jarigen, maar of dat kan worden gehaald, hangt af van de leveringen.

Minister, mensen willen heel graag weten waaraan ze zich kunnen verwachten. Naar waar gaan we kunnen reizen, op welke manier? Aan welke maatregelen moeten we ons houden? Volstaat één vaccin? Moet ik me laten testen bij terugkeer, ook al ben ik al gevaccineerd? Moeten mijn kinderen worden getest? Ook voor activiteiten in eigen land willen mensen plannen beginnen te maken.

Minister, hoe gebeurt, ook in de IMC, de verdere uitwerking in voorbereiding van het coronacertificaat?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Schryvers, we hebben vandaag een IMC gehad, en ook dit punt stond geagendeerd, omdat het inderdaad de bedoeling is, zoals we hier al een paar keer besproken hebben, om een Europees certificaat in te voeren om vrij verkeer van personen binnen Europa mogelijk te maken. Daarvoor moet men voldoen aan een van de volgende drie voorwaarden: ten eerste gevaccineerd zijn, ten tweede een negatieve test afgelegd hebben of ten derde voldoende hersteld zijn van een infectie met corona. De praktische modaliteiten zullen door het agentschap Informatie Vlaanderen worden uitgerold. We hebben daar de eerste demo's van gezien. Dat zal op tijd klaar zijn.

Wanneer is dat, op tijd? Op Europees niveau is gezegd 1 juli. Ik heb de premier gehoord, die ambitieus is – dat hoort ook zo voor een premier. Hij zegt dat hij dit al half juni klaar wil hebben. Dat is dus een element waaraan gewerkt wordt, om dat tegen dan klaar te hebben.

De modaliteiten daarvoor moeten zowel op Belgisch niveau als op Europees niveau nog bediscussieerd worden. Ik denk bijvoorbeeld aan de vraag of men al een certificaat kan krijgen na slechts één dosis van het vaccin gekregen te hebben. U weet dat ik een voorstander ben van één dosis, maar daar is nog geen consensus over, niet op Europees niveau en ook nog niet in ons land. Dat is dus een element.

Een tweede element is dat de manier van registreren – op Europees niveau dan – ook nog door verschillende landen moet worden 'uitgevonden', of het scheelt niet veel. Wij hebben Vaccinnet. Onze regio had Vaccinnet al jaren. Vlaanderen heeft dat vorig jaar, zoals u weet, ter beschikking gesteld van Wallonië en Brussel, om

op die manier de registraties van de vaccinaties te kunnen doen. Dat is ook de basis om de volgende stap te kunnen zetten. Maar veel Europese landen hebben dat niet. Dus de praktische modaliteiten om dat klaar te krijgen, zijn niet van de poes.

Ik heb begrepen dat de premier – en ik denk dat dat een goede zaak is – probeert om met de buurlanden en met de landen waarnaar velen op vakantie gaan, afspraken te maken om toch gezamenlijke krijtlijnen uit te tekenen. Dat lijkt me wel een goede zaak te zijn. Want wij kunnen wel bepalen of iemand die naar België komt, een of twee dosissen van het vaccin moet hebben, maar wij kunnen dat niet bepalen voor Griekenland, Spanje, Frankrijk of Italië.

De voorzitter: Kunt u afronden? U krijgt straks nog veel spreektijd, want wellicht zal iedereen willen tussenkomen.

Minister Wouter Beke: Wij kunnen dat dus niet bepalen voor die landen. En het is natuurlijk wel voor de Belg, de Vlaming die wil gaan reizen, van belang te weten wat het nu is. Als hij dat voor elk land moet gaan uitzoeken, wordt dat wel een moeilijke zaak. Daarom denk ik dat het goed is dat het initiatief genomen is om zoveel mogelijk landen op elkaar af te stemmen daarvoor. Ons land heeft daarvoor de nodige bilaterale contacten gelegd.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik kan die afstemming alleen maar helemaal onderschrijven. Dat zal ook veel duidelijker zijn voor de mensen die met vakantie willen gaan.

Dan wil ik het nog even hebben over de testen. Want ook als we tegen de zomer gebruik zullen kunnen maken van dat certificaat en het merendeel van de mensen ook een eerste keer gevaccineerd zal zijn, dan is te verwachten dat er veel vraag zal zijn naar testen. Ik denk onder meer aan mensen die met vakantie willen gaan en nog niet helemaal gevaccineerd zijn en aan jongeren die nog geen vaccin hebben gekregen. Ook mensen die terugkeren uit vakantie, zullen nog testen nodig hebben. Testen zullen ook noodzakelijk blijven om opflakkingen op te sporen en te voorkomen, eventueel met nieuwe varianten. Het is natuurlijk belangrijk dat er voldoende testcapaciteit is, minister.

Ik wil de vraag stellen naar de kostprijs van die testen. Want wie nog niet werd gevaccineerd, jongeren bijvoorbeeld, zou toch niet gediscrimineerd mogen worden ten opzichte van mensen die al wel een vaccin kregen, door te moeten betalen wanneer hij naar het buitenland gaat? Minister, daarom heb ik deze bijkomende vraag. Is er al duidelijkheid over wie nog een beroep zal kunnen doen op de gratis testen?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, het is inderdaad goed dat ook dit deze namiddag aan bod komt. Het is toch iets waar ik een beetje bezorgd over ben, en ik merk dat u dat wel volgt. Ik steun ook de ambitieuze timing van de premier, omdat dit iets is waar we al sinds begin maart over bezig zijn. En twee en een halve maand later hebben we op Europees niveau nog altijd niet veel stappen vooruit gezet over wat nu de voorwaarden zijn en hoe het toegepast zal worden. Ik begin me dus wel wat te ergeren aan de timing. Het is geen verwijt. Op welke manier kunnen we dat bespoedigen?

Het nieuws van Johnson & Johnson en het feit dat 11 juli misschien niet gehaald zal worden, betekent dat nog veel meer mensen in de loop van juli nog niet gevaccineerd zullen zijn. Zij zullen dus op reis moeten vertrekken met de testing.

Ik sluit me aan bij de vraag van collega Schryvers of u die twee zaken aan elkaar koppelt en snel genoeg duidelijkheid kunt scheppen over op welke voorwaarden de testing zal plaatsvinden en ook mensen de nodige informatie kunt bezorgen. We zijn eind mei. Ik denk dat de meesten hun reisplannen concreet beginnen te maken. Ik denk dat we snel antwoorden moeten geven.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, u hebt grotendeels geantwoord op de vragen over het Europese Digital Green Certificate. Sta me toe om meteen nog eens mijn bezorgdheid te uiten over het opdoemen van geruchten rond een binnenlands Covid Safe Ticket. Ik heb gehoord dat daarover nagedacht wordt in verschillende gremia. Minister, na de heuglijke tijdingen die ik de afgelopen weken van u heb kunnen lezen dat u ook geen voorstander bent om momenteel met die piste verder te gaan, vraag ik u of dit nog altijd zo is. Kunnen we de geest nog in de fles houden en ons voorlopig maximaal focussen om iedereen tijdig gevaccineerd te krijgen?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, dank voor uw antwoord op de vraag van collega Schryvers, die terecht is. Jongeren zijn al anderhalf jaar in heel grote mate solidair met wie wat ouder is en wie kwetsbaar is voor dat virus. Het is heel mooi dat ze dat geweest zijn, maar ik denk dat het nu aan ons is om ook solidair te zijn met diegenen die nog niet de kans gekregen hebben om zich te laten vaccineren. De vaccins zijn gratis, omdat we het belangrijk vinden dat iedereen zich laat vaccineren om zo snel mogelijk uit deze crisis te geraken. Maar ik denk dat we solidair moeten zijn en ervoor moeten zorgen dat jonge mensen die testen op een kosteloze manier kunnen doen, zeker voor jonge mensen die nog niet de kans gekregen hebben om zich te laten vaccineren en die ook graag deze zomer naar een festival willen, op reis willen gaan enzovoort. Ze willen hun vrijheid opnieuw wat beleven.

Ik sluit me graag aan bij de vragen van collega Schryvers en collega Vaneeckhout: hoe gaan we dat doen en gaan we dat kosteloos maken?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, er zijn nog heel wat open vragen over dat Europese certificaat. Eén of twee prikken? Straks mag je met één prik op reis, maar mag je alleen maar terugkomen uit bepaalde landen als je twee prikken krijgt, als we niet opletten. Kinderen wel of niet testen? Sommige landen denken eraan om kinderen vanaf 2 jaar verplicht te laten testen om te kunnen reizen. Welke vaccins worden in aanmerking genomen: die die goedgekeurd zijn door Europa, door the federal Food and Drug Administration in de Verenigde Staten, door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), door het Britse systeem? En welke testen: is dat PCR of zijn dat ook de antigeen- of de sneltesten? Er zijn dus heel veel vragen en wij Vlamingen willen heel graag reizen. Onze bezorgdheid is dat dat certificaat, dat internationaal reizen moest bevorderen, op het einde weleens zou kunnen hinderen in plaats van te helpen. We moeten er dus voor beducht zijn dat we deze zomer met vaccins straks niet minder mogen dan vorige zomer zonder vaccins. Onze vraag is om met Vlaanderen binnen Europa te pleiten voor een heel eenduidig systeem, dus niet één of twee prikken per land, wat ons betreft graag één. Dat is in het belang van alle Vlamingen en van alle Europeanen die heel graag willen reizen. Daar willen we dus graag een snelle en eenduidige beslissing over in Europa.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik zou ook aan de minister kunnen vragen wat er deze voormiddag anders nog gezegd is op de IMC. Naar het schijnt is er een IMC geweest. Ik zou de collega's er ook op kunnen wijzen dat er straks een vraag komt over de testen en de sneltesten, maar ik ga het daar niet over hebben, minister. Ik heb wel de indruk dat dat Europese certificaat niet zo gemakkelijk gaat en dat u ook wel erkent dat er toch nog een aantal problemen zijn, waardoor er toch – en collega Parys heeft er naar verwezen – een aantal onduidelijkheden zijn over het al dan niet reizen naar het buitenland.

Misschien – het is maar een suggestie – moet u er als Vlaamse overheid even over nadenken om toch maar een campagne op te starten om reizen naar het binnenland te promoten. We hebben de Vlaamse kust, de kunststeden, de Westhoek, de frontstreek, we hebben zelfs de groene regio's in Limburg. Ik begrijp wel dat veel mensen graag naar het buitenland reizen. Het zou toch beter zijn dat men op tijd en stond weet waar men aan toe is. Ik vrees dat dat ook dit jaar niet het geval zal zijn.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Sintobin, ik ben zondag in uw regio geweest, aan zee. En het was daar inderdaad mooi. Het weer kon ... *(Opmerkingen)*

Neen, ik ben niet mee gaan vieren. *(Gelach. Opmerkingen)*

Mocht het Genk zijn geweest ... Maar bon, neen, ik ben niet mee gaan vieren.

Ik zal de laatste zijn om te ontkennen dat Vlaanderen mooie regio's heeft. We hebben vanmorgen in Limburg Terhills geopend, met steun van de Vlaamse overheid en de Limburgse Reconversiemaaatschappij. Dat is een prachtig project. Ik kan alleen maar alle Vlamingen, u allemaal, en ver daarbuiten, uitnodigen om dat eens te bezoeken. Er is niets zo mooi als het eigen land om op vakantie te gaan. Mijn collega Demir zal het daar helemaal mee eens zijn. Dus degenen die geen risico's willen lopen, collega Sintobin, hebben een meer dan volwaardig alternatief. Daar ben ik het helemaal mee eens.

Dan kom ik bij het Europese certificaat. Ik zit niet aan alle tafels. Ik zit aan de tafel van de interministeriële conferentie, maar niet, of nog niet, aan de tafel van de Europese Raad, en ook niet aan de tafel van de Europese Commissie. Dit is natuurlijk een verhaal waar vele overheden bij betrokken zijn en waar ook veel afstemming rond moet gebeuren. Zoals ik daarstraks gezegd heb – en ik denk dat het wel belangrijk is om die boodschap te doen doordringen bij de mensen – kunnen wij voor ons land wel bepalen of men één of twee vaccins moet hebben, maar als je dat niet doet in afstemming met andere landen, dan gaan de mensen denken dat één vaccin volstaat om naar Spanje, Griekenland, Frankrijk of Italië op vakantie te gaan. En dan blijkt dat die verschillende lidstaten andere parameters hebben en dan zit je vast. Dat moet vermeden worden, vandaar dus: afstemming. Ik denk dat het een goede zaak is dat dat nu gebeurt.

We hebben de demo's. Als u dat wilt, kunnen we volgende week dinsdag of wanneer u het wenselijk acht, die demo's ook eens tonen in de commissie Welzijn. In het agentschap Informatie Vlaanderen hebben we demo's gemaakt. We zitten dus op koers om dat operationeel klaar te hebben. Maar op Europees vlak betekent dat nog wel een en ander. Ik heb daarstraks het voorbeeld van Vaccinnet gegeven. Wij hebben dat, maar dat bestaat niet overal. We kunnen dat vanuit Vlaanderen ook in andere landen gaan aanbieden, als zij dat graag zouden hebben. Ik ga daar dan wel iets voor vragen, denk ik. Maar niet alle landen hebben zo'n registratiesysteem. Wat dat betreft, zijn wij een zeer performante regio in heel dat Europese verhaal.

Dat vraagt dus wel wat issues. En er zijn ook politieke issues, bijvoorbeeld de kostprijs van de testen. Gaan we dat gratis aanbieden of wordt dat betalend? Wat doen we met jongeren? Daar is nog geen beslissing over genomen, maar het is inderdaad wel een vraagstuk. Is dat dan van 0 tot 18 jaar? Of maak je daar een gradatie van tot 16 jaar? Die issues zijn ook nog niet uitgediscussieerd. Die liggen dus ook nog op tafel.

Wat betreft het Covid Safe Ticket, collega Schiltz, heb ik altijd gezegd dat ik er geen voorstander van ben om dat te doen om op café te gaan, de horeca te bezoeken, naar de fitness te gaan en dat soort zaken. Dat gaan we ook niet doen. Waar het hier over gaat, is om bij grootschalige evenementen en activiteiten te kijken of dit document of een soortgelijk document kan worden gebruikt om dat in de meest veilige omstandigheden toe te laten. Daarover gaat het. Het gaat dus niet over het gewone leven, maar over het buitengewone leven, laten we zeggen. En op het Overlegcomité is gezegd: laat ons daarvoor zoiets maken. Dat is natuurlijk iets als een uitzondering, niet om in het dagelijkse leven naar je favoriete café te gaan, of om binnenkort hopelijk in je favoriete restaurant of bistro ook indoor te kunnen gaan eten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De vaccinaties lopen. We beginnen allemaal uit te kijken naar vakantie. De mensen hebben daar heel begrijpelijk een heel aantal vragen over. De kogel is door de kerk. Het coronacertificaat komt er. Er blijven wel nog heel wat onduidelijkheden. Vragen zoals: wat gaan de voorwaarden zijn? Eén of twee vaccins? Wat met kinderen en jongeren: moeten zij ook worden getest als ze nog niet gevaccineerd zijn? Wat bij terugkeer? Dat blijven vragen die de mensen zich stellen. Ik denk dat het heel goed zou zijn als de verschillende landen op elkaar afstemmen, zodat het niet in het ene land zus is en in het andere land zo. Ik hoop dat we snel duidelijkheid kunnen geven, en dan zal een goede communicatiecampagne echt nodig zijn.

Wat de testen betreft, wil ik pleiten voor een rechtvaardige regeling. Mensen die niet de kans hebben gehad om volledig te voldoen aan de voorwaarden van het coronacertificaat, mogen niet worden bestraft. Zij moeten effectief een beroep kunnen doen op een gratis test.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende armoedecijfers

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Voorzitter, minister, het afgelopen jaar was voor veel gezinnen een ongezien jaar. Veel mensen verloren familieleden, sommigen hun job. Ik denk dat we ons zowel collectief als individueel nog nooit zo kwetsbaar hebben gevoeld in dit land. Dat heeft niet alleen effect op de gezondheid, minister, maar ook de armoede neemt schrikbarend toe. Het zijn de meest kwetsbaren die de zwaarste klappen vangen. We weten dat het virus niet rechtvaardig is.

We zagen dat komen. Om die reden heb ik u in november al een vraag gesteld over de nieuwe kwetsbaren. Zal er een plan klaarstaan zodra de tsunami van armoede er is? U zei toen dat dat nog wat voorbarig was, dat u nog wat cijfers wou afwachten.

Goed, inmiddels hebben we cijfers van de Vlaamse OCMW's. Alle alarmsignalen staan daar op rood. Er zijn 18 procent meer cliënten, dat zijn vierduizend mensen

extra die naar het OCMW zijn getrokken. De OCMW's hebben het voorbije jaar hard gewerkt. We mogen heel dankbaar zijn dat ze nog bestaan. Ze hebben hun belang bewezen.

Er zijn veel tijdelijke maatregelen genomen om mensen te steunen. Dat was een goede zaak. Maar heel veel mensen hebben voor het eerst moeten aankloppen voor steun. Dat vraagt om een gerichte aanpak, specifiek voor de problemen die de coronacrisis ons heeft gebracht. We zien de problemen – die die al bestonden en de nieuwe – enkel maar toenemen. We bouwen trager, we leveren te weinig sociale woningen op. Het groeipakket is onvoldoende gericht op de mensen die het het hardst nodig hebben. Er is wel beleid, er ligt wel geld op de plank, maar het wordt niet genoeg gericht ingezet.

Minister, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) stelt dat de OCMW's hun hart vasthouden voor wat nog komen gaat als die steunmaatregelen stoppen. Wat gaat u doen als de steunmaatregelen stoppen? Staat Vlaanderen klaar?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Mijnheer Veys, veel overheden worden gevat door de enquête waar u naar verwijst. Wij als Vlaamse overheid worden erdoor gevat. Inzake inkomensbeleid wordt de federale overheid gevat. Ook de lokale besturen worden erdoor gevat. We worden er allemaal door gevat. Voor de coronacrisis – dat zien we ook in de cijfers – zagen we in Vlaanderen een daling van het aantal mensen met een leefloon. Zelfs in het eerste deel van 2020 was er een lichte daling inzake het leefloon en de meeste hulpvragen. Dat veranderde natuurlijk door corona.

Wat de cijfers ook duidelijk maken, is dat wat hier in het parlement soms als binair naar voren is gebracht – 'U steunt wel de economie, u steunt wel de horeca, maar wat doet u voor de mensen in armoede?' – helemaal geen binair element is. Ik zeg niet dat u dat zegt, maar dat is hier in eerdere debatten wel vaak als tegenstelling naar voren gebracht: wat doet de overheid?

Wat doet de Vlaamse overheid? Zij heeft ervoor gezorgd dat sectoren die in de problemen kwamen, steun kregen. Toen de horeca in de problemen kwam, werd er steun gegeven. Wanneer de horeca opnieuw opengaat, moet er opnieuw gerekruteerd worden. De mensen die nu tijdelijk in de problemen zitten, moeten weer aan de slag kunnen gaan. Studentenjobs kwamen ook in de studie naar voren. Natuurlijk waren er in het voorbije jaar geen studentenjobs.

Ik heb gezegd dat ik zondag een dag aan zee ben geweest. Ik heb daar veel affiches gezien met 'studentenjobs gezocht'. Ik heb er daar een paar gesproken. Ik heb mijn zoon daar zelfs een studentenjob laten aannemen. Maar velen hebben gewacht met het aannemen van studentenjobs, omdat men wilde weten of ze opnieuw zouden kunnen opengaan.

Dat is wat de tijdelijke steunmaatregelen betreft, die ervoor moeten zorgen dat een opening en een doorstart mogelijk worden.

Het tweede element is het plan Vlaamse Veerkracht.

De voorzitter: Kunt u dat alstublieft heel kort uitleggen?

Minister Wouter Beke: Het plan Vlaamse Veerkracht heel kort uitleggen?

De voorzitter: Maar u komt straks opnieuw aan bod.

Minister Wouter Beke: Het tweede element is het plan Vlaamse Veerkracht. Maar daarover zal ik straks heel graag wat meer vertellen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw beschouwing. Maar als antwoord op de vraag die ik u vandaag stel, ben ik daar niet veel mee.

U gaat kort in op de cijfers. Een belangrijk punt dat u aanhaalt, is dat veel overheden hierdoor worden geraakt. En als het gaat over het armoedebeleid, dan kijk ik ook naar wat u hebt beloofd in het regeerakkoord. Heel veel lokale besturen doen hun best, maar missen nog iets. En dat gaat over cijfers. Vlaanderen weet iets en de lokale besturen niet. Het gaat over de armoedecijfers, over het risico op armoede dat wordt gemeten door Kind en Gezin. U hebt beloofd dat u zult onderzoeken hoe die cijfers ter beschikking kunnen worden gesteld. Volgende maand verschijnen die cijfers normaal gezien. Het is al het tweede jaar sinds u minister bent dat de lokale besturen daar niets mee kunnen aanvangen.

Minister, hiermee kunt u het voor lokale besturen wel mogelijk maken om naar een meer gericht armoedebeleid te gaan. Dat zou een goede zaak zijn. Wanneer kunnen lokale besturen die kinderarmoedecijfers van Kind en Gezin krijgen, om effectief naar die gezinnen te gaan en een gericht armoedebeleid te kunnen voeren?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Collega's, ik denk eerlijk gezegd dat de armoede niet meteen zal dalen. Maar goed, dat neemt niet weg dat we toch een inspanning moeten doen om die armoede te doen dalen. Want inderdaad, door de coronacrisis komen verschillende factoren samen. Er zijn factoren die vroeger al bepalend waren voor mensen om in armoede te belanden. Maar nu komt daar de coronacrisis bovenop die financieel harder toeslaat bij bepaalde bevolkingsgroepen. Er worden ondertussen ook nieuwe kwetsbaren gedetecteerd die zich wenden tot de OCMW's en de voedselbanken. Daarnaast is er de olifant in de kamer, die door niemand wordt benoemd. Sinds enige tijd zwengelt de illegale immigratie naar Europa en naar ons land opnieuw aan.

Statbel geeft ons daarover onthutsende cijfers. De nationaliteit van de ouders blijkt een zeer onderscheidende factor te zijn. Wie een ouder met een niet-Europese nationaliteit heeft, loopt gemiddeld 40 procent risico om in armoede te verzeilen. Het cijfer voor wie Belgische ouders heeft, ligt rond 7 procent. Als we de armoede willen doen afnemen en de stijgende lijn willen stoppen, hebben we alvast een eerste oplossing: stop de ongebreidelde immigratie.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, armoede is een groot probleem. We hebben de armoedecijfers de afgelopen jaren erg zien toenemen. En corona heeft de kloof tussen arm en rijk ook nog verdiept. We hebben gezien dat corona de ongelijkheid nog eens pijnlijk heeft blootgelegd. Heel concreet zien we dat mensen in armoede dubbel zoveel kans hebben om te sterven aan het coronavirus dan rijke mensen. We hebben ook gezien dat, hoe minder gefortuneerd je bent, hoe kleiner de kans is dat je je laat vaccineren. Dat heeft niets met slechte wil te maken. Het heeft ermee te maken dat we vaststellen dat mensen in kansarmoede heel wat drempels ervaren.

Minister, armoede is geen natuurfenomeen. Ik zal dat hier nog een paar keer herhalen. Het heeft te maken met politieke keuzes. U hebt daarnet gezegd: wat

doet de overheid? Dat is inderdaad mijn vraag: wat doet de overheid en wat zult u doen om de armoede te doen dalen?

Ik wil daar drie concrete vragen over stellen.

De voorzitter: U mag maar één vraag stellen.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik houd het kort. Rond betaalbaar wonen: zult u de huursubsidie en de huurpremie versterken? Zult u het bouwritme van sociale woningen versterken? Zult u de sociale huur uitbreiden? U, als minister van Armoedebestrijding, moet daar ook verantwoordelijk voor zijn. Zult u de sociale toeslagen in het groeipakket doen stijgen?

De voorzitter: Dat is al vier, als ik mij niet vergis.

Lise Vandecasteele (PVDA): En zult u de maximumfactuur in het secundair onderwijs instellen?

De voorzitter: En dat is vijf.

De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Het onderwerp van deze vraag is ontzettend belangrijk. Alle overheden, en in het bijzonder de Vlaamse Regering, hebben in de coronacrisis adequaat ingezet op financiële steun. Er is directe steun gekomen, ik denk aan de energietoelage of de toelage bij het groeipakket. We hebben hier ook voor indirecte steun gestemd, bijvoorbeeld met een resolutie die 45 miljoen euro beschikbaar heeft gemaakt voor kwetsbare gezinnen. Nu de horeca en andere sectoren zachtjesaan opnieuw mogen openen, zal het zaak zijn om zoveel mogelijk mensen van die steun naar een duurzame job te begeleiden. Dat is een opdracht van de Vlaamse overheid.

Collega's, velen van u die een lokaal mandaat hebben, weten dat niet alle steden en gemeenten dat geld ook al effectief hebben opgebruikt. In Leuven was er bijvoorbeeld 1,2 miljoen euro beschikbaar. Daarvan is nog altijd 1 miljoen euro beschikbaar. Gelukkig, zou ik zeggen.

Minister, mijn fractie wil vooral aandringen op het feit dat we met de Vlaamse Regering moeten inzetten op het preventief aanpakken van schulden zodat de schuldenput die sommige mensen opbouwen niet dieper wordt dan vandaag, maar dat we hen daar duurzaam kunnen uittillen.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister, weet u wat de smaak van honger is? Dat is niet dat hol gevoel in de maag van geen eten te hebben, maar dat is de schaamte om niet onder de mensen te durven komen omdat je je factuur niet hebt kunnen betalen, dat is het gevoel van permanente minderwaardigheid, dat is het gebrek aan Vlaamse veerkracht en het gebrek aan mentale bandbreedte om andere uitdagingen te kunnen aanpakken. Deze Vlaamse Regering, de vorige Vlaamse Regering en de Vlaamse Regering daarvoor hebben tot nu nog nooit een trendbreuk rond armoede kunnen realiseren. Nog nooit. Als een ding duidelijk is tijdens corona, is het wel dat voor armoede een structurele aanpak op verschillende fronten nodig is. Dat betekent, inderdaad, een structurele aanpak op het vlak van het groeipakket.

Zult u wachten om het beter te doen na corona, minister, als u dat tijdens corona al kunt? Bent u van plan om werk te maken van een sociale toeslag die de ongelijkheid verkleint en die kinderarmoede effectief aanpakt, zoals Ive Marx ook

heeft gezegd? Bent u van plan om uw collega's aan te moedigen om op het vlak van huisvesting een stap in de richting van structurele maatregelen te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, de coronacrisis heeft inderdaad een heel grote impact gehad op veel mensen. Er was een toename van het aantal mensen dat hulp zocht, vooral door mensen die door corona niet konden werken. Denk daarbij aan de horecasector, de evenementensector. Vlaanderen heeft daar op gereageerd en sterk ingezet op een aantal steunmaatregelen. Vanuit Welzijn wijs ik bijvoorbeeld op de coronatoeslag voor kinderen, het supplement bij de sociale toeslag van het groeipakket, maar er zijn vanuit Vlaanderen ook twee pakketten middelen gegaan naar de OCMW's om kwetsbare mensen te ondersteunen.

Het komt er nu op aan om ook een sterk relancebeleid te kunnen voeren waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan. We moeten er natuurlijk ook heel goed op letten dat we iedereen meekrijgen en dat er geen mensen achterblijven.

Vanuit onze fractie, minister, is bij monde van mevrouw De Rudder al meermaals opgeroepen om een uitwisseling van gegevens mogelijk te maken met de lokale besturen, zodat die ook meer tools in handen krijgen om kwetsbare gezinnen te bereiken. U hebt trouwens al toegezegd om daar werk van te maken. Is dat iets wat we op korte termijn mogen verwachten?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dank u wel, collega's.

Mijnheer Veys en mevrouw Schryvers, ik vind inderdaad dat we die gegevens met elkaar moeten kunnen delen en dat we instrumenten aan de lokale besturen moeten geven om een effectiever armoedebelief te kunnen voeren. Dat is inderdaad wat ik daarover vind. Wij hebben daarvoor ook de nodige zaken in voorbereiding. Dat vraagt een aanpassing van de regelgeving. Als dit parlement de aanpassing van die regelgeving wil goedkeuren, dan kunnen we daarmee aan de slag. Wij hebben daarvoor alleszins de nodige voorbereidingen getroffen.

U weet dat dat geen gemakkelijke oefening is geweest met betrekking tot de GDPR. Welke gegevens mogen worden gedeeld en welke gegevens mogen niet worden gedeeld? Het is even zoeken geweest naar het kader waarbinnen we dat volgens ons kunnen doen, maar we hebben dat gedaan en we zijn uiteraard bereid om dat met dit parlement te delen.

Collega De Reuse, wat u daar hebt gezegd, vindt u wel niet terug in de studie waarnaar verwezen is. In die studie staat dat de stijging van het aantal mensen met een leefloon het minste is bij mensen van niet-Europese origine. Over interpretaties kan men discussiëren, maar de cijfers waar de vraag hier over gesteld is, hebben dat niet aangegeven.

Collega's Vandecasteele en Almaci, jullie zeggen dat Vlaanderen er nooit in geslaagd is om die armoedecijfers naar beneden te krijgen. De SILC-indicatoren (Statistics on Income and Living Conditions) hebben aangegeven dat we in 2012 op 16 procent zaten, in 2018-2019 op 13 procent. Er was dus wel degelijk een daling van deze cijfers, maar dat wil niet zeggen dat we er zijn. Dat heb ik absoluut niet gezegd. Daar moet dus bijkomend in geïnvesteerd worden.

Dat hebben we tijdens de crisis gedaan. Er is 15 miljoen geïnvesteerd via de sociale toeslag van het groeipakket. Er is ook rechtstreeks steun gegeven aan de lokale besturen met tweemaal 15 miljoen euro om het lokale armoedebelief te kunnen versterken. Wij hebben de lokale besturen toen gevraagd wie gebruik

wilde maken van de gegevens van Kind en Gezin. Er zijn lokale besturen die daarop zijn ingegaan om daar op die manier een extra stimulans aan te geven.

Collega Veys, dat heeft me inderdaad getriggerd om te zeggen dat ik vind dat we daar ondanks alle strijd die we daar al rond hebben gevoerd – en collega Anaf is daar in het verleden ook al over tussengekomen –, partners in zijn. We moeten alleen inzien dat dit op een juiste manier kan gebeuren en dat de gegevensdeling correct, volgens de GDPR en de privacyregels kan gebeuren.

Naast die gegevensdeling is de vraag ook hoe we diegenen die in armoede leven, beter kunnen detecteren. Via het geïntegreerd breed onthaal moet worden nagegaan waar de hulpvragen zitten en hoe we ervoor kunnen zorgen dat die efficiënter worden opgevolgd, ongeacht of ze binnenkomen via de ziekenfondsen, de sociale diensten of andere. Hoe kunnen we dat goed en versterkt kanaliseren. Is daar een instrument voor?

Ik ben nog bezig met de uitrol van zorgzame buurten in Vlaanderen. Daar hebben we in de commissie ook al vaak over gesproken. Op die manier kunnen we aan een bredere detectie doen en evolueren naar een efficiëntere hulpvraag.

Er moet inderdaad worden geïnvesteerd in sociale woningen. Dat is een terecht punt. De Vlaamse Regering zorgt bijkomend voor nooit geziene investeringen in sociale woningen. Wat de concrete operationalisering betreft, stel ik voor dat u collega Diependaele daarover bevrageet.

Er zijn ook de wijkverbeteringscontracten. Ik heb ook geïnvesteerd in de STEK-huizen. Dat zijn plaatsen waar mensen in armoede samenkomen. Ik heb er vorige week een bezocht in Ronse. Armoede gaat immers niet alleen over financiële armoede maar ook over maatschappelijke armoede. In Ronse vertelde een alleenstaande moeder met zes kinderen me hoe ze door iemand is getriggerd om naar een dergelijke ontmoetingsplaats te gaan. Ze had het alleen nooit gekund, maar omdat iemand letterlijk de voet tussen de deur stak, is ze daar vandaag al twintig jaar actief, niet alleen als een hulpvrager maar intussen ook voor een deel als hulpgever, als iemand die anderen ook mee kan versterken. Dat is wat veerkracht betreft iets waar we verder in moeten investeren en waar we, collega Almaci, ook in hebben geïnvesteerd. Ik denk aan investeringen in de STEK-huizen, aan ArmenTeKort, waar we extra in hebben geïnvesteerd, aan de miljoenen euro's investeringen in de Centra Algemeen Welzijnswerk. En zo zijn er nog andere zaken waar we in het kader van het plan Vlaamse Veerkracht aan willen werken, zoals de investeringen in de voedseldistributieplatformen waar ook nog optimalisaties mogelijk zijn.

U kunt dit allemaal terugvinden in het plan Vlaamse Veerkracht, waar we onverdroten uitvoering aan zullen geven.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Dank aan de minister en aan de collega's voor de bijkomende vragen. Ik denk dat het duidelijk is dat iedereen de problematiek van armoede heel belangrijk vindt. Ik zou schrikken mocht dat niet het geval zijn.

Minister, ik denk dat het een goede zaak is dat er met Kind en Gezin en de cijfers van de armoede-index een mogelijkheid is. Ik zou graag ook naar u de hand uitsteken. U vindt daarin ook bij ons een partner. Ik denk dat iedere lokale Vooruitbestuurder heel blij zal zijn als die gegevens beschikbaar zijn. Ik wil dat gerust zelf indienen als voorstel van decreet, dus bezorg mij dat gerust, en dan doen we dat zo snel mogelijk.

Waarom zeg ik dat? We mogen echt niet meer treuzelen. Dat treuzelen maakt uit, dat maakt uit voor die 45.000 mensen die tussen wal en schip zijn beland. En wat ik daarnet bedoelde met mijn kritiek, is dat daar het probleem ook zit. Ik zit nu in de commissie Wonen, en we hebben het daar elke week over het te traag bouwen van sociale woningen. Maar dat is een groot probleem, net zoals het niet gericht richten van kinderbijslag om ongelijkheid tegen te gaan ook niet goed is. Dat is geen structureel beleid, we verliezen daar heel veel tijd. De manier om het op te lossen is heel simpel, we zien dat iedere dinsdag op tv in 'Zorgen voor mama'. Dat is een goede sociaal werker die u en ik allebei kennen, minister. Het is door sterk sociaal werk dat we vooruitgaan.

Dus alsjeblieft, zet er vaart achter, ook met de gezinscoaches. Als we pas starten in 2024 zal het veel en veel te laat zijn. 'It's time to act.'

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de meer dan 1 miljoen ongebruikte sneltesten waarvan een deel met vervaldatum in augustus

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, we herinneren ons nog allemaal hoe bij de start van de coronapandemie vorig jaar al onze woonzorgcentra op slot gingen, zowel voor de bewoners, de familieleden als de bezoekers. We hebben het hier in de plenaire vergadering maar ook in de commissie Welzijn en de ad-hoccommissie Corona uitvoerig gehad over de gevolgen ervan. Mensen stierven zonder afscheid te kunnen nemen van hun naasten, mensen vervielen in eenzaamheid, er was heel wat onzekerheid. Een wapen dat zou worden ingezet om dit te voorkomen bij een volgende golf, en om onze woonzorgcentra open te houden voor de bewoners en de bezoekers, waren de sneltesten die Vlaanderen gratis ter beschikking zou stellen. Vlaanderen kocht 1,1 miljoen sneltesten aan, voor een bedrag van zo'n 7 miljoen euro, om die in te zetten aan de hand van een uitgekende strategie.

Nu, reeds kort na de aankoop en de verspreiding van de testen vroeg ik in de commissie naar het lage gebruik ervan, onder meer omdat de inzet ervan gebonden was aan heel wat factoren. Een zeer belangrijke hinderpaal om tot een breed gebruik van de sneltesten te komen, was dat die enkel konden worden afgenomen door medisch geschoold personeel, en dat in een periode waarin er toch al een tekort was aan verpleegkundigen.

De cijfers geven mij nu gelijk. Uit een antwoord op een schriftelijke vraag aan u blijkt dat van de 1,1 miljoen testen die we aangekocht hebben, er slechts 3 procent werd gebruikt. En dan tellen we reeds alle cijfers samen van het gebruik, zowel in onze woonzorgcentra, de gehandicaptenvoorzieningen, de psychiatrische tehuizen, de revalidatievoorzieningen als het onderwijs en de arbeidsgeneeskundige diensten.

Een bijkomend probleem dat zich nu stelt bij de voorraad aan beschikbare testen die er nu nog is – zo'n 380.000 exemplaren – is dat ze een vervaldatum hebben in augustus 2021, dus binnen een goede twee maanden. Mijn vraag aan u is dan ook zeer eenvoudig: waar zult u die testen nu inzetten opdat ze niet verloren zouden gaan?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de testen zijn initieel aangekondigd als een extra verdedigingslinie om in te zetten tegen het coronavirus. Het inzetten van die testen blijft natuurlijk cruciaal. En wat vooral cruciaal is, is hoe we ze op een oordeelkundige manier kunnen inzetten. In oktober vorig jaar hebben we inderdaad met de Vlaamse Regering beslist om sneltesten aan te kopen, en dit vanuit twee overwegingen. Een eerste overweging was dat op dat ogenblik bleek dat de capaciteit van de PCR-testen (polymerase chain reaction), die veel betrouwbaarder zijn, onvoldoende was om die tweede golf te kunnen aangaan. En dus moesten we naar een tweede soort testen gaan, die minder betrouwbaar waren, maar die we bijkomend wilden inzetten om dat te doen. Intussen heeft de federale overheid ervoor gezorgd dat de capaciteit voor die PCR-testen danig opgeschaald werd, waardoor we vandaag dus niet meer met die problemen zitten.

Twee, sinds die beslissing hebben we natuurlijk ook de vaccinatiecampagne. Als het gaat over het inzetten van de sneltesten in de woonzorgcentra bijvoorbeeld, is door de succesvolle campagne van de vaccinaties in onze woonzorgcentra en onze collectiviteiten de vraag daar een stukje verminderd.

We hebben, voorafgaand aan de aankoop van die 1,1 miljoen testen, een bevraging gedaan in de verschillende sectoren – u hebt ze ook opgesomd – om te kijken wat de nood daarvoor is. Bij het aanwenden daarvan blijkt dat er minstens drie elementen zijn die daarin een rol spelen: en eerste, de vaccinatiecampagne, voor een stuk; ten tweede, de uitgebreide capaciteit van de PCR-testen; en ten derde, ook het gebruik van sneltesten. Wat is de hinderpaal bij de sneltesten? Dat is dat ze onder de verantwoordelijkheid van een arts, of een daartoe opgeleide persoon moet gebeuren. Dat is vaak een probleem om ze ook effectief in te zetten.

Dat zijn dus de hinderpalen waarmee we te maken hebben gekregen. Hoe en waar we ze in de toekomst zullen blijven inzetten, dat is iets dat we aan het bekijken zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan evenementen, of een aantal andere zaken, waar ze allicht dienstig kunnen zijn.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, het mag duidelijk zijn: wij hebben ook de aankoop van deze testen toegejuicht. Laat dat toch duidelijk zijn. Maar het is natuurlijk wel jammer als we, zoveel maanden na de aankoop, zien dat er nog meer dan 1 miljoen stuks ongebruikt liggen. Er liggen er nog 615.000 bij Het Facilitair Bedrijf en er zijn er 450.000 reeds afgeleverd, maar niet gebruikt.

Ik stel voor dat er dadelijk een stuurgroep opgericht zou worden om op korte termijn uit te maken waar die sneltesten zullen worden ingezet. Ik stel voor dat u ze inderdaad gebruikt voor de opstart van het sociale leven, en dat u in overleg gaat met uw collega's van Cultuur, Sport, Werk en Toerisme. De eerste vraag die we hier vandaag gehad hebben ging over het voetbal, en wat er gebeurd is in Brugge. Het ware natuurlijk ideaal geweest mocht daar een testevenement van gemaakt zijn, waar die sneltesten konden ingezet worden. Dat ware ideaal.

Mijn vraag is: zult u op korte termijn met uw collega's overleg plegen om te zorgen dat die testen niet over de vervaldatum gaan, dat ze nuttig worden aangewend, en dat het belastinggeld niet is weggesmeten?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, alle testen die we hebben, of dat nu PCR-testen zijn, of sneltesten, of zelftesten, moeten we zoveel mogelijk inzetten. 'Testen, testen, testen': het was een jaar geleden dé boodschap, en eigenlijk is dat vandaag ook nog altijd zo, want het virus circuleert nog altijd. Het aantal

ziekenhuisopnames daalt wel, maar de besmettingscijfers zijn toch nog altijd redelijk hoog, en we zullen dus ook de volgende periode nog altijd veel moeten inzetten op testen. Ik vind het dan ook goed, minister, dat u zegt dat u aan het bekijken bent hoe de sneltesten die nog ter beschikking zijn, zo gericht mogelijk kunnen worden ingezet, zodat ze niet verloren gaan.

Ik wil een vraag stellen, minister, met betrekking tot de zelftesten. Die zijn sinds een tijdje mogelijk. Ze zijn beschikbaar via de apotheker, maar we hebben al gezien dat het aantal mensen dat na een positieve test contact opneemt, voor een code voor het testcentrum, zeer beperkt is. Het gaat dan niet over de mensen die eventueel contact opnemen met de huisarts, want daar hebben we geen cijfers over, maar het is toch wel van groot belang dat een positieve zelftest gevolgd wordt door een PCR-test. Minister, zijn er op dat vlak evoluties die u kunt zien?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Mijnheer De Reuse, nog voor u aanvulde, had ik al beslist het woord te vragen. Het zou inderdaad interessant zijn de link te leggen tussen een aantal thema's die hier vandaag aan bod zijn gekomen, namelijk de uitdagingen in verband met wat de zomerfestiviteiten en het Europees kampioenschap met zich mee zullen brengen. Misschien kunnen een aantal zaken worden gelinkt en kunnen die tests snel op een interessante manier worden aangewend.

Minister, het zou zonde zijn die tests verloren te laten gaan. Ik merk dat u dat zelf ook wilt vermijden. Ik vraag u dus vooral zeer snel met een actieplan te komen, wetende dat de uitrol ook tijd in beslag neemt. Volgens mij zullen zich de komende twee weken grote keuzes opdringen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, we hebben er vanuit de N-VA-fractie vaak op gewezen dat u alle soorten testen moest inzetten, en u hebt dat met die PCR-testen, zelftesten en sneltesten ook gedaan. Als mensen weten dat ze besmet zijn, moeten ze daar ook naar handelen en minstens thuisblijven. Als het kan, wordt aangeraden ook een PCR-test te laten afnemen, zodat alles verder wordt geactiveerd. Dat is belangrijk.

Die testen liggen er nu. Wat zelftesten betreft, stel ik in mijn omgeving vast dat heel wat mensen die zelftesten gebruiken. Voor ze ergens op bezoek gaan, sturen ze bijna een foto. Als de dochter snottert, sturen ze het resultaat van de zelftest om te tonen dat niemand schrik moet hebben. Is het geen optie die sneltesten in zelftesten om te zetten, zodat we ze effectief kunnen gebruiken? Het zijn ook testen met een wisser vooraan in de neus. Op die manier kunnen die sneltesten, met andere woorden, effectief snel worden gebruikt en moeten ze niet verloren gaan.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, we hebben die testen, laat ons ze gebruiken. Het is goed om er goed over na te denken over hoe we de zomer zullen aanpakken. We moeten ook naar het heden kijken. We stellen vast dat er onder de jongeren veel besmettingen zijn, vooral in het onderwijs. Ik zou willen vragen echt op voldoende testen in het onderwijs te blijven inzetten. We gaan naar de zomer. De jeugdkampen zijn hier nog niet aan bod gekomen. Het gebruik van testen er is er niet verplicht, maar wordt wel aangeraden. Ik zie dat veel lokale besturen het initiatief nemen het testen in de jeugdverenigingen terug te betalen. Zal dat ook op het niveau van de Vlaamse overheid worden opgepikt? Is de

Vlaamse overheid van plan te investeren in testen om de jeugdverenigingen te helpen die hier gebruik van willen maken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Hier zijn veel goede suggesties voor het inzetten van de sneltesten gedaan, waar we zelf ook over nadenken. Het inzetten van de sneltesten zal echter in georganiseerd verband moeten gebeuren, want het blijft zo dat ze moeten worden afgenomen door een arts of iemand die hiervoor is opgeleid. Die testen kunnen voor sportactiviteiten of andere manifestaties worden gebruikt, maar als dat gebeurt, moet het op een goed georganiseerde manier gebeuren.

Mijnheer Daniëls, u hebt gesuggereerd de sneltesten als zelftesten in te zetten. We hebben dit besproken, maar het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) wil dat niet toelaten. De onzekerheid, de onbetrouwbaarheid is te groot.

Mevrouw Schryvers, wat u aan bod hebt gebracht, is belangrijk. Dat is een boodschap die we nog even moeten meegeven. Indien iemand positief is getest, is het ontzettend belangrijk dat hij de volgende stap zet en een PCR-test ondergaat. Ik stel vast dat het verhaal daar soms stopt. Eigenlijk moet het verhaal dan pas beginnen. Het is belangrijk zekerheid te hebben. Er is een grote onbetrouwbaarheid, maar daarnaast moet de hele opvolgingsketen in verband met de contactopsporing in gang worden gezet. We denken nu na over het verder gebruik van die testen. Indien een sneltest of een zelftest wordt gebruikt en het resultaat positief is, moeten de volgende stappen ook worden gezet. Dat is van ontzettend groot belang.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, dank u wel. U denkt erover na. Ik roep u op om toch snel een plan op te stellen en uit te rollen. Ik denk dat dat ook de vraag is vanuit deze vergadering, om de sneltesten die nu nog stof liggen te vergaren, in te zetten om onze samenleving in al haar vormen, zowel sport als ontspanning, weer adem te geven, weer open te stellen. U hebt nog heel wat testen te uwer beschikking. Ze kunnen nuttig worden ingezet, maar ze zijn niet eindeloos goed. Ik denk dat u en de Vlaamse Regering snel in actie zullen moeten treden, of het zal opnieuw een dure Belgenmop worden, waar de belastingbetaler voor opdraait, indien deze testen ongebruikt blijven liggen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de consumptiecheques voor de zorgsector

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, iedereen was het erover eens dat de coronahelden van de zorg waardering verdienen, dat ze daar recht op hebben. Ze hebben heel lang gewerkt met risico's voor hun eigen gezondheid. We zouden het zelfs vergeten, maar de eerste weken hebben ze zelfs zonder bescherming gewerkt. Ze zijn dan op straat moeten komen. In juni zijn er heel wat acties geweest van ons zorgpersoneel voor een eerlijke verloning en voor meer personeel. Uiteindelijk is er onder druk en door die acties ook een sociaal akkoord gekomen, een belangrijke eerste stap voor een betere situatie in de zorgsector.

Daarnaast hebben zij ook een consumptiecheque gekregen. Nu ze die daadwerkelijk hebben gekregen, blijkt echter dat ze die eigenlijk op weinig plaatsen kunnen gebruiken. In negen op de tien winkels kun je er blijkbaar niet mee terecht. Ik ken heel veel collega's uit de zorg die hopeloos op zoek zijn naar winkels in de buurt waar ze die cheque daadwerkelijk kunnen gebruiken. Minister, die mensen voelen zich vierkant in hun gezicht uitgelachen. Na al dat harde werk het afgelopen jaar blijkt nu dat de cheques die ze daarvoor hebben gekregen, eigenlijk nergens bruikbaar zijn. Iemand zei me aan de telefoon te hebben gezocht in de eigen buurt, en dat alleen McDonald's daar die cheques aanvaardt. Komaan, McDonald's. Minister, ik hoef niet uit te leggen dat dat weinig blijk geeft van respect voor al dat heldenwerk van de jongste maanden. Dat is niet enkel uw verantwoordelijkheid, maar hoe gaat u ervoor zorgen dat die consumptiecheques echt bruikbaar zijn, dat de mensen echt iets kunnen doen met hun premie, dat ze niet enkel Happy Meals kunnen betalen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Vandecasteele, deze Vlaamse Regering heeft inderdaad een ongezien sociaal akkoord gesloten: met meer dan 570 miljoen euro structureel versterken wij iedereen die werkt in zorg en welzijn. Daarmee applaudisseren we niet elke dag voor deze mensen, maar geven we hun de waardering die ze verdienen.

De cheque waarover u spreekt, maakt daar inderdaad deel van uit. Dat komt neer op 300 euro per voltijds werknemer in 2021. Het gros van deze cheques is ook al uitgekeerd, tussen januari en eind april. De meeste mensen hebben die ook daadwerkelijk gekregen. Voor alle duidelijkheid, dat is netto. Daar hoeven geen belastingen op te worden betaald. Ik weet dat u daar graag nog een belasting aan zou toevoegen, maar dat is dus 300 euro netto.

Waaraan die cheques kunnen worden besteed, is een belangrijke vraag. U hebt ter zake terecht een element aangekaart. Het wettelijk kader daarvoor ligt niet in mijn handen. Dat wordt bepaald door de federale overheid. We hebben dat onder de aandacht van minister Dermagne gebracht. Het is aan minister Dermagne om dat kader uit te tekenen. Ik heb begrepen uit de contacten die we hebben gehad, dat het ook daadwerkelijk zijn bedoeling is om dat uit te breiden naar de volledige detailhandel, en het dus niet alleen voor McDonald's is, hoe lekker dat af en toe ook eens kan zijn. Het is dus niet de bedoeling dat men dat alleen in McDonald's zou kunnen gebruiken. Alleszins wat ons betreft, is het de bedoeling om dat toe te laten voor de volledige detailhandel. Ik hoop dat minister Dermagne op korte termijn het kader daarvoor kan laten uittekenen, zodat dat voor iedereen klaar en duidelijk is.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, bedankt. Ik ben blij dat u dat probleem hebt aangekaart, want dat mensen de cheque niet kunnen gebruiken, is een groot probleem. Ze willen die cheque vooral kunnen gebruiken in de winkels waar ze normaal ook naartoe gaan, zodat dat echt een bijdrage aan hun gezinsinkomen levert.

Ik wil echter toch iets delen wat ik bijzonder pijnlijk vind. Er wordt aan de andere kant ook veel geld verdiend in de zorg. Ik heb vorige week nog het jaarverslag van Aedifica gelezen. Dat is een grote multinational in zorgvastgoed, zeer veel zorgvastgoed in België bovendien. In volle coronacrisis, in een coronajaar heeft die blijkbaar 122 miljoen euro aan dividenden uitgekeerd. Minister, het geld van die dividenden, dat is nog nooit ergens geweigerd, men kan dat geld overal uitgeven, maar mensen die dag in dag uit moeten werken, krijgen dan blijkbaar een cheque die men na een aanzienlijke speurtocht in slechts enkele winkels kan

uitgeven. Ik vind het dus heel belangrijk dat de mensen ook niet opnieuw op tafel moeten slaan daarover, dat er niet opnieuw protest of kritiek moet komen, dat dat probleem daadwerkelijk wordt opgelost. Het is goed dat u daarvoor ook de bevoegde minister hebt aangesproken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, die consumptiecheque ter waarde van 300 euro maakte inderdaad deel uit van de onderhandelingen over het sociaal akkoord. Voor ons is het essentieel dat dit bedrag dan ook daadwerkelijk kan worden uitgegeven door het zorgpersoneel. Wat ons betreft, maakt die 300 euro echt deel uit van het loon en moet die dus ook heel vrij kunnen worden besteed, op de manier die de medewerkers zelf kiezen. Vlaanderen heeft zich aangesloten bij het systeem van de consumptiecheques zoals dat federaal is uitgewerkt. Minister, ik heb vernomen dat er daar inderdaad wordt gedebatteerd over een mogelijke uitbreiding van de bestedingsvoorwaarden. Het zou goed zijn dat we daar inderdaad zouden aangeven dat Vlaanderen echt voor die heel vrije besteding pleit. We kunnen het niet zelf beslissen, maar we kunnen het wel bepleiten. Laat dat inderdaad dan zo gebeuren.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Die consumptiecheques zijn een extraatje die de mensen hebben gekregen ter appreciatie van hun keiharde werk tijdens de coronacrisis. Het is altijd de geest van die beslissing geweest om aan de mensen iets te geven dat ze vrij kunnen besteden in de detailhandel.

Het is inderdaad cynisch dat ze er iets mee kunnen kopen bij McDonald's en niet bij de lokale handelaar. Het is natuurlijk ook bedoeld als een duwtje in de rug van de lokale handel. Ik steun dan ook de vraag van de minister om daar zo snel mogelijk een oplossing voor te vinden.

Ik hoop dat de federale overheid daar snel een oplossing voor biedt, zodat de mensen de cheque effectief kunnen gebruiken zoals ze zelf willen. Het is iets wat ze heel erg hebben verdiend, en we mogen niet vergeten dat ze daarna trouwens nog zware inspanningen hebben geleverd. Hopelijk komt dat snel in orde.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik kan alleen maar beamen dat dit een heel terechte consumptiecheque was, die de helden in de zorg hebben verdiend. Het is dan inderdaad een beetje lastig om vast te stellen dat ze daar nu mee vastzitten. Het is dan ook goed dat het overleg daarover al is opgestart. Ik hoop vooral dat de federale overheid snel in gang schiet en dit afrondt.

Collega's, sta me toe mij hier even af te vragen of we niet structureel moeten nadenken over zulke systemen, waarom het nodig is om zulke cycli op te stellen en of we niet beter een aantal zaken vereenvoudigen. Dat staat een beetje los van deze kwestie, maar af en toe mogen we ook fundamentele opmerkingen maken. Ik stel me soms vragen bij de noodzaak om al die zaken op die manier op te lossen, terwijl het veel administratief en wettelijk werk zou besparen als we het anders zouden doen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Deze Vlaamse Regering heeft een sociale relance van meer dan 1,1 miljard euro goedgekeurd, en die wordt nu uitgerold. Door koterijen die ons federaal worden opgedrongen, wordt een deeltje daarvan uitbetaald in de vorm van een consumptiecheque. Als we zeggen dat het een appreciatie is voor

mensen die in de zorg hebben gewerkt, dan moeten we ervoor zorgen dat dat ook echt een appreciatie is die ze overal kunnen gebruiken. Die cheque lijdt onder de veel te strakke federale regelgeving.

Heel veel collega's die deel uitmaken van de federale meerderheid zijn het daarover eens met de vraagsteller. Jullie weten wat jullie te wachten staat. Alleen, minister, is het ondertussen bijna juni, en tegen eind december moet een heel groot deel van die cheques opgebruikt zijn. Tijd is dus heel belangrijk als er nog regels moeten worden veranderd.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik zie dat er een grote consensus is over alle partijgrenzen heen om federaal minister Dermagne aan te sporen om die regelgeving op korte termijn aan te passen. Ik begrijp de bezorgdheid van de vraagstellers zeer goed. Het is een terechte bezorgdheid, vandaar dat we met het kabinet van minister Dermagne contact hebben opgenomen. Hij heeft beloofd om dat op korte termijn in kannen en kruiken te gieten. Ik hoop dat dat ook zo zal gebeuren, zodat de mensen niet alleen de cheque in de portemonnee krijgen, maar ook kunnen uitgeven. Dat kan onze economie alleen maar ten goede komen.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik hoop inderdaad dat het probleem zeer snel wordt opgelost.

Ik wil ook nog even ingaan op het zorgakkoord. Het is belangrijk dat er een zorgakkoord is gesloten. Het is het zorgakkoord met het grootste budget van de laatste jaren, maar dat komt net omdat er in de afgelopen jaren veel minder geld naartoe is gegaan.

Het is een belangrijke eerste stap, en ik wil erop aandringen dat er, net zoals bij de opvolging van deze consumptiecheque, opvolging gebeurt voor meer personeel, zodat er in elk woonzorgcentrum meer personeel zal worden ingeschakeld, en dat de loonsverhogingen overal effectief en correct worden uitgevoerd. Daar moeten we op toezien.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.38 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 18.01 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn, wat betreft de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking
– 718 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij -

De Lijn, wat betreft de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, vandaag zijn er een aantal zeer belangrijke dossiers met betrekking tot De Lijn en het openbaar vervoer in Vlaanderen die in het slop zitten. Het invoeren van basisbereikbaarheid op 1 januari 2021 werd niet gehaald. Het behalen van zero-emissie in de stadskernen tegen 2025 valt ook te betwijfelen. Voor de financiering van de vergroening van de busvloot werden tot nog toe geen middelen voorzien. Dat zijn gigantische uitdagingen, minister, belangrijke dossiers waarbij we vandaag nog steeds wachten op u voor concrete antwoorden en oplossingen.

Waar wordt vandaag wel prioriteit aan gegeven? Aan een symbooldossier als dit ontwerp van decreet, waarmee men de aandacht afleidt van de echte problemen. Het is een symbooldossier dat niets verandert aan de grondoorzaken van stakingen, dat niets oplost aan de vele technische problemen bij De Lijn, dat niets oplost aan de erbarmelijke staat van het voertuigenpark, dat niets oplost aan terugkerende personeelstekorten, dat niets oplost aan het gebrek aan reizigersinformatie.

Sommige collega's doen hier graag alsof buschauffeurs voor hun plezier het werk neerleggen. Dat beeld klopt niet. Een buschauffeur doet niets liever dan met een volle bus rijden en mensen op tijd op hun locatie brengen. Daar, collega's, liggen de problemen niet. De problemen van de afgelopen jaren werden veroorzaakt door continue desinvestering en slecht management, problemen die het hele jaar door zorgen voor onderbrekingen van de dienstverlening en ervoor zorgen dat reizigers niet voldoende kunnen rekenen op het openbaar vervoer, ervoor zorgen dat ze nooit echt zeker zijn of hun bus wel echt komt, wat ertoe leidt dat reizigers uiteindelijk weer in hun auto springen.

Minister, onze fractie vraagt zich af wanneer u daar werk van gaat maken. Wanneer gaat u initiatieven nemen die de oorzaken van stakingen wegnemen? Wanneer gaat u investeren in betaalbaar en kwaliteitsvol openbaar vervoer? Dat zou echt in het belang van de reiziger zijn. Dan zou de Vlaming een maximale dienstverlening krijgen, waar hij al zo lang op wacht, namelijk een bus die op tijd komt en hem vlot naar zijn werk of school brengt. Daar zou Vooruit u voor feliciteren, minister.

Maar in dit ontwerp van decreet gaat het spijtig genoeg niet over betere bussen of vlotter openbaar vervoer. Het gaat over een principekwestie die voor u en deze regering belangrijker is dan het aanpakken van de oorzaken van de stakingen. Het gaat over symboolpolitiek in de plaats van noodzakelijke beslissingen en investeringen die ons vooruit zouden doen gaan. Het typeert het beleid van deze regering.

Minister, we wisten dat dit ontwerp van decreet er kwam, want het staat in het regeerakkoord. In het regeerakkoord staat duidelijk dat een regeling moest worden gevonden in overleg met de sociale partners. In het regeerakkoord is ook sprake van gegarandeerde dienstverlening, terwijl het hier gaat over de continuïteit van de dienstverlening. Door de coronapandemie en de sociale verkiezingen zijn de termijnen verschoven tot na de sociale verkiezingen. Maar, minister, van een regeling uitgewerkt in overleg met de sociale partners is allesbehalve sprake. Voor een keer hebt u iedereen in snelheid gepakt: amper veertien dagen na de sociale verkiezingen – de raden waren nog niet eens geïnstalleerd – hebt u de sociale partners uitgenodigd en hebt u hen deze tekst voorgelegd. U hebt het

overleg tussen de vakbonden en De Lijn niet afgewacht, u hebt het zelfs geen kans gegeven. Dat betreuren wij ten zeerste. Sociaal overleg is voor ons zeer belangrijk.

We betreuren ook, collega's van de meerderheidspartijen in dit parlement, dat de sociale partners, maar ook de reizigersorganisaties en De Lijn hier de kans niet gekregen hebben om over dit decreet in een hoorzitting hun mening aan ons te geven. Zelfs een schriftelijk advies kon voor de meerderheid niet. Het respect voor sociale partners en vakorganisaties is hier ver te zoeken. Sociaal overleg is essentieel, maar in heel het decreet is er amper aandacht voor. Ik wil hier de oproep van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) nog eens ondersteunen, namelijk dat er tussen het moment van een stakingsaanzegging en een effectieve staking, alles aan gedaan moet worden om sociaal overleg te blijven voeren. De MORA had expliciet gevraagd om dat in het decreet op te nemen en Vooruit steunt die vraag. In die zin hebben we ook een amendement ingediend om hiervoor een bepaling op te nemen in het ontwerp van decreet.

Recent is nog in Limburg gebleken dat dankzij blijvend sociaal overleg stakingen uiteindelijk alsnog vermeden kunnen worden. Het is dus ontzettend belangrijk om dat sociaal overleg te blijven voeren. Minister, er bestaat vandaag bij De Lijn al een vorm van optimale dienstverlening. Dit decreet zonder sociaal overleg forceren, zou in de praktijk tot gevolg kunnen hebben dat die afspraken niet langer gehonoreerd gaan worden. Dan gaan we, spijtig genoeg, zelfs nog stappen achteruit zetten.

Wat de communicatie 24 uur op voorhand naar de reiziger betreft, minister, stel ik me de vraag of De Lijn daar klaar voor is. We weten allemaal – het verleden heeft ons dat geleerd – dat ICT en De Lijn niet de beste vrienden zijn, dat ze niet altijd hand in hand samengaan. Misschien kunt u die ongerustheid wegnemen.

Tot slot, minister, blijft de vraag of dit decreet juridisch standhoudt. Wij blijven bezorgd rond de aspecten van bevoegdheid en gelijkheid. Uw antwoorden hebben ons niet kunnen overtuigen. Om daarover uitsluitel te krijgen, hadden wij dan ook voorgesteld om specifiek rond die bevoegdheid, nog eens bijkomend advies aan de Raad van State te vragen. Vanuit zorgvuldigheid leek ons dat zeker niet overbodig, maar u en de meerderheid wilden daar niet van weten.

Dit decreet is een kopie van de regeling bij NMBS, maar tussen NMBS en De Lijn zitten een aantal belangrijke verschillen waarmee in dit decreet geen rekening gehouden wordt. In tegenstelling tot NMBS, die het volledige spoorvervoer verzorgt, wordt het stads- en streekvervoer niet enkel door De Lijn, maar ook door partners uitgevoerd. Binnen het stads- en streekvervoer zijn dus nog andere exploitanten dan De Lijn actief. Op hen is het decreet niet van toepassing. Het geldt niet voor de partners. Het geldt niet voor de toekomstige uitvoerders van het vervoer op maat en het zal ook niet gelden als er in een vervoerregio via een operator aan iemand anders toegewezen wordt dan aan De Lijn. Er komt dus een verschillende behandeling voor mensen die hetzelfde doen. Dat staat volgens ons op gespannen voet met het gelijkheidsbeginsel. Bovendien, minister, doordat de wetgeving geen betrekking heeft op die exploitanten die toch bijna 50 procent van de lijnen bedienen, zal het effect van continuïteit van de dienstverlening ook minimaal zijn.

Minister, wat de bevoegdheid betreft, we hebben het in de commissie al meermaals over gehad: we weten dat de Raad van State in zijn advies verwijst naar artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus in verband met de zogenaamde impliciete bevoegdheden, maar vermits het hier niet over het stads- en streekvervoer als dusdanig gaat, want de partners zijn er niet in vervat, lijkt dit ons voor discussie vatbaar en lijkt dit ons eerder dat artikel 87, §5, van de bijzondere

wet van 8 augustus van toepassing is. Daarin staat duidelijk dat de regels die van toepassing zijn op de betrekkingen tussen de openbare overheden en de syndicale organisaties van ambtenaren die van deze overheid afhangen, evenals met de leden van die syndicale organisaties, behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid wat betreft de gemeenschappen, de gewesten en de publiekrechtelijke rechtspersonen die ervan afhangen.

Voorliggend ontwerp van decreet grijpt duidelijk in op betrekkingen tussen de Vlaamse overheid en de leden van de syndicale organisaties van De Lijn, die een publiekrechtelijk rechtspersoon is die afhangt van de Vlaamse overheid. In dat artikel zijn een aantal uitzonderingen opgenomen, zoals de RTBF, maar De Lijn staat daar niet bij. Daarom blijven wij van oordeel dat artikel 87, §5, van toepassing is en dat bijgevolg enkel de federale overheid dergelijke beperkingen zou kunnen invoeren. Dit aspect is niet door de Raad van State onderzocht. Het leek ons vanuit zorgvuldigheid wijselijk om dit alsnog door de Raad van State te laten bekijken, maar u en de meerderheid wilden daar niet van weten.

Minister, tot zover onze argumenten waarom Vooruit dit ontwerp van decreet niet zal steunen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt, mevrouw Robeyns, om het ontwerp van decreet alvast te fileren, zoals we dat ook in de commissie al hebben gedaan.

Beste collega's, beste minister, afgelopen maandag, eergisteren, was een speciale dag. Niet gewoon omdat het pinkstermaandag was, maar wel omdat we op 24 mei de honderdste verjaardag vieren van het schrappen van artikel 310 uit het strafwetboek. Daarmee werd het recht op staken in België ingevoerd. Staken was niet langer illegaal. Dat is een heel belangrijke democratische verworvenheid in ons land, die heeft gemaakt dat er heel wat sociale en democratische hervormingen zijn kunnen worden afgedwongen in die honderd jaar.

Dit parlement is blijkbaar van plan om die verjaardag, die eeuw van dat nieuwe grondrecht, te vieren met het inperken van het stakingsrecht bij De Lijn. We hebben er in de commissie heel wat discussie over gehad of dit nu wel of niet een inperking is. Dat is geen kwestie van politiek of ideologie. Dat is een kwestie van kijken naar de teksten. Als mensen nu op een stakingsdag 's ochtends kunnen beslissen om te werken of mee in staking te gaan, en jullie zorgen dat ze dat voortaan drie dagen op voorhand moeten beslissen en dat ze bovendien sancties kunnen krijgen als ze die beslissing veranderen, dan spreken we van een inperking van het stakingsrecht. Je kunt dat een verdedigbare inperking noemen, je kunt dat een slecht idee vinden, en dat is dan veeleer mijn mening, maar dat is een inperking van het stakingsrecht, honderd jaar na de invoering van dat recht in België.

De Vlaamse Regering, beste collega's, heeft de afgelopen tien jaar keihard bespaard op De Lijn. Een vijfde van het werkingsbudget van De Lijn is verdwenen. De prijzen zijn ondertussen gestegen voor de reiziger. En nu ligt zelfs een plan op tafel om één halte op de vijf in Vlaanderen te schrappen. Eén bushalte op de vijf in Vlaanderen weg.

En nu, toevallig nu, voert de Vlaamse Regering een minimale dienstverlening in op stakingsdagen. Een minimale dienstverlening, beste minister, beste collega's, dat heeft de reiziger van De Lijn al jaren. Een minimale dienstverlening hebben die iedere dag, met dank aan jullie besparingen. De reiziger moet centraal staan, hoor ik nu, wanneer het over dit ontwerp van decreet gaat. Maar het enige, beste collega's, dat de afgelopen jaren centraal heeft gestaan bij De Lijn, waren de

besparingen: besparingsronde na besparingsronde, lijnschrapping na lijnschrapping, prijsverhoging na prijsverhoging.

Maar het verzet tegen dat beleid bij De Lijn, het verzet tegen die afbraakpolitiek bij ons openbaar vervoer, zwelt aan. Er zijn steeds meer reizigers die vandaag in verzet komen, voor hun bushalte, voor hun buslijn, voor hun tram, en ook steeds meer met succes. Ze slagen erin om jullie terug te dringen en zorgen ervoor dat hun tramlijn niet geschrapt wordt, dat hun bushalte toch blijft bestaan. En die reizigers die vandaag overal in verzet komen, hebben een heel sterke bondgenoot in de chauffeurs van De Lijn. Want inderdaad, de chauffeurs van De Lijn doen niets liever dan met een volle bus rondrijden, mensen vervoeren en hun job doen. De chauffeurs van De Lijn zijn de beste verdedigers van een maximale dienstverlening bij De Lijn, in tegenstelling tot de minimale dienstverlening die jullie met jullie besparingen van de afgelopen jaren hebben opgelegd.

En dus is het niet onlogisch dat de Vlaamse Regering, net op een moment dat ze één op de vijf bushaltes wil schrappen, net op het moment dat ze De Lijn nog verder wil gaan privatiseren, probeert om die beste verdedigers van een sterk openbaar vervoer, de chauffeurs, een stukje monddood te maken en ervoor te zorgen dat die minder krachtige actiemiddelen hebben om, wanneer alle overleg is uitgeput, een vuist te kunnen maken. Het verbaast mij niet dat die democratie op Vlaamse wijze nu ook naar De Lijn wordt geëxporteerd.

Natuurlijk zou het beter zijn als er minder stakingen zijn. Daar is iedereen het over eens. Hoe minder stakingen, hoe beter voor de reiziger, voor De Lijn en voor de chauffeurs. Want iedereen vergeet altijd dat staken ook loonverlies betekent en dat daar helemaal niets leuks aan is. Natuurlijk zou het beter zijn als er geen stakingen nodig zijn omdat er zo hard bespaard is dat de bussen met ducttape aan elkaar hangen. Natuurlijk zou het beter zijn als er geen stakingen nodig zijn omdat er zulke grote personeelstekorten zijn dat er buslijnen moeten worden afgeschaft. Natuurlijk zou het veel beter zijn als er geen stakingen nodig waren omdat er zoveel gevallen van agressie zijn bij De Lijn, die vaak worden ingegeven door het feit dat er zoveel bussen te laat of afgeschaft zijn. Natuurlijk zou het beter zijn als er minder stakingen zouden zijn omdat er eindelijk weer een beetje respect komt voor de mensen die bij De Lijn werken, in plaats van dat erop neergekeken wordt, in plaats van het gebrek aan sociaal overleg, in plaats van het gebrek aan het serieus nemen van de mensen die iedere dag die bussen doen rijden. Natuurlijk zou dat beter zijn.

Maar doe dáár dan iets aan. Investeer dan in De Lijn. Zorg voor beter sociaal overleg. Zorg voor respect voor die chauffeurs en personeelsleden. Dat zou goed zijn voor De Lijn, voor de reiziger en voor de chauffeur. Maar daar lossen jullie helemaal niets van op. Jullie gaan verder in jullie hervormingen om De Lijn af te breken en jullie voeren minimale dienstverlening in voor de chauffeurs, zodat zij zich daar minder goed tegen kunnen verzetten.

Inderdaad, mevrouw Robeyns zei het al, er zijn een aantal fundamentele bezwaren bij dit ontwerp van decreet, los van de bedoeling die het heeft. Het eerste is natuurlijk dat er geen sociaal overleg is geweest. Dat is nochtans opgelegd door de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO): wanneer aan het stakingsrecht gemorrelt wordt, op de een of andere manier, moet men sociaal overleg organiseren. Dat is niet gebeurd. Er is geen sociaal overleg geweest. De minister heeft dat bevestigd in de commissie.

We hebben gevraagd om de sociale partners dan naar het parlement te halen. Laat ons hen horen als parlement. De meerderheid heeft dat geweigerd. En toch staat vandaag in het ontwerp van decreet nog steeds dat het voortvloeit uit sociaal overleg. Heel speciaal is dat, een ontwerp van decreet dat voortvloeit uit

sociaal overleg dat niet heeft plaatsgevonden. Alleen al daarvoor, collega's van de meerderheid, zou ik 'hup, huiswerk opnieuw doen' zeggen. Hier kunnen we niet over stemmen. We kunnen geen dingen goedkeuren waarin dingen staan die niet waar zijn.

Twee, dit ontwerp van decreet is een letterlijke kopie van het decreet voor minimale dienstverlening bij de NMBS. Een letterlijke kopie. Enkel is 'de NMBS' vervangen door 'De Lijn' en nog wat technische aanpassingen om te zorgen dat de woorden kloppen, verder is er niets veranderd, terwijl we het over twee totaal verschillende bedrijven hebben. De Lijn is Vlaams met een organisatie waar pachters bij betrokken zijn en dergelijke. De NMBS is federaal en heeft een monopolie op het spoor. Het zijn twee totaal verschillende bedrijven met exact dezelfde wetgeving. Andere arbeidsvoorwaarden voor de mensen, ambtenaar versus privécontract. Het zijn verschillende situaties met hetzelfde decreet. Slecht werk, zelfs als men akkoord gaat met de bedoelingen van het ontwerp van decreet.

Er zijn inderdaad heel grote bezwaren bij. Langs de ene kant is er gelijkheid, langs de andere kant worden de chauffeurs van De Lijn verschillend behandeld dan de chauffeurs van de pachters. Tegelijk zijn er bij de bevoegdheid heel grote vragen te stellen.

Beste collega's, ik kan u alleen maar oproepen om de honderdste verjaardag van het stakingsrecht in ons land op een andere manier te vieren, niet door het stakingsrecht in te perken van de beste verdedigers van een sterk openbaar vervoer, maar door dat openbaar vervoer opnieuw naar waarde te schatten door te investeren, zodat we geen stakingen meer nodig hebben. Wij zullen dit ontwerp van decreet met heel veel overtuiging wegstemmen. We denken dat het een slechte zaak is voor De Lijn, voor de reiziger en voor de chauffeurs, en voor de democratie in Vlaanderen.

De voorzitter: Dames en heren, zou u allen kunnen inloggen in het stembestelsysteem alstublieft?

De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, in tegenstelling tot de twee vorige sprekers hebt u mij wel – op zijn West-Vlaams – 'content' gemaakt vandaag. U hebt mij tevreden gemaakt met het ontwerp van decreet dat voorligt. U weet dat, want ik heb u daar in de afgelopen maanden veelvuldig over bevraagd in de commissie. Wij zijn blij dat we dit na jaren aandringen op een systeem vandaag kunnen goedkeuren – ik ga er toch van uit dat de meerderheid in dit parlement het ontwerp van decreet zal goedkeuren.

De vraag naar een minimale of gegarandeerde of continuïteit van de dienstverlening dateert al van de vorige legislatuur. Op 16 november 2016 werd er een resolutie goedgekeurd. Ik weet het nog goed, ik werd toen jammer genoeg al 35 – zo weet u meteen hoe oud ik dit jaar word. We hebben die vraag kunnen herhalen in de onderhandelingen over het regeerakkoord. In het regeerakkoord is een goede afspraak gemaakt. Ik ben blij dat er vandaag – met enig uitstel weliswaar, maar dat heeft zijn redenen, zoals sociale verkiezingen en corona die de verkiezingen heeft vertraagd –, de N-VA is blij, dat er vandaag een tekst, een ontwerp van decreet, een goede regeling, voorligt die zijn nut al bewezen heeft.

Collega D'Haese had het over de NMBS, waar dergelijke regeling inderdaad al is ingevoerd, tot tevredenheid, al zult u dat uiteraard weer ontkennen, van de meeste mensen die ermee moeten werken. In tegenstelling tot wat u zegt, is dit niet gebaseerd op een decreet voor de NMBS. Ik zou het hopen – u kent ons standpunt op dat vlak – dat we ooit over een decreet op de dienstverlening bij de

NMBS mogen spreken. Voorlopig is dat jammer genoeg nog een wet. (*Opmerkingen van Jos D'Haese*)

Maar het is goed, minister, dat u zelf het voortouw hebt genomen. We weten dat het initiatief in feite bij de sociale partners lag. Er is weinig tot niets uit gekomen. U hebt toen zelf het voortouw genomen. Dat is zeer goed. Zo kunnen we vandaag een ontwerp van decreet goedkeuren dat de continuïteit van de dienstverlening voor de reiziger van de bus en de tram in Vlaanderen regelt.

Collega's, ik trap een open deur in als ik zeg dat elke belastingbetaler recht heeft op een goede en kwaliteitsvolle dienstverlening door de overheid. Voor elke eurocent, voor elke euro belastinggeld mag de burger terecht een goede dienstverlening verwachten. Dat geldt ook voor het openbaar vervoer. Bij het openbaar vervoer in Vlaanderen moet de reiziger centraal staan.

De afgelopen jaren werd een derde van de ritten van bus en tram van De Lijn afgelast en geschrapt, door direct toedoen van een staking, door het directe effect van een staking. De burger, de belastingbetaler, heeft dus terechte frustraties, telkens wanneer er gestaakt wordt. Tussen haakjes, de laatste twee jaar komen die stakingen telkens vanuit een en dezelfde vakbond, een en dezelfde vakorganisatie, waar u zeer nauwe banden mee hebt, collega D'Haese en mevrouw Robeyns.

De reiziger heeft frustraties door die stakingen en mag terecht rekenen op een zekere en betrouwbare dienstverlening. Mensen die de bus of de tram nodig hebben, die genoodzaakt zijn om die te gebruiken om naar school of naar het werk te gaan, zijn elke keer opnieuw het slachtoffer van stakingen. Dit ontwerp van decreet wil daar iets aan doen. Met dit ontwerp van decreet zullen wij daar verandering in brengen. En ik zou zeggen: eindelijk! We kunnen geen dag te vroeg stemmen over dit ontwerp van decreet.

In tegenstelling tot wat u zegt, collega D'Haese – maar we zullen daar wellicht een welles-nietesspelletje over blijven hebben – tornen wij niet aan het recht om te staken. We tornen daar niet aan, maar tegelijkertijd – en dat is belangrijk – vrijwaren wij het basisrecht van elke burger, elke belastingbetaler, elke reiziger van De Lijn, namelijk: een goede, betrouwbare en zekere openbare dienstverlening. Dat is de essentie van dit ontwerp van decreet.

En daarom, voorzitter, minister, zal onze fractie dit ontwerp van decreet met heel veel plezier goedkeuren. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, ik denk dat er over dit ontwerp van decreet in de commissie, zoals dat hoort, zeker bij belangrijke decreten, een uitgebreid debat is gevoerd. Wegens de onbeschikbaarheid van mijn woordvoerder ter zake, zal ik het hier in de plenaire vergadering relatief beknopt houden, ook al omdat onze fractie van mening is dat in het ontwerp van decreet zeker een aantal positieve punten terug te vinden zijn. De continuïteit van de dienstverlening inzake openbaar vervoer is voor de reiziger absoluut een goede zaak. Het stakingsrecht wordt mijns inziens als dusdanig niet ter discussie gesteld. Minder positief – en daar hebben voorgaande collega's ook al op gewezen – is dat niet alle mogelijkheden van sociaal overleg werden gebruikt. Zeker in een dossier met een impact als dit ontwerp van decreet, zowel op personeel als op reizigers, is een dergelijk sociaal overleg toch erg belangrijk.

Onze fractie is van mening dat, hoewel het ontwerp van decreet rekening houdt met een aantal opmerkingen van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) en de Raad van State – niet met alle opmerkingen, maar met enkele – en er in

globo een stap in de goede richting wordt gezet, er toch nog een aantal vraagtekens overblijven. Ik heb het bijvoorbeeld over de naleving bij een spontane staking en over de toepassing van de bestaande plannen, zoals ook mijn collega al heeft verwoord in de commissie.

Wij zijn dus, kort samengevat, absoluut niet tegen een minimale en liefst ook vooral betrouwbare dienstverlening, zeker niet in publieke sectoren. Maar wij zien daar voorlopig, met dit ontwerp van decreet, alvast geen garanties voor. We zullen ons daarom straks onthouden.

Minister, ik wil van deze bespreking in de plenaire vergadering nog gebruikmaken om een oproep te doen. Zorg er bij de concrete uitvoering en uitwerking van dit decreet samen met De Lijn voor dat er altijd één belang vooropstaat en gegarandeerd wordt, en dat is het belang van de vele reizigers. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, collega's, als CD&V-fractie zijn wij overtuigd van het belang van het openbaar vervoer voor de toekomst van onze mobiliteit in Vlaanderen. We hebben de afgelopen maanden al heel vaak discussies gehad over allerlei aspecten van De Lijn. Er is ook een nieuwe directeur-generaal die zich is komen voorstellen met een heel nieuw plan, een nieuwe visie. Of het nu gaat over de vergroening, het creëren van dat multimodale netwerk, de basisbereikbaarheid of het bestrijden van vervoersarmoede, wij geloven dat de Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn een belangrijke rol te vervullen heeft. Wij geloven ook dat De Lijn deze positieve rol wil spelen. Daarvoor is het natuurlijk noodzakelijk dat reizigers, want daar gaat het uiteindelijk in de eerste plan om, kunnen vertrouwen op de dienstverlening van De Lijn. Jammer genoeg werden we de laatste jaren toch wel geconfronteerd met veelvuldige stakingen, meer dan we in het verleden kenden. Reizigers moeten weten dat ze op de diensten van De Lijn beroep kunnen doen, maar ook dat ze het op tijd weten als er zich dan toch problemen stellen of als er problemen opduiken en dat er alles aan wordt gedaan om de impact van die problemen te beperken.

Er wordt bij De Lijn hard gewerkt door de chauffeurs, de technici, het ondersteunend personeel, maar ook door het bestuur. Iedereen heeft een gemeenschappelijk doel: ervoor zorgen dat de mensen op hun werk raken, in het hospitaal, op school en in de winkel. Bij interne problemen binnen De Lijn, want daar gaat het dan toch meestal over, moet er daarom in de eerste plaats naar elkaar geluisterd worden en moet er rond de tafel gezeten worden om tot een oplossing te komen. Een staking voorkomen is beter dan genezen, maar als er dan toch gestaakt wordt, dan mag de reiziger, en zeker degene die geen alternatief heeft, hiervan niet het slachtoffer zijn. Dat hebben we in het verleden te vaak gezien. Daarom, collega's, ligt hier nu een vorm van een oplossing op tafel.

Aan het stakingsrecht van de werknemers van De Lijn wordt niet getornd. Wie wil staken, zal dat nog altijd kunnen. Tegelijk wordt er wel voor gezorgd dat de reiziger in het geval van staking voldoende op voorhand op de hoogte is. In het ontwerp van decreet staat dat dat ten minste 24 uur op voorhand moet zijn. Daarvoor is er ook het hele verhaal van de aanzeggingstermijn van acht werkdagen. Op haar beurt zal De Lijn voldoende op voorhand weten welke dienstregeling ze kan aanbieden en tijd hebben om die dus ook naar de reizigers te communiceren. Dat kan allemaal dankzij de intentieverklaring van personeelsleden die zullen staken, maar er zijn er ook altijd die dat niet zullen doen. Dat hebben we tot op heden ook altijd gemerkt. Je moet die bereidwilligen ook de kans geven om die gegarandeerde dienstverlening, die uiteraard beperkter zal zijn dan de volledige, te kunnen aanbieden aan de reiziger.

Ondertussen kan het sociaal overleg tussen het bestuur van De Lijn en de sociale partners natuurlijk ten volle verderlopen. Er is nooit gezegd dat er in die acht dagen niet voort kan worden overlegd. Het sociaal overleg blijft dus alle kansen krijgen.

Minister, collega's, wij zien een belangrijke plaats weggelegd voor een betrouwbare vervoersmaatschappij De Lijn en daarom zijn wij ook overtuigd van de meerwaarde van dit ontwerp van decreet. We zullen het uiteraard goedkeuren.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): We kiezen met dit ontwerp van decreet voor de belangrijkste partij in dit debat en dat is de reiziger. Dat is een keuze voor de volle 100 procent en dat is ook eigenlijk uit noodzaak geboren.

Goede collega's, we kunnen inderdaad verwijzen naar het regeerakkoord. Ik was een van de absolute promotoren van dit ontwerp van decreet en voorstander van een wetgevend initiatief. Diegenen die mij kennen, weten dat ik zeker en vast iemand ben die ingesteld is op overleg en concertatie, en om door naar elkaar te luisteren tot een vergelijk te komen. In 2019 kwamen we uit op een totaal van 39 stakingsdagen bij De Lijn. Op het einde waren er bij De Lijn zelfs geen woordvoerders meer die nog bereid waren om voor de camera het publiek te overtuigen waarom men opnieuw voor het stakingswapen koos. Men was daar ook vooral bezig met een interne strijd. Men nam een voorschot op de syndicale verkiezingen die gepland waren en men moest vooral tonen dat men wat dat betreft het meeste lef en durf had, en dat op de kap van de reiziger.

Want, goede collega Robeyns, ook dat is een historische realiteit. Die stakingsdagen waren vooral op conto van het personeel van De Lijn te schrijven, niet van de pachters. Ze verzorgen elk de helft van de ritten. De interessante ritten worden door De Lijn aangeboden in een stedelijke context. De ritten langs meanderende veldwegen en landelijke wegen zijn voorbehouden voor de pachters. Dat is een verhouding van een op tien wanneer het gaat over het aantal stakingsdagen. Nu durft geen enkele vakbondsbaas dat nog te zeggen maar toen ik hier in het begin kwam, zeiden die vlakaf dat zij een staatsdienst zijn die moet tonen dat zij bestaan als vakbond, waar dan ook af en toe stakingsdagen bijhoren. Ik verzin dit niet, dat is eigenlijk gewoon een stuk sociale geschiedenis van niet zo heel lang geleden.

We kiezen hier dus voor een regeling waarbij in geval van een staking bij De Lijn, de reiziger niet in de kou blijft staan. We kiezen voor een werkwijze, een methode zoals die sinds twee à drie jaar bestaat in de schoot van de nationale spoormaatschappij, de NMBS en Infrabel, waarbij, op het ogenblik dat er een stakingsaanzegging is van de vakbonden, wordt gevraagd wie zal staken en wie werkwillig is. Met het contingent van werkwillig personeel probeert men dan op de hoofdassen een soort van noodaanbod, vooral tijdens de spits, aan te bieden. Daardoor weten de reizigers, hetzij de arbeider die tijdig in zijn fabriek moet geraken, hetzij de leerling die op tijd op school moet geraken om de lessen te kunnen volgen, 24 uur op voorhand waar ze aan toe zijn. We kiezen hier dus voor de reiziger. Men kan hier nu inderdaad zitten schermen met grote ideologische termen en de grote woorden bovenhalen, maar we doen daarmee geen afbreuk aan het stakingsrecht. Neen, we verzoenen net het recht op staken met een ander fundamenteel recht, namelijk het recht op werken en het recht om op tijd op school te geraken.

Als er onvoldoende werkwilligen zijn, goede collega's aan de linkerkant, om in een veilig noodaanbod te voorzien, dan zal er ook geen aanbod zijn. Er worden geen wettelijke opvorderingen in dit ontwerp van decreet ingeschreven. Er is dus geen opvorderingsrecht van het personeel.

De gegarandeerde dienstverlening betekent dus geen business as usual, voorzitter en goede collega's. Reizigers die hun reis kunnen uitstellen of een alternatief hebben, maken dan ook het best gebruik van dat uitstel of van dat alternatief.

We willen hier vooral duidelijkheid scheppen, zodat die reiziger letterlijk en figuurlijk niet in de kou blijft staan. Vandaar dat Open Vld rekening houdt met al die overwegingen die hier spelen: de keuze voluit voor de reiziger, mensen duidelijk informeren, mensen een alternatief aanbieden, zeker tijdens de spitsuren, maar zeker ook respect, goede collega's ter linkerzijde, voor dat fundamentele stakingsrecht dat voor ons ook een belangrijke verworvenheid is, maar ook respect voor wie wil werken en voor de meest weerloze der leerlingen die op tijd op school moet zijn. Al die zaken komen hier mooi in balans samen.

Minister, Open Vld zal dit ontwerp van decreet met betrekking tot de continuïteit van de dienstverlening bij De Lijn in geval van staking dan ook met volle overtuiging goedkeuren.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, minister, collega's, ook van de Groen-fractie moet geen enthousiasme worden verwacht over dit ontwerp van decreet.

Collega's van de meerderheid, ik denk dat zelfs jullie moeten toegeven dat de timing van dit ontwerp toch wel bijzonder cynisch is. De grote hervorming van het openbaar vervoer, de uitrol van het decreet Basisbereikbaarheid moest al eens worden uitgesteld tot 2022 en recent is gebleken dat door fouten bij de aanbesteding van de Mobiliteitscentrale die datum niet zal worden gehaald. 1 januari 2023 lijkt nu al een optimistische inschatting.

De Vlaamse Regering is bijzonder slecht geplaatst om efficiëntielessen te geven aan het personeel van De Lijn.

Daarnaast werken de mensen van De Lijn nu al meer dan een jaar in bijzonder moeilijke coronaomstandigheden. En ze krijgen van u geen dank voor hun inzet. Neen, de meerderheid in dit parlement stapt mee in een verhaal dat er eigenlijk op neerkomt dat de medewerkers van De Lijn liever staken dan werken. En dat is minstens qua timing bijzonder grof.

Waar wij de meerderheid wel in steunen is uiteraard de bezorgdheid dat de reiziger bij De Lijn centraal moet staan. Maar hoe doe je dat, collega's? In de eerste plaats door ervoor te zorgen dat De Lijn voldoende middelen heeft om haar taken op een performante manier te vervullen. Ik hoor collega Maertens graag zeggen dat elke burger recht heeft op een goede dienstverlening. Maar om die goede dienstverlening te kunnen hebben moeten daar ook middelen tegenover staan. De werkmiddelen die De Lijn ter beschikking heeft, volstaan niet. Sinds 2009 staat De Lijn op een besparingsdieet, en om van basisbereikbaarheid een succes te kunnen maken voor alle Vlamingen, minister, zijn bijkomende middelen nodig. Dat hebben ook de collega's van de meerderheid al toegegeven.

Maar die hervorming moet gebeuren met een gesloten enveloppe, en daardoor zullen er onvermijdelijk reizigers in de kou staan – niet door stakingen maar doordat de Vlaamse Regering te weinig middelen investeert in het openbaar vervoer. En de investeringsmiddelen volgen evenmin, minister. Wanneer komt u eigenlijk met een becijferd plan voor de vergroening van De Lijn, dat nochtans ook in het regeerakkoord staat? Maar dit is natuurlijk een gemakkelijk thema. Je neemt een wet over van het federaal parlement, copy-paste, en dat kost geen euro. Maar als je echt de doelstellingen wilt realiseren uit het regeerakkoord, dan staan daar wel middelen tegenover. En die zijn er nog altijd niet.

In die moeilijke budgettaire context heeft De Lijn vorig jaar toch het chronisch tekort aan chauffeurs en technici kunnen aanpakken. In 2020 werden veel meer van die broodnodige profielen aangeworven dan in de voorgaande jaren. Want het is dat personeelstekort dat in 2019 tot zoveel stakingsdagen heeft geleid. En hoewel dit nefast was voor het vertrouwen van de reiziger is de schuld daarvan zeker niet zomaar bij het personeel te leggen. En dat doet dit ontwerp dus wel. Terwijl er vandaag al een systeem bestaat van optimale dienstverlening, en de minister niet kon uitleggen wat de toegevoegde waarde van dit ontwerp van decreet is bij dat bestaande systeem. Terwijl de minister een systeem kopieert dat op maat van de NMBS en het treinvervoer geschreven is. Terwijl het maar de vraag is of het systeem de toets van het gelijkheidsbeginsel zal doorstaan, omdat het enkel geldt voor de werknemers van De Lijn en niet voor die van de onderaannemers. Terwijl de minister in de debatten die we in de commissie hebben gehad onvoldoende kon aantonen in welke mate een systeem van minimale dienstverlening bij een zeer geconcentreerde organisatie als het spoor zomaar kan worden toegepast op een zeer gedeconcentreerd netwerk als het bus- en tramvervoer.

Dan zou je denken dat we daarover met vertegenwoordigers van De Lijn, met vertegenwoordigers van de vakbonden in debat kunnen gaan in de commissie. Maar die hoorzittingen zijn door de meerderheid geweigerd. We tasten daar dus nog steeds in het duister.

Voorzitter, ik rond langzaam af. Dit ontwerp viseert volgens de Groenfractie onterecht de vele werknemers van De Lijn die elke dag hun stinkende best doen om een goed openbaar vervoer voor de reizigers te hebben. Het hangt met haken en ogen aan elkaar omdat het op maat geschreven is van de NMBS, maar niet van het veel fijnmazigere busvervoer, dat in een heel andere context functioneert. Het is dus een staaltje profileringsdrang van deze regering, op kap van het personeel. En door het uitblijven van voldoende investeringen in het openbaar vervoer is het ook op kap van de reiziger. Wij stemmen dus tegen.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, bedankt voor jullie tussenkomsten op dit ontwerp van decreet. Ik heb het in de commissie al herhaaldelijk gezegd en ik wil het bij deze nogmaals herhalen: het doel van dit ontwerp is het verbeteren van de dienstverlening bij De Lijn. En waarom willen we die dienstverlening verbeteren? Ik heb een aantal collega's al horen zeggen – de heer Keulen, mevrouw Brouwers, de heer Maertens – dat we in 2019 niet minder dan 39 stakingsdagen hadden. Gelukkig was er zelden 100 procent stakingsbereidheid, gelukkig was het meestal maar één vakorganisatie die overging tot staking. Maar 39 dagen, dat betekent telkens dat schoolgaande jeugd in de kou blijft staan, wachtend op een bus die niet komt opdagen om naar school te gaan. Mensen die naar het werk willen gaan, blijven ook in de kou staan omdat de tram of bus niet komt opdagen bij gebrek aan personeel.

Dat is wat we met dit verhaal willen verbeteren. We willen de dienstverlening verbeteren. We willen de reiziger centraal stellen.

Sommigen zeggen dat we dat hier snel-snel regelen. Dat heb ik mevrouw Robeyns horen zeggen. 'We worden hier in snelheid gepakt.' Collega's, dit ontwerp van decreet gaat al terug naar een resolutie die in dit parlement werd goedgekeurd in november 2016. Het is mee opgenomen in het regeerakkoord. Ik heb in januari 2020 een schrijven gericht aan de voorzitter van de raad van bestuur van De Lijn met de vraag om het sociaal overleg op te starten. Ik heb daar geen reactie op gekregen. Het was de bedoeling dat ik binnen de zes maanden een voorstel zou krijgen. Ik heb gewacht tot december. Toen ik toen,

na elf maanden, nog altijd geen voorstel had, ben ik zelf met een voorstel gekomen. Dat voorstel is gelijklopend met dat van de NMBS. Dat klopt. Ik deed dat omdat dat al de toets van het Grondwettelijk Hof had doorstaan.

Deze regeling is geen inbreuk op het stakingsrecht. De collega's van de meerderheid hebben dat al heel duidelijk benadrukt. Het is geen inbreuk op het stakingsrecht. Het is wel een regeling hoe De Lijn zich intern organisatorisch voorbereidt in geval van staking. Die voorbereiding, die organisatorische regeling, is in het belang van de reiziger. Een reiziger weet minstens 24 uur van tevoren of zijn bus of tram al dan niet zal rijden. Het management van De Lijn heeft 48 uur van tevoren de tijd om een regeling uit te werken in geval van staking, om een aangepast vervoersaanbod te organiseren. De reiziger heeft er dus alle belang bij. Hij is in kennis gesteld. Ook de werkwilligen hebben er alle belang bij, want zij weten ook ruim 24 uur van tevoren of zij al dan niet welbepaalde ritten zullen doen. Ook de partners hebben er belang bij, want zij zullen desgevallend meer ritten moeten rijden als anderen niet werkwillig zijn. Het is kortom in het belang van de hele organisatie, van De Lijn tout court. Daarom komen we met dit voorstel. 48 uur van tevoren kan De Lijn in geval van staking een aangepast vervoersaanbod voorleggen. De reiziger weet 24 uur van tevoren of zijn bus of tram al dan niet komt, of zal eventueel een andere regeling kennen.

Men zegt dat ik de oorzaak moet wegnemen, de reden van staking. Ik heb al meermaals gezegd dat in geval van staking ik meestal tevreden ben vast te stellen dat de stakingsbereidheid niet 100 procent is. Dat doet al goed aan een kant. (*Gelach*)

Ik hoor hier sommigen lachen. Maar opnieuw, het valt op dat het telkens één vakorganisatie is die, zeker in 2019, overging tot staking. Een aantal collega's van de meerderheid hebben het hier ook al gezegd: het was meer toe te schrijven aan profileringsdrang met het oog op sociale verkiezingen, dan dat er effectief aan het belang van de organisatie werd gedacht.

Men zegt dan telkens dat men staakt omwille van de besparingen. Collega's, jaar na jaar gaat meer dan 1 miljard euro naar De Lijn. Ik heb al meermaals gezegd, zowel in de commissie als hier in de plenaire vergadering, dat ik niet bespaard heb op De Lijn, dat De Lijn dit jaar een bedrag heeft van 840 miljoen euro aan exploitatiekosten, dat De Lijn dit jaar daarbovenop 317 miljoen euro aan investeringen heeft. Geen besparingen! Recentelijk hebben we bij De Lijn een tevredenheidsonderzoek gehad. Wat bleek daar? Dat de tevredenheid opnieuw achteruitgaat. De organisaties van de stakingen zijn daar minstens ook een oorzaak van, want stiptheid is opnieuw een punt waar De Lijn slecht op scoort, en natuurlijk is er bij stakingen van stiptheid weinig te zien.

Sommigen zeggen dat dit een symbooldossier is. Dat denk ik echt niet. We weten dat we hier al sinds 2016 over praten. Sommigen zeggen dat dit ook van toepassing moet zijn op de partners van De Lijn, op de privé-exploitanten. Collega's, ik hoop dat jullie toch iets van sociaal recht, van arbeidsrecht kennen, en dat jullie weten dat wij als overheid aan privébedrijven geen rechten of plichten hebben op te leggen. Dat geldt voor overheidsbedrijven, oké, maar niet voor privébedrijven. Tegelijkertijd wil ik jullie er opnieuw op wijzen dat bij de partners, bij de exploitanten, er nauwelijks gestaakt wordt. Dat mag nog even duidelijk 'in the picture' worden gezet.

Mevrouw Robeyns, ik vind dat een heel vreemde redenering. Als een stakingsaanzegging is gedaan, vindt u dat we de sociale partners en het management moeten verplichten het sociaal overleg te laten doorgaan. Ik hoop dat u weet dat het sociaal overleg na een stakingsaanzegging bijna altijd doorloopt, net om uit de impasse te geraken en de staking alsnog te voorkomen. Recent hebben we

gezien dat dit is gelukt. Ik denk trouwens dat de vakorganisaties geen vragende partij zijn. U stelt nu dat we het sociaal overleg na iedere stakingsaanzegging moeten laten plaatsvinden en dat we dit als een verplichting moeten opleggen, zodat we iemand, bij wijze van spreken, kunnen vastpakken en aan een tafel kunnen laten zitten. Ik denk dat die verplichting geen goede zaak zou zijn en ik wil daar zeker niet op ingaan.

Sommigen blijven aan onze bevoegdheid twijfelen en blijven stellen dat we de Raad van State opnieuw om een advies zouden moeten vragen. Ik nodig hen andermaal uit om het advies van de Raad van State expliciet te lezen. Zoals ik in de commissie al heb verklaard, heeft de Raad van State gesteld dat er geen bevoegdheidsprobleem is en dat er geen bijkomende adviezen nodig zijn.

Ik hoop, kortom, dat we na de goedkeuring van dit ontwerp van decreet opnieuw de belangen van de reiziger centraal kunnen stellen en dat we de reiziger in het geval van een staking minstens 24 uur op voorhand een aangepast vervoersaanbod kunnen voorleggen, zodat hij niet langer in de kou staat.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Het klopt dat we een amendement hebben ingediend om het sociaal overleg te verplichten. De realiteit is dat de duurtijd van de stakingen toeneemt, omdat het sociaal overleg moeilijk verloopt en moeizaam op gang komt. Om die reden dien ik dat amendement in.

Minister, volgens u zijn de sociale partners geen vragende partij. Ik vind het bijzonder jammer dat we de sociale partners hier niet hebben kunnen horen. Ik had graag van de sociale partners gehoord of ze geen vragende partij zijn. U en uw meerderheidspartijen hebben niet toegelaten hierover een hoorzitting te organiseren. Het is een realiteit dat de duurtijd van de stakingen toeneemt, omdat er in het sociaal overleg iets misloopt. Ik houd dat amendement zeker aan.

U hebt verklaard dat u niet hebt bespaard. Ondertussen hebben we de directie van De Lijn in de commissie al vele keren opnieuw horen bevestigen dat er in het verleden continu op de werkingsmiddelen van De Lijn is bespaard. Met betrekking tot de gigantische investeringen die nodig zijn voor de vergroening van de busvloot stelt de nieuwe directeur-generaal dat de slechte toestand van het wagenpark aan de continue besparingen te wijten is.

Laat ons eerlijk zijn. De realiteit is dat de mensen er nu geen staat op kunnen maken of de bus al dan niet komt. Dat ligt niet aan de buschauffeur. De buschauffeur staakt niet voor zijn plezier. Hij doet dat omdat hij in slechte omstandigheden moet werken en de reden is dat er continue is gedesinvesteerd en dat De Lijn een slecht management heeft gehad. Wij wachten op u om die problemen, de oorzaken van de stakingen, aan te pakken. Dan komt er een maximale dienstverlening voor de reiziger, want dat willen wij allemaal. Daarvoor zouden we u op een applaus trakteren. We hopen dat u alsnog tot dat inzicht zult komen en niet alleen naar het Vlaams Parlement zult komen met gemakkelijke symbooldossiers die niemand vooruithelpen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, we hebben het debat uitgebreid gevoerd in de commissie. Ik was niet van plan om dat hier ook te doen. Echter, ik heb daar al veel gehoord, maar van wat ik hier allemaal hoor, gaan mijn oren tuiten.

Beste collega's, het beeld dat hier wordt geschapen van chauffeurs die voor de lol, voor hun plezier het werk neerleggen: ik vind dat van een onwaarschijnlijk

dedain voor die mensen, die iedere dag keihard werken. Onwaarschijnlijk! Eigenlijk vind ik dat plat populisme. *(Opmerkingen van Karin Brouwers)*

Mevrouw Brouwers, de heer Keulen heeft het hier letterlijk gezegd. Letterlijk! Mijnheer Keulen, u kunt straks antwoorden als u wilt, maar u hebt hier letterlijk dingen ...

De voorzitter: Ik zal wel bepalen wanneer de heer Keulen mag antwoorden.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, u mag dat van mij bepalen.

Ik was nog niet uitgesproken, maar goed, ik zal ...

De voorzitter: U krijgt meteen opnieuw het woord.

Persoonlijk feit, mijnheer Keulen?

Marino Keulen (Open Vld): Met alle respect, als men natuurlijk geen argumenten heeft, dan worden ze verzonnen. We krijgen daar nu een voorbeeld van hier. Er is 39 dagen gestaakt in 2019, en dat had vooral te maken met een voorschot op de syndicale verkiezingen. Dat had allemaal veel minder te maken met de redenen die ik hier hoor. Dat was eigenlijk platte profilering. Ik heb nergens gezegd dat die chauffeurs dat doen om reizigers te pesten. Ik heb nergens gezegd dat die chauffeurs dat doen om het beleid uit te dagen. Ik heb gewoon de punten gemaakt die ik net heb opgesomd. De voorbeelden die u aanhaalt, dat zijn úw woorden, maar ze zijn alleszins geen correcte weergave van datgene wat ik heb gezegd en ook niet van wat ik heb bedoeld. Goede collega D'Haese, dat is gewoon niet de waarheid.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Keulen, ik wil het verslag er gerust op nalezen, maar ú hebt hier gezegd dat u van mensen van de vakbond hebt gehoord dat ze staken omdat dat er nu eenmaal bij hoort in een overheidsbedrijf.

Marino Keulen (Open Vld): Dat klopt. Dat was inderdaad twintig jaar ...

Jos D'Haese (PVDA): Dat is onzin! Dat is onwaarschijnlijke onzin!

Marino Keulen (Open Vld): Een vakbondsbons draaide daar zijn hand niet voor om.

Jos D'Haese (PVDA): Dat getuigt van een dedain en een arrogantie, van een gebrek aan respect!

De voorzitter: Collega, u kunt blijven roepen, maar uw micro staat uit. *(Opmerkingen van Jos D'Haese en Marino Keulen)*

Collega's, ofwel zetten we dit debat op een beschaafde manier voort, ofwel is het debat afgerond. Goed? *(Opmerkingen)*

Dat is heel democratisch.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, het was net een oproep om het beschaafd te houden, in plaats van dat soort wilde beschuldigingen rond te strooien.

De voorzitter: Maak dan uw eigen punten in plaats van andere mensen te blijven citeren.

Jos D'Haese (PVDA): Collega Keulen en beste andere collega's, er zijn redenen genoeg geweest om bijvoorbeeld tijdens heel deze coronacrisis het werk neer te leggen. Het interesseert me zeer wie van de collega's hier in maart, april, mei met een bus had willen rondrijden. Op die bussen werden er toen nog geen mondkmaskers gedragen. Het heeft weken, maanden geduurd voor de afsluitingen in orde waren. Men heeft heel veel strijd moeten voeren om de essentiële beschermingsmaatregelen in orde te krijgen. Ik ben heel benieuwd wie uit deze zaal met die bussen had willen rijden. Die mensen zijn echter blijven rijden. Die hebben niet het werk neergelegd. Die zijn blijven rijden. Die hebben naar oplossingen gezocht, die hebben maatregelen afgedwongen en die zijn blijven rijden. Beste collega's, weet u wat ze hebben gekregen als bedankje? Weet u dat? Een reep chocolade en een preek van de heer Keulen. Dat hebben ze gekregen als dank voor hun harde werk tijdens de coronacrisis.

Er wordt hier dan heel veel geschermd met nieuwe rechten: het recht om met de bus op school te geraken, het vrijwaren van het basisrecht op een goede, betrouwbare en zekere dienstverlening, het vertrouwen op de dienstverlening bij De Lijn. Beste minister, beste collega's, gebruiken jullie soms De Lijn? Die rechten waarover jullie spreken, die bestaan immers niet. Die bestaan niet, ook niet buiten stakingsdagen, ook vandaag niet, hoewel er verbetering is. Ook vandaag heb je van die bordjes die aangeven dat er een bus of een tram zal komen, en die komt niet. Ook vandaag sta je 's ochtends op het perron te wachten om je bus naar school te nemen, en die bus komt niet. Dat is vandaag de realiteit! Jullie spreken over het verzekeren van dienstverlening, die jullie zelf niet verzekeren wegens de jarenlange besparingen. Dat recht is dus niet afdwingbaar, aangezien het ook buiten stakingsdagen niet bestaat. Daarvoor hebben we meer middelen nodig. En wie vraagt er meer middelen? De chauffeurs. Wie willen jullie hiermee monddood maken? De chauffeurs. Jullie kiezen voor de belangrijkste partij, de reiziger, jullie willen de dienstverlening verbeteren, en toch worden alle voorstellen om meer te investeren in die dienstverlening hier weggestemd. Heel speciaal. Jullie willen de dienstverlening alleen verbeteren wanneer er wordt gestaakt, en alle andere dagen van het jaar kan die gerust verder achteruit blijven gaan.

En dan wordt er veel gesproken over het jaar 2019. Het lijkt alsof er in 2019 verkiezingen waren, quod non. Er waren hoegenaamd geen verkiezingen in 2019, helemaal niet. De sociale verkiezingen waren pas veel later, in 2020. Waar jullie vooral niet over spreken, is dat 2019 het toppunt van de besparingen was, die niet u, minister, maar uw voorganger, Ben Weyts, tien jaar lang heeft uitgevoerd bij De Lijn. Gaat u dat ontkennen? De cijfers die de gedelegeerd bestuurder van De Lijn ieder jaar in de commissie komt brengen, zeggen het: een vijfde van het werkingsbudget van De Lijn verdwenen, foetsie, weg, de lucht in. Een vijfde.

Die besparingen hebben ervoor gezorgd dat De Lijn in 2019 een absoluut rampjaar heeft gekend, niet door de vakbonden, maar wel door chauffeurstekorten, en door bussen die in brand vlogen. *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

Absoluut. Ze vlogen in brand. Weet u hoe ze dat noemden bij De Lijn, mijnheer Gryffroy? Dat had een naam, dat waren barbecuebussen. Er waren zoveel bussen die in brand vlogen in 2019 dat ze er een naam voor hebben gevonden. Dat was het gevolg van de jarenlange besparingen bij De Lijn.

Dan komen jullie hier zeggen dat de chauffeurs die met dat soort bussen moeten rijden, dat chauffeurs die telkens opnieuw achter een afgeschafte bus moeten rijden al die boze reizigers mogen oppikken, dat chauffeurs die agressie onder vinden doordat de dienstverlening zo rammelt geen recht hebben om op te komen voor een betere dienstverlening en dat het onlogisch is dat er op dat moment meer actie wordt gevoerd. *(Opmerkingen van Bert Maertens)*

Dat zegt alles over jullie visie. Mijnheer Maertens, ik heb hier alleen maar gehoord dat de mensen in 2019 hebben gestaakt omdat ze bij een overheidsdienst werkten, omdat het verkiezingen waren – wat niet waar is – ...

De voorzitter: Collega D'Haese, mag collega Keulen u onderbreken?

Jos D'Haese (PVDA): Ik heb niet liever dan dat collega Keulen mij onderbreekt. Hij weet dat.

Marino Keulen (Open Vld): Zo vallen dan toch alle puzzelstukken samen. Die zogenaamde barbecuebussen, dat had te maken met de keuze – een bevestiging van het moment – die men op een zeker ogenblik heeft gemaakt voor bussen met een soort extract van koolzaad als brandstof. Dat was niet helemaal doorzacht, dat stond niet helemaal op punt, maar het klonk wel goed en het paste in een soort van vage duurzaamheidsagenda. Dat is helemaal misgelopen.

Het had niets te maken met onderinvesteringen, het had te maken met een soort van steekvlampolitiek. Gelukkig waren er dat maar een paar. Het bleek dat de technologie voor koolzaad als brandstof niet helemaal op punt stond. Wat u hier vertelt, had daarmee te maken, en niet met andere dingen.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Keulen, weet u hoe lang het duurde voor er iemand van De Lijn ter plaatse was om dat op te lossen toen er zo'n bus in brand stond? De mensen mochten dat allemaal zelf oplossen, omdat er zo weinig controleurs waren en zo weinig volk op de dispatching om dat soort zaken in orde te brengen.

Hoe jullie kunnen blijven ontkennen wat jullie hebben aangericht bij De Lijn, dat vind ik ongelooflijk. Dat vind ik getuigen van een gigantische wereldvreemdheid. Ik vind dat ongelooflijk. Jullie spreken over mensen die aan bushaltes blijven staan, maar als mensen aan bushaltes blijven staan, dan komt dat in de eerste plaats door jullie besparingen.

Trouwens, het feit dat er alleen maar gestaakt wordt door één vakbond, dat is onzin, dat weten jullie ook. De laatste was bijvoorbeeld met alle vakbonden samen, zelfs die van de pachters erbij. Ik weet dat u dit niet graag hoort, minister. Dat de stakingsbereidheid geen 100 procent is, ik denk dat de reiziger graag zou hebben dat die lager is, maar jammer genoeg is die zeer hoog, en daar zijn jullie absoluut voor verantwoordelijk. *(Opmerkingen van Marino Keulen)*

De schuldige, absoluut. Daar is schuld een zeer belangrijke verantwoordelijkheid.

Als het gaat over de tevredenheid, minister, u gebruikte die tevredenheidstudies om af te geven op chauffeurs of op vakbonden. *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

Ja, dat is een persoonlijke appreciatie. Als de minister zegt dat de reizigers-tevredenheid daalt doordat de stiptheid daalt, en dat dit komt door stakingen, dan noem ik dat afgeven op vakbonden.

Weet u waar de reiziger wel nog tevreden over is bij het openbaar vervoer, minister? Het enige waar De Lijn nog goede punten op haalt, weet u dat? De chauffeurs. Het enige wat de tevredenheid over De Lijn nog een beetje hoog houdt, dat zijn de chauffeurs. Als de stiptheid van De Lijn lager is, minister, ...

Minister Lydia Peeters: Het gaat wel over de werkwillige chauffeurs.

Jos D'Haese (PVDA): Vraagt u het gerust. Vraagt u dat gerust aan de reiziger, minister. Ik ken een aantal chauffeurs op een vaste lijn die ook mee staken

omdat ze vóór een sterk openbaar vervoer zijn, en dat zijn van de meest geliefde chauffeurs die ik ken. Dat weet je als je af en toe een bus neemt.

Ten slotte wil ik nog afronden – want ik zie dat mijn tijd bijna op is en dat jullie het allemaal beu zijn, nietwaar? – met een toch wel duidelijke bekentenis van het Vlaams Belang hier vandaag. (*Rumoer. Opmerkingen*)

Dat heeft het voordeel van de helderheid. Het Vlaams Belang zegt altijd dat het een sociale partij is, maar kiest vandaag heel duidelijk kant tegen de vakbonden en voor een minimale dienstverlening, voor het inperken van het stakingsrecht. Ik heb begrepen dat jullie deze week zelfs een wetsvoorstel hebben ingediend in een ander parlement om de rechtspersoonlijkheid voor vakbonden in te voeren – nog zo'n oude, patronale, afgezaagde eis om ervoor te zorgen dat mensen minder gemakkelijk kunnen opkomen voor hun rechten. In woorden zijn jullie sociaal, maar in de realiteit antisyndicaal. Het 'werken baat, staken schaad' van de jaren 90 is nog springlevend bij jullie. Bij dezen is dat glashelder en weten de mensen wat ze van jullie kunnen verwachten.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 718/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 3.*

Er is een amendement op artikel 4. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 718/4)

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over het amendement, de artikelen en het ontwerp van decreet houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, bijna iedereen is aangemeld in de stemtoepassing. Voor we met de eigenlijke stemmingen beginnen, voeren we een teststemming uit.

– *De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.*

Deze test is goed verlopen.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over openbaarheidsregels voor medische dossiers van wilsonbekwame personen in het algemeen en in woonzorgcentra in het bijzonder – 774 (2020-2021) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie over het verzoekschrift over openbaarheidsregels voor medische dossiers van wilsonbekwame personen in het algemeen en in woonzorgcentra in het bijzonder.

Mevrouw De Vreese, verslaggever, heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Beste collega's, het verzoekschrift werd ingediend op 20 november en verwezen naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie. Er was een eerste bespreking op 19 januari 2021, waarbij de commissie besliste het advies van de minister-president in te winnen. Er was een tweede bespreking op 20 april 2021.

Dan ga ik in op de grond van de zaak. De verzoeker haalt aan dat een burger de tussenkomst van de Beroepsinstantie inzake de Openbaarheid van Bestuur had gevraagd omdat het woonzorgcentrum waar zijn wilsonbekwame vader verblijft, nagelaten had een afschrift van het volledige opvolgingsdossier, inclusief medische info, te bezorgen. De verzoeker beriep zich op een zorgvolmacht. Na onderzoek komt de Beroepsinstantie inzake de Openbaarheid van Bestuur tot de bevinding dat het dossier in kwestie niet kan worden vrijgegeven omdat dit afbreuk zou doen aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Deze in het Bestuursdecreet voorziene uitzonderingsgrond op de openbaarheid is een concretisering van het recht op privacy dat beschermd wordt door de Grondwet en het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden. Uit het advies van de minister-president blijkt dat er veel invalshoeken zijn qua regelgeving, privacy, de federale regeling voor wilsonbekwamen en de rechten van de patiënt.

De commissie oordeelt dat het telkens om delicate situaties gaat, die met veel zin voor nuance en concrete omstandigheden moeten worden beoordeeld. De commissie stelt dan ook dat ze zich in dezen baseert op het oordeel van de betrokken beroepsinstantie. De commissie stelt ook dat het hier weliswaar gaat om een specifiek geval, maar dat ze zeker niet uitsluit dat er in de toekomst decretale initiatieven genomen worden door de volksvertegenwoordigers. Dit antwoord werd bezorgd aan de verzoeker, samen met het advies van de minister-president.

De voorzitter: Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

MOTIE betreffende een belangenconflict van Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse en Suzy Wouters over het ongrondwettelijk usurperen van Vlaamse bevoegdheden door het federale wetsontwerp betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie – 821 (2020-2021) – Nr. 1

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Chris Janssens bij motie van orde een voorstel gedaan tot aanvulling van de agenda met de motie van Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse en Suzy Wouters betreffende een belangenconflict over het ongrondwettelijk usurperen van Vlaamse bevoegdheden door het federale wetsontwerp betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie.

De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, de reden is spoed, omdat er op dit moment in het federaal parlement, in de Kamer van volksvertegenwoordigers een debat bezig is en een wet ter stemming voorligt – die allicht morgen al in de plenaire vergadering is, zo niet uiterlijk volgende week – over de zogenaamde Pandemiewet. Dat is een wetsontwerp dat onzes inziens op een ongrondwettelijke manier Vlaamse bevoegdheden inzake preventieve gezondheidszorg usurpeert. Daarom inderdaad vind ik dat wij als Vlaams Parlement hier vandaag een signaal moeten geven dat de Federale Regering geen misbruik mag maken van de coronacrisis om ruime bevoegdheden naar zich toe te trekken, bevoegdheden die overigens volgende de Grondwet en volgens de bijzondere wet tot hervorming der instellingen toebehoren aan de gemeenschappen. We kunnen dit debat niet langer uitstellen. Het federaal parlement gaat daar zeer binnenkort over stemmen. Dus moeten wij als Vlaams Parlement onze tanden tonen en zeggen: over onze bevoegdheden spreekt slechts één parlement zich uit, en dat is het Vlaams Parlement.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Het is zeker nuttig en verdienstelijk dat de goede collega's van het Vlaams Belang aandacht vragen voor een mogelijke usurpatie van bevoegdheden door het federale niveau in de Pandemiewet. Maar aangezien de Kamervoorzitter nog wacht op een advies van de Raad van State, kan daarover nog niet gestemd worden op het federale niveau. Volgens ons is er dan ook geen sprake van hoogdringendheid.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Ik heb me ook geïnformeerd, en men wacht dus nog op een advies van de Raad van State. Dus de kans dat er hierover morgen in de Kamer gestemd wordt, is 'in the neighbourhood of zero'. Daarenboven kan ik persoonlijk niet instaan voor de andere procedures die misschien nog door de oppositie bovengehaald zullen worden in de Kamer. Maar op korte termijn zal hierover niet gestemd kunnen worden.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik sluit me aan bij de twee vorige sprekers.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik beschouw de tussenkomsten van de collega's als engagementen om te garanderen dat we dit belangenconflict ook hier in het Vlaams Parlement, zoals dat hoort, nog inhoudelijk zullen kunnen bespreken en dat zij hier vandaag het engagement aangaan om morgen, in de plenaire vergadering van de Kamer, het debat nog niet ten gronde te voeren en nog niet te stemmen. Dan brengen wij met veel plezier onze motie volgende week opnieuw op de agenda van deze plenaire vergadering.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Dat is natuurlijk goed geprobeerd, maar dat heeft niemand van ons gezegd. Wij hebben alleen gezegd dat er vandaag geen hoogdringendheid is, los van het feit dat ik mezelf maar de vraag stel of het conflict dat de heer Janssens aanhaalt, wel degelijk een belangenconflict tout court is en niet een bevoegdheidsdiscussie, die door het Grondwettelijk Hof moet worden beslecht. Maar dat zullen we dan wel zien wanneer het zich aandient.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot aanvulling van de agenda.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot aanvulling van de agenda wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot aanvulling van de agenda niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot aanvulling van de agenda is niet aangenomen.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn, wat betreft de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking – 718 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Artikelsgewijze stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 3.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

De artikelen 1 tot en met 3 zijn aangenomen.

De redenen voor onthouding zijn duidelijk tot uiting gekomen tijdens de bespreking, neem ik aan? (*Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz*)

Dat denkt u, collega Schiltz, maar misschien niet iedereen.

Aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Els Robeyns, op artikel 4.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
88 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 4.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
63 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Artikel 4 is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ROUWHULDE voor de heer Johan Weyts, gewezen Vlaams volksvertegenwoordiger

De voorzitter: Dames en heren, op 20 mei 2021 overleed de heer Johan Weyts, die van 1988 tot 2004 lid was van onze assemblee. Hij behoorde tot de CD&V-fractie.

De heer Van Rompuy heeft het woord voor een rouwhulde.

Peter Van Rompuy (CD&V): Dames en heren, de voorbije week moesten wij afscheid nemen van voormalig Vlaams Parlements lid Johan Weyts. Zijn bakermat lag in Mechelen, maar het grootste deel van zijn politieke loopbaan wijdde hij aan zijn stad Brugge.

Hij was lid van de jeugdbeweging KSA en was actief, op jonge leeftijd al, bij de CVP-jongeren, waar zijn interesse in de politiek begon te groeien. Later, als jonge dertiger, werd hij verkozen in de gemeenteraad van Brugge, waar hij zou blijven zetelen tot 1995, om dan gemeenschapssenator te worden.

Beroepshalve was hij strafpleiter aan de balie in Brugge, maar hij zou uiteindelijk toch kiezen voor de actieve politiek. In 1987 kwam hij in het parlement en bouwde zijn nationale politieke carrière uit zowel in de Senaat als in het Vlaams Parlement.

Hij stond bekend als een harde werker met een grote interesse in Financiën, Buitenlandse Aangelegenheden, Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening. Hij diende tijdens zijn mandaat als volksvertegenwoordiger verschillende voorstellen van resolutie in die mee de basis zouden vormen voor onder andere ons huidig drinkwaterbeleid. Hij speelde vooral een actieve rol in het woonbeleid.

Johan Weyts zetelde eveneens in de Raad van Europa, waar hij zijn grote interesse in internationale aangelegenheden kon ontwikkelen. Gemeenteraadslid,

senator, Vlaams Parlements lid, lid van de Raad van Europa: hij stelde zich tijdens zijn leven ten volle ten dienste van Brugge, Vlaanderen en Europa.

Collega's, mag ik u vragen om één minuut stilte in acht te nemen bij het overlijden van onze voormalige collega?

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 2 juni 2021 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.23 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slotmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Afwezig met kennisgeving

Hannelore Goeman, Freya Perdaens: bevallingsverlof;

Sihame El Kaouakibi, Steve Vandenberghe: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De

Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuy, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Kim De Witte, Caroline Genez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuy, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Kim De Witte, Caroline Genez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters